

नैतिक लक्ष्य 'द' दर्जा पुनर्मान्यकित (CGPA - 2.76)

भारतीय महाविद्यालय, अमरावती.
राजापेठ, अमरावती (महाराष्ट्र)

THEY
ANSWERED
THE CALL
OF DUTY
NOW IT'S
OUR TURN

भारती

वार्षिकांक - २०१७-१८

Bharatiya Vidya Mandir, Amravati

Executive Committee

DR. RAMESH B. BIJWE

M.Sc., M.Phil, M.Ed., Ph.D.

President

Bharatiya Vidya Mandir, Amravati.

DR. SATISH V. KULKARNI

M.Sc., (Tech), Ph.D.

General Secretary

Bharatiya Vidya Mandir, Amravati.

BHARATIYA MAHAVIDYALAYA Executive Committee

1. Dr. R.B. Bijwe	President	9. Shri. R.B. Mahajan	Member
2. Shri. A.P. Somvanshi	Vice President	10. Shri. R.K. Bijwe	Member
3. Ku. S.B. Kulkarni	Vice President	11. Shri. G.H. Shah	Member
4. Dr. S.V. Kulkarni	General Secretary	12. Sau. S.R. Mahajan	Member
5. Shri. P.V. Bhagvatkar	Secretary	13. Dr. Y.B. Tayade	Member
6. Shri. S.M. Chinchmalatpure	Secretary	14. Adv. Y.D. Metkar	Member
7. Dr. A.G. Vaidya	Treasurer	15. Shri. A.R. Bijwe	Member
8. Dr. B.G. Tayade	Member		

From the Principal's Desk

In keeping with the glorious tradition of publishing value based and theme oriented college magazine, I am very humbly and with pride too, publishing the Annual Magazine 'Bharati' of Bharatiya Mahavidyalaya, Amravati, 2018.

The reason that we live our life comfortably, safely and securely is that our brothers and sisters are there on the border guarding us from every possible danger. Irrespective of the blazing sun, freezing winters and heavy downpours our soldiers stand undeterred on the border keeping a strict vigil. As responsible citizens it is our prime duty to acknowledge their selfless contribution for the country. Our college magazine is a tribute to our brave soldiers. There are articles and poems written by our students expressing their respect and love for the soldiers. It is our modest endeavor to create a sense of patriotism among students, through this medium.

I would like to congratulate the staff-members of the magazine committee for selecting a wonderful theme for the magazine and for inculcating national pride among the students. They have come up with a quality magazine that reflects the hard work of the students and the staff members. I hope the magazine receives good response from one and all.

Principal
Dr. A.G. Vaidya
Bharatiya Mahavidyalaya, Amravati

संपादकीय...

भारतीय महाविद्यालयाचा भारती वार्षिकांक २०१७-१८ आपल्या हाती देताना आम्हांला मनस्वी आनंद होतो आहे.

व्यक्ती म्हणून विद्यार्थ्यांमधील विविध कला गुणांचा विकास व्हावा, हे शिक्षणाचे महत्त्वाचे उद्दिष्ट उराशी बाळगून महाविद्यालयाची वाटचाल सुरू आहे. विद्यार्थ्यांमध्ये वाचनाची अभिरूची निर्माण व्हावी व वाचता वाचता त्याने अभिव्यक्त व्हावं, लेखनासाठी प्रवृत्त व्हावं; यासाठी विविध संकल्पना घेऊन भारती वार्षिकांक दरवर्षी प्रकाशित करण्यात येतो.

‘भारतीय सैनिक’ ही संकल्पना यावर्षीच्या अंकाच्या केंद्रस्थानी आहेत. सैनिकांच्या देशसेवेला व समर्पण वृत्तीला वंदन करताना आमचा ऊर अभिमानाने भरून येतो आहे. कारण देशाची सुरक्षा, सन्मान व कल्याण डोळ्यासमोर ठेवून देशाच्या सीमेवरती जागता पाहरा ठेवणारा सैनिक हाच खरा देशाची शान व अभिमान आहे.

भारतीय सैनिकांकडून युवकांना खूप काही शिकण्यासारखं आहे. भारतीय सैनिक म्हणजे अदम्य धैर्य व साहसाचं प्रतीक. आत्मबल व आत्मविश्वासाच्या जोरावर बलाढ्य शक्तीशी लढताना तो स्वतःच्या प्राणाची व परिवाराची पर्वा करित नाही.

गजरे की खुशबु को महकता छोड आया हूँ
मेरी नन्हीसी चिडियाँ को चहकता छोड आया हूँ
मुझे छातीसे अपने तू लगा लेना ए भारत माँ
मैं अपने माँ की बाहों को तरसता छोड आया हूँ

हे भारतीय सैनिकांचं मनोगत आम्हाला हेच सांगते की, सैनिकाला घरादाराच्या काळजीपेक्षा देशाची सुरक्षा महत्त्वाची वाटते, देशाला तो आपली माता मानतो. देश हाच त्याचा धर्म व देश हाच त्याचा परिवार असतो. मातृभूमीचे प्रेम त्याच्या अंतःकरणात टासून भरलेले असते. सैनिकांचे अवघे जीवनच प्रेरणादायी आहे. प्रामाणिकपणा, शिस्त, कर्तव्यतत्परता, सुरक्षेची भावना या त्याचा गुणांचा आदर्श घेऊन युवकांनी देशाप्रतीची आपली कर्तव्य पार पाडली पाहिजे, असे आम्हांस वाटते. सैनिकांच्या कार्य व कर्तृत्वाची ओळख व्हावी म्हणून, विद्यार्थ्यांना भारतीय सैनिक, सैनिकांची कर्तव्ये, सैनिकांपुढील आव्हाने, या विषयावर लिहिते केले, त्याला चांगला प्रतिसाद मिळाला. याशिवाय विविध ज्वलंत समस्यांवर विद्यार्थ्यांनी आपले लेख व कविता लिहिल्या त्याचा समावेश या अंकात केलेला आहे.

भारतीय विद्यामंदिराचे अध्यक्ष डॉ. रमेश बिजवे, व्यवस्थापन परिषदेची सर्व सन्माननीय कार्यकारी आणि प्राचार्य डॉ. आराधना वैद्य यांच्या प्रोत्साहनाने या अंकाला भारवत्ता प्राप्त झाली आहे. या सर्वांचे आम्ही मनःपूर्वक आभारी आहोत. प्रा. विजय भांगे यांच्या संकल्पनेतून साकारलेले बोलके व मार्मिक मुखपृष्ठ या अंकाचे वैशिष्ट्य ठरावे असे आहे.

स्वस्तिक ऑफसेटचे श्री. निशिकांत ना. डाहाणे व टाईपसेटिंगचे उत्कृष्ट काम करणारे सी. आरती सु. चौधरी यांचे आम्ही आभारी आहोत.

महाविद्यालयातील प्राध्यापक वृंद, ग्रंथालय विभाग, शिक्षकेत्तर कर्मचारी वृंद यांनी आम्हाला जे प्रत्यक्ष अप्रत्यक्ष सहकार्य केले त्याबद्दल आम्ही कृतज्ञता व्यक्त करतो.

सोशल मीडिया आणि इंटरनेटच्या या युगात वार्षिकांकाचे स्थान अढळ आहे, याबद्दल आम्ही आशावादी आहोत. आमच्या प्रयत्नातून साकारलेल्या भारती वार्षिकांकाचे आपण मनापासून स्वागत कराल अशी आशा आहे.

संपादक मंडळ

‘भारती’ २०१७-१८

राष्ट्रीय मूल्यांकन एवं प्रत्यायन परिषद
विश्वविद्यालय अनुदान आयोग का स्वायत्त संस्था
NATIONAL ASSESSMENT AND ACCREDITATION COUNCIL
An Autonomous Institution of the University Grants Commission

Certificate of Accreditation

*The Executive Committee of the
National Assessment and Accreditation Council
on the recommendation of the duly appointed
Peer Team is pleased to declare the
Bharatiya Vidya Mandir's
Bharatiya Mahavidyalaya
Rajapeth, Anravali, affiliated to Sant Gadge Baba Anravali University, Maharashtra as
Accredited
with CGPA of 2.76 on four point scale
at B grade
Valid up to January 04, 2018*

Date : January 05, 2013

H. K. Kulkarni
Director

IC/05/2013/026

अनुक्रमणिका

मराठी विभाग

१)	थोडेसे सैनिकांबद्दल	मयुरी दि. खडसे	०१
२)	भारतीय लष्कर कोणत्याही आव्हानांचा सामना करण्यास सज्ज	अमित सू.ढाकूलकर	०२
३)	भारती लष्कर	वैभव डवले	०३
४)	भारतीय सैनिक	शिवाजी भडंगे	०५
५)	भारतीय नौसेना-स्कुबा डायविंग कॅम्प अनुभव	सुमीत टाले	०८
६)	भारतीय लष्कर	दर्शना अ.वाडकर	१०
७)	पर्यावरण आणि विकास	निहाल अ.दुर्योधन	१२
८)	अंधश्रद्धेची मानसिकता बदलण्यासाठी केवळ कायदा पुरेसा आहे का ?	पुजा न.यादव	१४
९)	वाढती लोकसंख्या समस्येकडून समस्यापरिहाराकडे	विभा म.मिश्रा	१६
१०)	आजचा शेतकरी	शुभम हिवराळे	१८
११)	प्रदुषण-एक भयंकर संकट	शुभम गुल्हाने	२०
१२)	स्वच्छ भारत अभियान	प्रज्ञादीप वि. हेडंवे	२३
१३)	चित्रपटाचे परिणाम	मयुरी दि. खडसे	२४
१४)	शेतकरी	गजानन पं.काळे	२६
१५)	विचार बदला आणि बदला तुमचे आयुष्य	सुवर्णा दि.बिबे	२८
१६)	हरवलेला आनंद	विशाल कोठारे	२९
१७)	सेल्फी चे वेड(वन्हाडी स्टार्डल)	विशाल दि. कोठारे	३०
१८)	शेतकऱ्याचे मनोगत	मनिषा देसाई	३१
१९)	शेतकरी :एक दयनीय अवस्था	अक्षय पी.गोपाल	३३

कविता

१)	मन	काजल राजुरकर	०२
२)	को करे	काजल राजुरकर	०६
३)	जीवनाच्या प्रवासात	काजल राजुरकर	०६
४)	दारिद्र्य	निवेदिता मुंदे	०७
५)	जय शिवाजी	हर्षा प्र.गावंडे	०७
६)	आयुष्य	प्रियंका मेश्राम	११
७)	बघना आई	निवेदिता मुंदे	१९
८)	मुलीचे मनोरथ	सुवर्णा दि. बिबे	२२
९)	कुटुंबाचा आधार वडिल	सुवर्णा दि. बिबे	२२
१०)	कलियुगीन विद्यार्थ्यांचे विचार	काजल राजुरकर	२५
११)	शेतकरी मेला तर तुम्ही काय खाल ?	गणेश रा कुकडे	२७
१२)	व्यसन	निवेदिता मुंदे	२७
१३)	बाळ चालला रणा	संकलन-	३४

हिन्दी विभाग

१)	नारी की कहानी	प्रिया श.उखरे	३५
२)	भारतीय सैनिक का जिवन	नेहा बोराटकर	३६
३)	भारतीय सैनिक का योगदान	तन्वी प्र. किंदरले	३८
४)	भारतीय थलसेना	अलिशा बडगे	३९
५)	भारत माँ के वीर जवान	पदमिनी व्यास	४२
६)	अब रहम नहीं करूंगा मैं	संदेश चायल	४२
७)	भारत सैनिक की बहादूरी	संदेश चायल	४३
८)	भारतीय सैनीक	अमोल भ. देवकर	४३
९)	लिखता मैं किसान के लिए	संदेश चायल	४४
१०)	भारतीय किसान	संदेश चायल	४४
११)	जय भारतीय किसान	संदेश चायल	४५
१२)	भारतीय किसान	प्रज्वल शुक्ला	४५
१३)	एक वृक्ष की हत्या	प्रज्वल शुक्ला	४६
१४)	जो ठोकर खाते हैं	प्रज्वल शुक्ला	४७
१५)	हे वीर जवान	निवेदिता मुंदे	४७
१६)	हम होंगे कामयाब	संकलन	४८

English Section

1)	Indian Army	Ku. Nikita Barasagade	49
2)	Swachh Bharat Mission	Ku. Vrushali Meshram	50
3)	A Smile	Ku. Sonal Naik	50
4)	My Best Friend	Mrunank Kalmegh	51
5)	God	Ku. Megha Motharkar	51
6)	Love	Ku. Pooja Pandey	51
7)	Importance Of Discipline	Yash Sharma	52
8)	Friendship	Ku. Pooja Bhokare	53
9)	Wonders Of Science	Ku. Namrata Khakare	54
10)	Cleanliness Is Next To Godliness	Ku. Jaya Katore	55
11)	Health And Fitness	Ramkrushna Dhaye	56
12)	Natural Life	Ku. Priti Malokar	57

13)	Technology	Vikram Kamdi	58
14)	Follow Your Dream	Tanya Risodkar	59
15)	Vegetable Kingdom	Jitesh Rathod	59
16)	The Importance of Forests in India	Ku. Pranali Ingalkar	60
17)	Elections In India	Ku. Shrutika Kamble	61
18)	Nature	Ku. Pooja Pandey	62
19)	My Hobby	Shubham Bijwe	62
20)	Problems in Indian Education System	Ku. Arti Kuche	63
21)	I Love You My, Wonderful Mom	Ku. Darshana Mohod	65
22)	My Duties As a Citizen of India	Shubham Hiwrale	66
23)	Days Teach Me	Lokesh Wakode	67
24)	Sister	Ku. Vaishali Bhalerao	67
25)	I Am A Woman	Ku. Pallavi Deole	68
26)	One Way Love	Nihal Duryodhan	68

उर्दू विभाग

1)	فوجی کی بہن	Junaid Khan	69
2)	لباس تہذیب اور وقار کی علامت	Shafik Khan Pathan	70
3)	سوشل میڈیا کے فوائد و نقصانات	Sheikh Bilal	71
4)	ابراہم لنکن کا بیٹے کے ٹیچر کے نام خط	Junaid Khan	72
5)	غزل	Junaid Khan	73
6)	غزل	Mahewash Sheikh	74
7)	حب الوطنی	Shafique Khan Pathan	75
8)	راز کی باتیں	Sheikh Bilal	76
9)	قومی اتحاد	Mahawesh Sheikh	77
10)	نظم	Junaid Khan	78

11)	یہ جو مسافر ہیں	Junaid Khan	79
12)	آبی آلوگی اور اس کے نقصانات	Bilal Khan	80
13)	بیمہ فی ایک دماغی مرض	Aasiya Anjum	81

संस्कृत विभाग

१)	महात्मा गान्धि :	अंकिता धात्रक	८३
२)	दिल्ली	प्राजक्ता पुंड	८३
३)	दीपावली :	श्रेया सोळंके	८४
४)	हनुमान	पियुष व्यास	८४
५)	स्वामी विवेकानन्द :	मोनिका अपाले	८५
६)	ए.पि.जे. अब्दुल कलाम्	रेणुका वानखडे	८५
७)	गायन ! नन्दन !	निकिता दुर्गे	८६
८)	चटक! चटक !	तनवी मोहरिल	८६
९)	येवलादर्शनम्	निकिता दूर्गे	८७
१०)	हसत नन्दन !	अंकिता धात्रक	८८
११)	एहि हसाम्	हार्दिक सोळंकी	८८
१२)	श्री	निकिता दुर्गे	८८
१३)	शुभाशया :	निकिता दुर्गे	८८
१४)	सुभाषित :	प्राजक्ता पुंड	८९
१५)	संस्कृताष्टकम्	तनवी मोहरिल	९०
१६)	योगमाला	अंकिता धात्रक	९१
१७)	गुरुवन्दना	प्राजक्ता पुंड	९२
१८)	सचिन तेण्डुलकर	अंकिता धात्रक	९२

अहवाल

१)	राष्ट्रीय सेवा योजना	९३
२)	शारीरिक शिक्षण विभाग	९६
३)	वाणिज्य विभाग	१००
४)	एन.सी.सी.(मुले आणि मुली)	१०१
५)	युवा महोत्सव	१०२

मराठी विभाग

मराठी
मीमांसा
मराठी
मन

मिहवण्यापरी । गिहवणे थोर ।
संवादात धार । राहो तिची ॥
नको माजलीची । बेगडी बढाई ।
वर्तनात आई । उमटावी ॥

गुरु ठाकूर

अभिनंदन...

द्वितीय पारितोषिक आंतरमहाविद्यालयीन वार्षिकांक स्पर्धा २०१६-१७

डॉ. दिवाकर रुईकर
राज्यस्तरीय उत्कृष्ट शिक्षक पुरस्कार

डॉ. संगिता देशमुख
राज्यस्तरीय पुणे कर्मसौम्य उत्कृष्ट शिक्षक पुरस्कार

प्रा. मनिषा रुईकर
राज्यस्तरीय पुणे कर्मसौम्य उत्कृष्ट शिक्षक पुरस्कार

डॉ. सतिश कुलकर्णी
पुणेभारतीय अभ्यासमंडळावर निवड

डॉ. मंगला भाटे
कौन्सिल रीक प्रदान करणान सन्मानित

डॉ. विक्रान्त बानरबडे
राज्यस्तरीय शिक्षक संवर्धन संस्थेत निवड

कु. चैताली गावंडे
राष्ट्रीय मॅरिटेड एम. कॉलेज

थोडेसे सैनिकांबद्दल

मयुरी दि. खडसे
एन-सी.सी.-कॅडेट

जननी जन्मभूमिश्च : स्वर्गदपि गरियसी असे म्हणून आपण जननी आणि मातृभूमीचे महत्त्व व्यक्त करतो. देशाच्या उभारणीसाठी अथवा संरक्षणार्थ जितका सहभाग सैनिकांचा असतो. तितका कुणाचाच नसतो. मातृभूमीचे आपल्या जवानांवर निस्सीम प्रेम आहे. आणि जवानांचेही आपल्या मातृभूमीवर अपार प्रेम आहे. म्हणूनच तर जवान जन्म देणाऱ्या आई पेक्षाही मातृभूमीचे ऋण जाणतो.

देशाची शान, देशांचा आधारस्तंभ, देशाचा अभिमान हा सैनिक नसता तर देशच नसता असे सहज बोलून जातो कधी-कधी आपण, आर्मी वाल्यांची मज्जा असते, सगळ फुकटच मिळत त्यांना, असेही बोलतो कधी-कधी आपण. पण मित्रांनो.... परिस्थिती फार वेगळी असते. फक्त दहा मिनिटे हातात बर्फ घेऊन तर बघा. काय होत. ते पण हा जो फौजी आहेना. -४० अंश सिहाचीन मध्ये वर्ष-वर्ष काढतो. फक्त विरोधी राष्ट्रच शत्रू नसते. तर तिथे निसर्ग पण यमराज बनून उभा असतो. पण आपण काय म्हणतो मज्जा असते त्याची उन्हाळ्यात १५ मिनिटे लाईट गेल्यावर काय होतं जिवाचं हे मी सांगायची गरज नाही. पण हा फौजी १२ महिने वाळवंट असलेल्या ठिकाणी जाऊन लढतो आपल्या देशासाठी पावसाळ्यात ऑफिसला जायला आपल्या जिवावर येतं. पण सतत पाऊस असलेल्या ठिकाणी व कधीही सूर्य न दिसणाऱ्या ठिकाणी जाऊन आयुष्य पणाला जो लावतो, तो हा फौजी असतो. हा फौजी सगळं जे काही करतो ते क्षुल्लक सोयीसाठी किंवा पगारासाठी असा सोयीस्कर गैरसमज आपण करून घेत असतो. तर नसतं मित्रांनो.. तो भारत मातेच्या प्रेमासाठी अख्खं आयुष्य पणाला लावतो. त्याला नसतं कुटुंब त्याला नसतात मुलबाळं. पण आपल्या भारत मातेच्या सव्वाशे करोड मुलांची जास्तीत जास्त काळजी तो घेत असतो.

आपल्याकडून कसलीही अपेक्षा न ठेवता हा फौजी युद्धामध्ये जीव गमावतो अरे ! पण नशीब समजा आपण किती थोर आहे की हा फौजी आहेना, की संप करत नाही. ज्या दिवशी त्याने, संप केला त्या दिवशी देशच संपला जरा आदर द्या रे त्याला जास्त काहीच मागत नाही हा फौजी.

खरं म्हणजे आपण वर्षातून दोनच वेळा देशभक्तीचा समारंभ साजरा करतो. पण हा फौजी तर झेंड्यासाठीच जगतो आणि झेंड्यासाठीच मरतो. आपल्या फौजीला पण सण, समारंभ साजरे करावेसे नाही वाटत. तो सगळ साजरां करतो. पण कुणाबरोबर तर शत्रुबरोबर, जर त्याने असं काहीच केलं नाही तर शत्रू त्यांचे सण साजरे करून निघून गेले. तर काम होईल या देशांच देशासाठी जीव देणं हा त्याच्या आयुष्यातील मानाचा तुरा आहे. भारतभूमी गुलामगिरीत खितपत पडली होती. तिला मुक्त करण्यासाठी, अनेक, महात्मे, हुतात्मे पुढे सरसावले. १५० वर्षे ठाण मांडून बसलेल्या इंग्रजांना या देशातून हुसकावून लावण्यासाठी अनेक देशभक्तांनी, क्रांतिकारांनी देहाहुती दिली. तेव्हा त्यांनी केलेल्या कष्टाचे चीज म्हणून आजचे स्वातंत्र्य होय. आणि हे स्वातंत्र्य टिकवून ठेवणं हे फक्त एकट्या सैनिकांची जबाबदारी नसून देशातील सर्व नागरिकांची आहे. आणि त्यासाठी सर्वांनीच प्रयत्न केले पाहिजे. आणि हे तेव्हाच शक्य आहे. जेव्हा सर्वांच्या मनात दिवाळीत एका फौजी मित्राला बोलवलं, बोलता-बोलता त्याने अगदी मनाला चटका लावून देणारी हृदयस्पर्शी गोष्ट सांगितली. तो म्हणाला **अगर राजस्थान में गर्मी ना होती, काश्मीर में सर्दी ना होती. ए- मेरे- प्यारे देशवासीयों हम आपसे मिलने जरूर आते. अगर इस बदन पर ये वर्दी ना होती.**

माझ्या फौजी मित्रांना पण मला असं सांगावेसे वाटते की, खरंच मित्रांनो, तुम्ही खूप करता देशासाठी. तुम्ही आहात म्हणून आम्ही आहोत. काळजी घ्या रे स्वतःची...

देशांच्या संरक्षणा खातिर ज्या जवानांनी स्वतःचा जराही विचार न करता देशासाठी आपल्या अत्यंत अमूल्य अशा प्राणाची आहुती दिली. त्या शूरवीर जवानांना माझा कोटी-कोटी सलाम।

भूमातेचा पुत्र.. घरादारावर ठेवी तुळशीपत्र...

भारतीय लष्कर कोणत्याही आव्हानांचा सामना करण्यास सज्ज !

अमित सु. ढाकूलकर
बी.ए.-३

भारतीय लष्कर कोणत्याही आव्हानांचा सामना करण्यास सज्ज आहे, असं संरक्षण मंत्री अरुण जेटली यांनी लोकसभेत सांगितले. भारताने १९६२ च्या चीन युद्धातून धडा घेतला आहे असे त्यांनी दोनच दिवसापूर्वी म्हटलं होतं त्यामुळे त्यांच्या या वक्तव्याला महत्व प्राप्त झाले आहे. काँग्रेस खासदार के.सी. वेणुगोपाल यांनी यासंबंधी लोकसभेत विचारलेल्या प्रश्नाला उत्तर देताना जेटली यांनी ही माहिती दिली. लष्कराच्या तयारीबाबत कोणतीही शंका नाही कोणत्याही आव्हानांना तोंड देण्यास लष्कर सज्ज आहे, असे त्यांनी सांगितले. आपल्या सुरक्षा दलांजवळ कोणतेही आव्हान पेलण्यासाठी व त्याला सामोरे जाण्यासाठी पुरेसा शस्त्रसाठा आहे.

भारतीय लष्कराकडे पुरेसा शस्त्रसाठा नसल्याचा अहवाल कॅंगने अलिकडेच दिला होता. त्याचा उल्लेख करत वेणुगोपाल यांनी प्रश्न उपस्थित कला होता. त्यावर अहवालात नोंदवलेले निरीक्षण हे विशिष्ट कालावधीचे आहे. ही प्रक्रिया सुरुच राहणारी आहे. त्यामुळे आपल्या लष्कराच्या शस्त्रसज्जतेवर प्रश्नचिन्ह उपस्थित करू नये, असेही त्यांनी स्पष्टपणे सांगितले. भारताने गेल्या काही वर्षात खुपच प्रगती केली आहे. स्वदेशी शस्त्र निर्मिती मध्ये वाढ करण्याचे प्रयत्न सुरु आहेत. सर्व शस्त्रनिर्मितीचे कारखाने सुरुच राहतील. या कारखान्यांमध्ये कर्मचारी कपात होणार नाही.

आलेल्या त्या प्रत्येक आव्हानातून देश मजबूत झाला आहे. १९६२ च्या चीन युद्धातून भारत अनेक धडे शिकला आहे. आमची लष्कर दले सक्षम आहेत. आजच्या काळातही देशाला शेजारी देशाकडून आव्हाने आहेत. १९६२ च्या तुलनेत लष्करी दले १९६५ व १९७१ च्या युद्धात जास्तच सक्षम होती हे दिसून आलेच आहे. १९६५ व १९७१ मध्ये पाकीस्तानशी झालेल्या युद्धात भारताचा विजय झाला काही आव्हाने अजूनही आहेत, हे मान्य आहे. पण आमचे शूर सैनिक देशाचे रक्षण करण्यास सक्षम आहेत.

(आधारित)

मन...

काजल राजुरकर

बी.कॉम.-३

मनाचा गुंता की गुंतलेलं मन
सांगणं कठीण पण ऐकतंच कोण ?
प्राजक्ताचा सडा की, सड्यातला सुगंध
जाणीव आहे पण वेचतंय कोण ?
शब्दांची गुंफण, गुंफणातील गाणी,
सुरेल आहेत पण गातंय कोण ?
पावसाच्या धारा, धारांचा शहारा
घ्यावसा वाटतो पण भिजणार कोण ?
मित्राचा सहवास, की सहवासातले प्रेम
आठवत नाही पण विसरतंय कोण ?

देश संरक्षण हेच राष्ट्रआराधन

भारतीय लष्कर

वैभव अं.डवले
बि.ए.भाग-३

सर्वप्रथम भारताचे रक्षण करणारे शासकीय लष्कर खूप डोळ्यात तेल घालून भारतातील लोकांना संरक्षण देत आहेत. लष्कर आपले घर-दार सोडून देशाची सेवा करत आहेत. त्यांच्या या सेवेला आपण ऋणी असलो पाहिजे. भारतभूमीला कोणत्याही युद्धापासून ते संरक्षण देण्याचा प्रयत्न करत आहेत. लष्करांनी जर सीमेवर उभे राहिले नाही, तर भारतावर कोणत्याही प्रकारचे युद्ध होण्याची शक्यता आहे. भारतीय समाजाला कोणत्याही प्रकारची अडचण नाही झाली पाहिजे, अशा प्रकारे ते सेवा देऊन रक्षण करतात. लष्करावर खूप प्रकारचे संकटे येत असतात, त्यांचा ते सामना करत असतात.

जगात भारत हे लष्करांमध्ये दुसऱ्या स्थानी आहे. भारताला ७ देशांच्या सीमा लागून आहे. त्यासाठी भारतीय तत्पर आहेत. भारतीय लष्कर - आई वडिलांना सोडून देशांचे रक्षण करण्यासाठी येत असतात. लष्कर हा देशाचा आधारस्तंभ म्हणून संबोधल्या जातो. लष्कर हा कोणत्याही अडचणीवर मात करत असतो. भारत हा देश धर्मनिरपेक्ष आहे, इथे विविध जाती-धर्मांचे लोक राहतात. भारतीय लष्कर कोणताही भेदभाव न करता त्यांची सेवा /रक्षण करत असतो. भारत शासनाला लष्करावर लक्ष देण्याची फार गरज आहे. कारण वृत्तपत्रांमध्ये वाचत असतो. किंवा मोबाईलवर व्हिडियो येत असतात. त्याद्वारे कळते की, त्यांना कोणत्याही प्रकारची सेवा पुरविली जात नाही आहे. त्यांना भेसळ युक्त अन्न खायला मिळत आहे. रात्र-बेरात्र ते झोपत नाहीत. तो पावसाळा, थंडीचा सामना करून देशाचे रक्षण करत असतो. यासाठी सरकारने सर्वप्रथम लष्करावर लक्ष दिलं पाहिजे.

आज सुद्धा लष्करांमध्ये जाण्यासाठी तरुण धडपडत आहेत. त्यांची निवड करून त्यांना ट्रेनिंग दिलं जाते. त्याला दहशत वादयावर गोळ्या कशा झाडल्या जातात याचे शिक्षण दिले जाते. पूर्ण ट्रेनिंग करून त्यांना भारतीय सीमेवर पाठवल्या जाते, लष्कराला तिथे दहशतवाद्यांशी संघर्ष करावा लागतो.

भारतीय लष्कर किती तडजोडीने उत्तर देत असतात. त्यांना झोपू सुद्धा देत नाही. भारतीय लष्कर खूप कष्ट करून देशाची सेवा करतात, त्यांच्या या सेवेला जर त्यांनी बरोबर नाही केली तर दहशतवादी येऊन त्यांच्यावर गोळ्या झाडून त्यांना मारण्याची शक्यता असते. यासाठी लष्कर तत्पर असला पाहिजे त्यांच्यावर संकटे यायला नको भारतीय लष्कराला कोणताही सण-उत्सव साजरा करता येत नाही.

भारतीय लष्कर तीन प्रकारचे आहेत-

- १) हवाई लष्कर
 - २) भूदल लष्कर
 - ३) नौदल लष्कर
- १) हवाईदल लष्कर :

हवाई लष्कर हा वर त्या आकाशात काळजी घेत असतो, कोण आपल्यावर मात करण्यासाठी आकाशातून..करतो का याकडे त्यांचे लक्ष असते त्यांना हॅलिकॉप्टर,विमाने, लढाऊ विमान यांचा उपयोग करून ते रक्षण करत असतात. दुसऱ्या देशाचा बॉम्ब आपल्या भारतभूमीवर नाही पडला पाहिजे यांकडे त्यांची सेवा समजली जाते.हवाई लष्कर कोठेही युद्धे त्यांचे महत्वाचे काम असते. वरतून मारा करणे असे असते. कोणत्याही बाहेरचा घुराघुरी येऊ नये याकडे लक्ष असते. यांमध्ये लष्कराला प्रशिक्षण दिलंजाते. प्रशिक्षण झाल्यानंतर त्याला लढाऊ विमानांमध्ये बसून देशाची सेवा करता येते. भारतीय हवाई लष्कर जगातल्या पाच उत्कृष्ट दलातील एक मानले जाते. ८ ऑक्टोबर १९३२ मध्ये या दलाची स्थापना झाली.

सध्या काळात आधुनिक रडार, यंत्रणा, दळणवळण यंत्रणा, संगणक प्रणाली हवाई लष्करांकडे आहे. हवेतल्या हवेत इंधन पुरवठा करणारी विमाने, विमानतून रडार वापरून दूर अंतरातील शत्रुच्या विमानाची टेहळणी करणारी यंत्रणा आहे.

२) भूदल लष्कर -

सर्वप्रथम भारतातील महत्वाचे लष्कर आहे. तो म्हणजे भूदल लष्कर. भारताला सप्त देशांच्या सीमा लागून आहेत. त्यासाठी खूप मोठं लष्कर भारताकडे आहे. यामधील लष्कराला देशाच्या सीमेकडे लक्ष देवून संरक्षण करावे लागते. भूदल लष्कराला खूप अडचणी येत असतात. पावसाळा किंवा हिवाळा

सैनिकाची देशभक्ती हिच खरी देशाची शक्ती...

यावेळेस खूप अडचणी येत असतात. सर्वप्रथम काश्मिर सारख्या ठिकाणी खूप थंडी असते. तेथील लष्कराला दहशत वाघांशी तोंड धाव लागत नाही जेवढं थंडीला धावं लागतं. काश्मिर या ठिकाणी पाकिस्तान देशाची सीमा लागली आहे. या ठिकाणी खूप घुसखोरी होत असते. येथील लष्कर त्यांना तोंड देत असतात. भारतातील लष्कर जेवढे शहीद झाले तेवढे या ठिकाणाच्या घुसखोरी मुळे होते.

भारतात दुसऱ्या देशाच्या लष्कराशी सराव असतो त्याला युद्ध सराव असे म्हणतात. आज पर्यंत खूप लष्करी सराव भारतात व भारताबाहेर झाले आहे. भूदल लष्कराला खूप काळजीपूर्वक काम करावं लागतं. समाजातील लोकांनी त्यांना मान, आदर द्यायला पाहिजे कारण ते समाज व कुटूंब सोडून संरक्षण करत आहेत. भूदल लष्कर अगदी कसोशीने राहतात. त्यांना हवाई लष्कराला पेक्षा जास्त काळजी घ्यावी लागते. भूदल लष्कर देशाच एक संरक्षणाची भित मानली पाहिजे.

३) नौदल लष्कर - नौदल लष्कर म्हणजे पाण्यात राहून देशाचे रक्षण करावे लागते. भारताला जेवढा काही समुद्र लागून आहे, तेवढा मोठा नौदल लष्कर आहे. नौदल लष्करामध्ये, पाणडुबी, युद्ध जहाज, खूप सान्या प्रकारचे युद्ध साहित्य भारताकडे उपलब्ध आहे. या लष्करात पाण्यातून कोणी युद्ध करत असेल तर नौदल लष्कराला यांची माहिती मिळून त्यांना युद्धांशी सामना करावा लागतो. भारतामध्ये खूप मोठे-मोठे बंदर उभारले आहे. त्या बंदरामार्फत सामानाची आयात-निर्यात होत असते याची संरक्षण देण्याची जबाबदारी नौदल लष्कराकडे जाते.

नौदल लष्कर अगदी याकडे बारीक लक्ष देऊन असतात. भारतात नौदल लष्कर सुद्धा सर्वात जास्त आहे. कारण समुद्र किनारा खूप लाभलेला आहे. नौदल लष्कर सुद्धा समाज व कुटूंब सोडून देशाची सेवा करण्यासाठी नौदल लष्करात दाखल होत असतात. या लष्करात भरती होऊन भारतातील अगदी हुशार विद्यार्थ्यांची निवड करून त्यांना दाखल केलं जाते. भारतीय नौदल लष्कर अगदी आपण सगळे एक आहोत या नीतिने कसोशीने काम करत असतात. त्यांना कोठल्याही प्रकारची अडचण आली तर त्यांना सर्वजण मदत करत असतात. नौदल लष्कर अगदी जल-सीमेवर रात्र-दिवस राहून देशात कोणी घुसता कामा नये, याकडे लक्ष देतात.

या तीनही भारतीय लष्करामध्ये भारत शासनाने विभाग पाहून त्यांना महत्वाचे काम दिले आहे. कोणत्याही लष्करात अडचण आली किंवा नाही आली असेल याकडे भारत शासन लक्ष पुरविले जाते. भारतीय लष्कर हे तीनही लष्कर मिळून खूप-मोठी लष्कर सेना आपल्या भारतामध्ये आहे.

लष्कर आप-आपल्या तुकड्या घेऊन देशाची सेवा करत आहे. देशाची सेवा करणे ही त्यांच्यासाठी महत्वाची जबाबदारी आहे. समाजात राहणाऱ्या लोकांची सेवा त्यांना महत्वाची वाटते. इतकं मोठे लष्कर देशाचे संरक्षण करत आहेत. तर यांकडे भारत शासनाने त्यांना खूप-चांगल्या सुविधा पुरविल्या पाहिजे त्यांना कोणत्याही वस्तुची अडचण नसली पाहिजे.

भारतीय लष्कर अगदी कसोशीने, मेहनतीने डोळ्यात तेल घालून देशाची सेवा करत आहे, जर ते आज देशाच्या सीमेवर नसते, तर आज आपण कुठे असलो असतो. प्रत्येक देशाची लष्कर सैन्य आहे. आप-आपल्या देशांची सेवा करत आहे भारतीय लष्कराला काश्मिर सारख्या ठिकाणी खूप युद्ध करावे लागत आहेत. कारण त्या ठिकाणी पाकिस्तान देशाची संरक्षण सीमा आहे. त्यामुळे तेथून घुसखोरी होते भारतात तर भारतीय लष्करावर गोळीबार करून त्यांना ठार मारल्या जाते.

मुंबईवर दहशतवादी हल्ला झाला होता. तो पाकिस्तान दहशतवादी पाण्याद्वारे मुंबई मध्ये दाखल झाले. त्यावेळेस खूप मोठ्या प्रमाणात त्यांनी लोकांना ठार केले, पण त्यामध्ये अजमल कसाब नावाचा मुलगा सापडला. त्याला २०१२ मध्ये फाशी देण्यात आली. त्यावेळेस भारतीय लष्कराला मोठा त्रास सहन करावा लागला कारण दहशतवादी जहाजांद्वारे मुंबईमध्ये आले होते. नौदल लष्कर यांनी लक्ष दिले नसेल यामुळे ते मुंबईमध्ये घुसले होते. म्हणून भारतीय लष्कर नेहमी कसोशीने राहून संरक्षण करत आहेत.

सैनिकाचा खडा पहारा म्हणून सौख्य मिळे घरादारा...

भारतीय सैनिक

शिवाजी उ.भडंगे
बी.ए.भाग-३

प्रस्तावना-

सशस्त्र लढाईचे शिक्षण घेतलेले व गरज पडल्यास लढाईत भाग घेणाऱ्या व्यक्तीस सैनिक असे म्हणतात. शस्त्रधारी सैनिक हे पोटासाठी ज्या राष्ट्राने भरती केले आहे त्या राष्ट्रासाठी लढतात.

सैनिकांना विविध शस्त्रे वापरण्याचे आणि लढाईच्या तंत्राचे प्रशिक्षण दिलेले असते. आधुनिक सैनिक बंदूक आणि इलेक्ट्रॉनिक उपकरणे वापरतात. काही वेळा सैनिक भाड्यानेही उपलब्ध होतात.

शांततेच्या काळात सैनिक लढाईखेरीज अन्य कामेही करतात. त्यांच्या कामाप्रमाणे सैनिकांना विविध नावांनी ओळखले जाते. उदा. रेड गार्ड, सैनिकी पोलीस बॉर्डर सिव्हरिटी पोलीस इत्यादी.

सैनिकांमध्ये पायदळ, अश्वदळांचे सैनिक, हत्तीवरचे सैनिक उंटावरचे सैनिक, नौदलाचे सैनिक रणगाड्यावरचे सैनिक आणि विमान दलाचे सैनिक असे प्रकार पडतात.

शिवाय शस्त्राच्या प्रकाराप्रमाणे भालाधारी, परशुधारी, तलवारधारी, कुकरीधारी, बंदूकधारी, मशीनगनधारी गोलंदाज, वगैरे प्रकारचे सैनिक असतात.

आखणी केलेल्या सशस्त्र लढाईत भाग घेणाऱ्या व्यक्तीस सैनिक असे म्हणतात. सैनिक हे बहुदा राष्ट्रासाठी राष्ट्रप्रेमाने लढतात. यांच्याकडे शस्त्रे असतात. बहुतेक देशातील लष्करात सैनिक असे सर्वनाम न वापरता त्या त्या कार्याशी उद्देशून असलेले नाम वापरत असतात. जसे की रेड गार्ड, सैनिकी पोलीस इत्यादी.

भारतीय लष्करांचा पायदळ विभाग हा भारतीय सशस्त्र सेनेचा एक मोठा घटक आहे. भारताचे राष्ट्रपती हे भारतीय लष्कराचे सरसेनापती आहेत आणि लष्करप्रमुख सेनेचं संपूर्ण नियंत्रण करतात.

फिल्ड मार्शल ही पंचतारांकित सन्माननीय पदवी लष्कर प्रमुख पदापेक्षा वरचढ आहे आणि ती आतापर्यंत दोनच अधिकाऱ्यांना मिळाली आहे. भारतीय सेना ही स्वातंत्र्यापूर्वी ईस्ट इंडिया कंपनीचे लष्कर व नंतर ब्रिटिश भारतीय लष्कर म्हणून ओळखले जायचे.

राष्ट्रीय सुरक्षा व एकता अबाधित ठेवणे, परकीय तसेच अंतर्गत आक्रमणांपासून देशाचे रक्षण करणे, सीमेवर सुरक्षा व शांतता कायम ठेवणे ही भारतीय लष्कराची प्रमुख कर्तव्य आहेत.

भारतीय लष्कर नैसर्गिक आपत्तीच्या वेळी सुद्धा नागरिकांच्या मदतीला धावून जाते. भारतीय लष्कराने पाकिस्तान, चीन यासारख्या शेजारील देशांसोबत केलेल्या युद्धप्रमाणेच ऑपरेशन विजय ऑपरेशन मेघदूत यासारख्या अंतर्गत मोहिमाही आखल्या आहेत.

संयुक्त राष्ट्रांच्या शांतिसेनेचा भाग म्हणून अनेक देशांमध्ये भारतीय लष्कराने महत्वपूर्ण भूमिका बजावली आहे. भारतीय लष्करात वेगवेगळ्या रेजिमेंट्स असल्या तरीही भौगोलिक व व्यावहारिकदृष्ट्या लष्कराचे सात कमांड्स आहे.

भारतीय लष्कर हे जगातील एक मोठे सैन्य आहे. भारतीय लष्कर हे आधुनिक तंत्रज्ञान, आधुनिक पद्धती, आधुनिक शस्त्रास्त्रे, यांचा सतत अभ्यास व वापर करून सतत स्वतःला सक्षम बनवत आहे.

भारतीय सैनिक हे देशाची सेवा करीत असतात. त्यांना त्यांचे विशेष ट्रेनिंग दिल्या जाते यासाठी त्यांना वेतन दिल्या जाते. भारतीय सैनिक हे दिवस-रात्र देशाच्या सीमेवर आपल्या देशातील लोकांचे रक्षण करण्यासाठी सतर्क असतात. त्यांना आपल्या देशावर खूप प्रेम असते.

भारतीय सैनिक आपल्या देशातील चिराम आहेत. कारण त्यांच्याचमुळे आपण आनंदात तसेच रात्री आरामात झोपू शकतो. जे सैनिक असतात. त्यांना पहिले विशेष ट्रेनिंग देऊन आपल्या राष्ट्राची सेवा व रक्षण करण्यासाठी प्रोत्साहित केले जाते.

ते आपल्या प्राणाचा विचार न करता देशासाठी जगत असतात. देशाच्या सीमेवर तसेच देशांच्या आतही ते सैनिक आपल्या देशाचे रक्षण करीत असतात. त्यांच्या मनामध्ये देशाबद्दल इतके प्रेम जागृत असते की ते देशासाठी जीव देऊ शकतात व जीव घेऊ शकतात.

सैनिकाचा एकच नारा.. लढू किंवा मरू...

भारतीय सैनिक आपल्या देशासाठी दिवसभर तसे रात्रभर जागे राहतात. त्यांना आपल्या घरून दूर राहावे लागते तेथे कोणतेही वातावरण असो जसे पाणी,ऊन वारा, थंडी असे काही असल्यास त्यांना तेथे राहावे लागते.

भारतीय सैनिकांना तिथल्या परिस्थितीशी सामना करावा लागतो. तशा प्रकारे त्यांना ट्रेनिंग दिल्या जाते. त्यांना शत्रू सोबत युद्ध करावे लागते आपल्या देशाला शेजारी देशापासून खतरा असतो म्हणजे पाकिस्तान,चीन या परकीय तसेच अंतर्गत आक्रमणापासून देशाचे रक्षण करणे, सीमेवर सुरक्षा व शांतता कायम ठेवणे हे भारतीय लष्कराचे प्रमुख कर्तव्य आहेत.

को करो...

काजल राजुरकर

बी.कॉम.तृतीय वर्ष

Gam को करो Delete
Khushi को करो Save
Rishtey को करो Recharge
dushmani को करो Erase
Tension को करो Not reachable
Pyar को करो Incoming on
Nafrat को करो out going off
Langeuage को करो Contral
Hasy को करो outbox full
Aasu को करो inbox empty
Gusse को करो Hold
muskan को करो send
Help को करो ok
Self को करो autolock
D Dil को करो Vibrate
फिर देखो life की Ringtone
कितनी Poly phonic हो जाएगी।

जीवनाच्या प्रवासात

काजल राजुरकर

बी.कॉम.तृतीय वर्ष

खूप काही मिळवायचं असतं

वास्तवातून वेगळं

स्वप्नात धरायचं असतं !

एकदा ठोकर लागली

म्हणून परतायचं नसतं

जीवनाच्या मार्गावर

अध्यांतच थांबायचं नसतं !

जीवनात दुःखे आली तरी,

निराश व्हायचं नसतं

आपलं सुख आपल्यालाच,

शोधून काढायचं असतं !

हसून पहाव रडून पहावं

जीवनाकडे नेहमी

डोळे भरून पहावं

काही तरी दयावं, काही तरी घ्यावं !

आपण गेल्यावरती

आपलं नाव कोणी तरी काढावं

देशांवर करावं धर्मावर करावं,

माणसावर कराव माणुसकीवर करावं पण

प्रेम मात्र मनापासून करावं !

माणुसकीच्या शत्रू संगे युद्ध आमचे सुरु

द्वारिद्र्य...

कु.निवेदिता मुंदे
बि.ए.-प्रथम वर्ष

या जगात कसे वागावे
हे जीवन कसे जगावे
राहण्यास घर नाही
कुठे दार जाण्यास नाही
नाही त्यांना कुणाचा आधार

या जगात कसे वागावे
हे जीवन कसे जगावे
चिल्या-पिल्यांना अन्न नाही
अंगावर धड वस्त्र नाही

या जगात कसे वागावे
हे जीवन कसे जगावे
शब्दांचा आधार नाही
पैशाची मदत नाही.
कुठे मिळत नाही काम
फाश्यात आली मान

या जगात कसे वागावे
हे जीवन कसे जगावे
या गरिबाकडे देव ही
पाहत नाही.
देत ही नाही तो मरण
किती जावे त्या-शरण

आता जगावेसे वाटत नाही
हे हाल पाहवत नाही
या जगात कसे वागावे
हे जीवन कसे जगावे

जय शिवाजी

कु.हर्षा प्र. गाबडे
बि.काम-तृतीय वर्ष

धन्य ती जिजामाता
जिचा पुत्र शिवाजी
त्याच्या जन्मी लढाईवर
गेले त्याचे बाबा शहाजी

त्याला शिकवणारे असे
गुरु दादाजी
ज्याने जिंकला किल्ला कोंढाणा
असा थोर सैन्य तानाजी

मराठ्यांचे स्वराज्य निर्माण केले
असे थोर राजे शिवाजी
याच मातीत मी जन्मलो
अभिमान मला मी मराठी

गर्व मला मी मराठी
अभिमान मला मी मराठी

जय शिवाजी
जय भवानी

जवानाचा बुलंद नारा..जिंकु किंवा मरू..

भारतीय नौसेना-स्कुबा डायविंग कॅम्प अनुभव Indian Navy- Scuba diving camp Experience

सुमीत टाले
बी.कॉम.२

स्कुबा डायविंग Scuba diving हे एक महत्वाचे नौसेनेतील विभाग आहे. याला Scuba Pro या नावाने सुद्धा नौसेनेतील प्रसिद्धी आहे Scuba diving ही एक अपातकालीन वेळी काम करणारी टीम ही नौसेनेतील आहे. महापूर, पूर एखादी खाण, तसेच युद्धजन्य पातळीवर हे एक महत्वाची भूमिका म्हणून काम करते.

तसेच एखादे युद्ध नौका सेनेतील महत्वाचे, सामानाची ने-आण करणारे जहाज या जहालांचे संपूर्ण निरीक्षण हे Scuba diving ची टीम करते Scuba diving pro हे एक नौसेनेतील...कमांडो असतात. कारण मार्कीस प्रमाणे यांना ही मार्कीस ची ट्रेनिंग मिळते. की कोणत्या परिस्थितीत कसे राहायचे, कसे काम करायचे आपत्कालीन वेळी काय करायचे यांचे त्यांना संपूर्ण ट्रेनिंग हे नौदल देतात.

भारतीय नौसेनेतील युद्धनौकावर पाच ते दहा असतात. स्कुल डायविंग हे दोन प्रकारचे असते.

Scuba diving 2 Military diving यात 13 dives असतात आणि त्याप्रकारचे Siver's सुद्धा...Scuba & Military diving मध्ये असतात. भारतीय नौसेनेतील. Scuba & Military diving मध्ये जेव्हा भरती करतात तेव्हा diver म्हणून भरती करतात. मग. Superwise diver नंतर Supredented diver अशाप्रकारचे प्रमोशन यात असतात.

आपल्या नौसेनेत ४ प्रकारचे डायवर diver असतात.

- १) Clearance diver 2) Deep diver (D.D.)
- 3) Ship's diver (S.D.) 4) Air Crew diver (A.C.D.)

हे एक. Specilist diver असतात आणि त्यांचे काम सुद्धा त्यांच्या नावाप्रमाणे असते. भारतीय नौसेनेमध्ये Scuba diver (D.D.)ला एक विशिष्ट नाव आहे silent killer असे म्हणतात. त्याचे

कारण असे की त्याला Head quater Navy ने जेकाम शोपवले जाते ते काम तो कधी-कसे संपवतो ते कोणालाच माहित नसते आणि शोपवलेलं कार्य पूर्ण केल्यावरच तो आपल्या Head quater ला संपर्क करतो. reporting करतो. म्हणून त्याला नेव्ही. silent killer असे म्हणतात.

मी जेव्हा मुंबईला गेलो तेव्हा माझ्यासोबत सुंदरसिंग होते 1 Man Naval N.C.C. unit च्या. Head quater ला Head reporting केल. मग पूर्ण महाराष्ट्रातून हळुहळू मुले येण्यास सुरवात झाली. सर्व मुले आल्यानंतर मनात एक विचार आला की आपण या मुलांसमोर काहीच नाही आणि कुठे टिकणारच नाही हे विचार सतत येत होते. मी मुलांना विचारले की तुम्ही सगळे स्विमर आहात का ? ते म्हणाले हो आम्ही सगळे स्विमर आहे.

पण माझं नाव पुण्याच्या Head quater ला आधीच सांगितले होते. पुण्यावरून येणारे मुलांमध्ये Amravati च्या Head quater.चा A.O.Administrative office चा मुलगा आला होता. त्याला त्याच्या वडिलांनी माझ्याबद्दल सर्व सांगितले की. आमच्या हेडक्वार्टर मधून एक मुलगा येत आहेत. तो चांगला स्विमर आहे. खूप खेळलेला आहे. असे त्याला सांगितले मी. Amravati Head Quartar मधुन एकटाच होतो. त्यामुळे मी तिथे आलेल्या मुलांना काही ओळखत नव्हतो. मग तिथे आमचा रोलकॉल Rollcall झाला तेव्हा सर्वांचे नाव माहित झाले. ओळख झाली. तेव्हा A.O. सरांचा मुलगा माझ्याजवळ आला आणि म्हणला की, तू अमरावती चा आहे का ? मी म्हटलं हो ! मी अमरावतीचा मग तो म्हणाला की, माझ्या वडिलांनी तुझं नाव सांगितल होतं मग माझी सर्वांसोबत ओळखी झाली.

कॅम्प करण्यासाठी जवळजवळ ८० मुलं महाराष्ट्रातून आले. त्यातून काही स्विमींग test मध्ये फेल झाले काही Medical मध्ये फेल झाले. आणी सरते शेवटी त्यांनी फक्त ३०जनांचे Selection केले त्यात पुर्ण महाराष्ट्रातून १५ मुलं व १५ मुली यांचे Selection झाले. मग बाकीच्या मुलांना परतीचा आदेश मिळाला व ती सर्व परत घरी जाण्यास निघाली. आम्ही ३० जण जे कॅम्प साठी Select झालो. दुसऱ्या दिवशी आमचे Scuba diving चे Training सुरु झाले.

भूमातेचा पुत्र.. घरादारावर ठेवी तुळशीपत्र...

त्या कॅम्प मध्ये आम्हासर्वांना Scuba बदलची सर्व माहिती Theoretically आणि Practically मध्ये माहिती दिली. जात होती. त्या कॅम्प मध्ये रोज सकाळी ५.३० वाजता उठून रनिंग मग diving & swimming त्यानंतर Lecture होत होते Lecture नंतर १ तास खेळ नंतर ६ वाजता आपापल्या कॅम्पमध्ये जाऊन आपापल कामे करायला सांगत होती.

आमचा Scuba diving camp हा मुंबई येथील. Klester Naval Command येथील स्विर्मिंग पुल वर झाला Klester Naval Command हे मुंबईतील कोलाबा मधील नेव्ही नगर ला झाला नेव्ही नगरचा परिसर हा नैसर्गिकरित्या व education Premises व सौंदर्यीकरणाने समृद्ध होता. तेथील मोठमोठी. International हे नेव्ही मधील काम करणाऱ्या (school & college मुलांसाठी होती. त्या परिसराला अथांग समुद्र लाभला होता तसेच अनेक स्थळांना आम्ही भेटी दिल्या.

युद्धनौका व पाण्याखाली चालणारी submarine विषयी caption नी दिलेली माहिती. त्याचप्रमाणे कोलावास्थित नेव्ही नगर हे संपूर्ण परिसर हा Defence Area म्हणून ओळखला जातो. त्या परिसरामध्ये सर्व सामान्य व्यक्ती फिरू किंवा संचार करू शकत नाही. त्यात फक्त Defence मध्ये असलेले लोक व त्यांचे..... राहू, फिरू संचार करू शकतात. नंतर कॅम्पचा शेवटचा दिवस आला त्यांनी आम्हा सर्व मुलांत वेस्ट डायर्वींग, बेस्ट स्विर्मिंग असे Competition घेतले त्यात मी 2nd Place in swimming and 2nd lands to best diving in diver असे सन्मान मिळवले. त्यानंतर रात्रीचे कार्यक्रम झाले. सर्व अधिकाऱ्या सोबत शेवटचा lanch Denner झाला. अशाप्रकारे आमचा संपूर्ण कॅम्प पूर्ण केला.

आमचा कॅम्प हा 12 July to 12 August 2017 या कालावधीत झाला. हेच नव्हे तर या Adventure मधून एक भावना म्हणजे देश रक्षणारी भावना निर्माण होते. आणि आपणही या देशासाठी काहीतरी करावे असे त्या Defence person ला पाहून वाटते.

मी अमरावती येथील 8 Maharashtra Batalian, Amravati Head Quarter येथे N.C.C. चे प्रशिक्षण घेत आहे. त्यातूनच मला हा Scuba Military diving camp करण्याची सुवर्ण संधी मिळाली तसेच तेथील Cleark ने मला सांगितले की

Scuba diving camp आला आहे तू Head quarter ला येऊन भेट असे सांगितले. मी Head quarter ला गेलो. तेथे S.M. आणि C.O. यांनी माझे Swimming & water polo चे Merit प्रमाणपत्र पाहिले आणि तसेच C.O. सर म्हणाले की S.M. साहब इस बंदे की Camp के लिए भेजदो, यह बंदा काम का है। 8M.H., B.N. Co. Commanding officer अनुप कुमार व तसेच. S.M. Sub Mejar राजेश कुमार यादव हे होते. व त्यांनी केलेला सपोर्ट त्याच्याबरोबर महाविद्यालयाने ही मला Navy Attachment subha diving camp जाण्यास मदद केली ANO, CPT. रघुवंशी सरांनी स्वतःकडून जे काही होते. ते सर्व सहकार्य त्यांनी मला केलं त्याच बरोबर ANO.cpt. भाटे मॅडम नी सुद्धा मला मदत केली.

त्याच बरोबर मी Navy Attachment subha & military diving camp साठी मुंबई येथील Western Naval command आणि Maharashtra naval N.C.C. unit reporting केला. नंतर दुसऱ्या दिवशी swimming आणि floating test झाली. त्या test मध्ये मी पास झालो नंतर INS. Ashwin Hospital मध्ये सर्व मुलांच Medical चालू झाले! सर्वांच Medical हे सात दिवस चालले व आठव्या दिवशी सर्वांचे Selection बदल चाललेली चर्चा व उत्सुकता पाहून मला एकेकडून आनंद व निराशा ही जाणवत होती. आणि ती वेळ आली आता कोणाचे Selection होईल व कोण परत घरी जाईल. आणि काही वेळा करिता सर्वत्र शांतात पसरली आणि फक्त Capt. commander Y.K. Shukla यांच्याच आवाज होता. त्यांनी जसे नाव होण्यास सुरवात करतातच लिस्ट मध्ये पाहिल नाव माझच निघाल आणि त्यांनी जसं नाव Announced! केलं तसं उभ होऊन त्यांच्या जवळ गेलो त्यांनी पुढील महत्वाच्या कॅम्प साठी शुभेच्छा दिल्या मग सर्व मुलांची नावे घोषित झाली आणि उरलेल्या मुलांना निराश न होण्यास त्यांना पुन्हा अधिक प्रयत्न करायला सांगितले. आणि त्यांना दुसऱ्या दिवशी परत जायला सांगितले.

भारतीय लष्कर

दर्शना अ.वाडकर

बि.ए.भाग-३

भारतीय लष्कराचा पायदळ विभाग हा भारतीय सशस्त्र सेनेचा एक मोठा घटक आहे. भारताचे राष्ट्रपती हे भारतीय लष्कराचे सरसेनापती आहे. आणि लष्कर प्रमुख सेनेचे संपूर्ण नियंत्रण करतात. फिल्ड मार्शल ही पंचतारांकित सन्माननीय पदवी लष्करप्रमुख पदापेक्षा वरचढ आहे आणि ती आता पर्यंत दोनच अधिकाऱ्यांना मिळाली आहे. भारतीय सेना ही स्वातंत्र्यापूर्वी ईस्ट इंडिया कंपनीचे लष्कर व नंतर ब्रिटीश भारतीय लष्कर म्हणून ओळखले जायचे. स्वातंत्र्यपूर्ण काळापासून लष्कराच्या प्रत्येक रेजिमेंटला समृद्ध असा इतिहास आहे. आणि प्रत्येक रेजिमेंटने अनेक युद्धात भाग घेऊन यथोचित सन्मान मिळवले आहेत.

स्थापना - १५ ऑगस्ट इ.स. १९४७
देश - भारत
विभाग - पायदळ
आकार - १,३२५,००० सशस्त्र पायदळ
मुख्यालय - नवी दिल्ली
सेनापती - जनरल बिपीन रावत

राष्ट्रीय सुरक्षा व एकता अबाधित ठेवणे परकीय तसेच अंतर्गत आक्रमणापासून देशाचे रक्षण करणे, सीमेवर सुरक्षा ठेवणे ही भारतीय लष्कराची प्रमुख कर्तव्य आहेत. सीमेवर कोणतीही अनुचित घटना घडू नये शांतता कायम ठेवणे. भारतीय लष्कर नैसर्गिक आपत्तीच्या वेळी सुद्धा नागरिकांच्या मदतीला धावून जाते. भारतीय लष्कराने पाकिस्तान, चीन यासारख्या शेजारील देशा-सोबत केलेल्या युद्धाप्रमाणेच ऑपरेशन विजय, ऑपरेशन मेघदूत यांसारख्या अंतर्गत मोहीमाही आखल्या आहेत. संयुक्त राष्ट्रांच्या शांतीसेनेचा भाग म्हणून अनेक देशामध्ये भारतीय लष्कराने महत्वपूर्ण भूमिका बजावली आहे.

भारतीय लष्करात वेगवेगळ्या रेजिमेंटस असल्या तरीही भौगोलिक व व्यवहारिक दृष्ट्या लष्कराचे आहे. भारतीय पायदळात १३,२५,००० नियमित सैनिक व ११,५५,००० राखीव सैनिक आहेत. भारतीय लष्कर हे जगातील एक मोठे सैन्य आहे. भारतीय लष्कर आधुनिक तंत्रज्ञान, आधुनिक पद्धती, आधुनिक शस्त्रास्त्रे यांचा सतत अभ्यास व वापर करून स्वतःला सक्षम बनवत आहे. त्यामुळे सीमेवरील जी सुरक्षा आहे ती अजुनच मजबूत अशी झालेली आहे.

इतिहास-

* ब्रिटिश भारतीय लष्कर

पहिले जागतिक युद्ध इ.स. १९४१ ते १९४५ या काळात झाले.

* युद्धे

भारत पाकिस्तान पहिले युद्ध १९४७ ला सुरु झाले.

* गोवा मुक्ती संग्राम

* भारत चीन युद्ध

* भारत पाकीस्तान दुसरे युद्ध १९६५

* भारत पाकीस्तान तिसरे युद्ध डिसेंबर-१९७१

* सियाचीन युद्ध - १३ एप्रिल, १९८४ ते ३ जानेवारी १९८४

* कारगिल युद्ध

* संयुक्त राष्ट्रसंघ शांतता मोहीम

रचना-

भारतीय सैन्य रेजीमेंटमध्ये विभागलेले असले तरी त्याचे सात व्यावहारिक आणि भौगोलिक विभाग आहेत. अशा प्रत्येक विभागास कमांड असे नाव दिलेले आहे.

कमांड- प्रत्येक कोरचा कमांडींग ऑफीसर असतो. हा सहसा लेफ्टनंट जनरल पदवरील अधिकारी असतो. प्रत्येक कोर मध्ये ३-४ डिव्हिजन असतात.

डिव्हिजन- प्रत्येक डिव्हिजनचा सेनापती जनरल ऑफीसर कमांडिंग (जीओसी) असतो. हा सहसा मेजर जनरल पदावरील अधिकारी असतो. एका डिव्हिजनमध्ये ३-४ ब्रिगेड असतात भारतीय सैन्यात सध्या एकूण ३७ डिव्हिजन आहेत. यात ४ रॅपिड डिव्हिजन १८ पायदळी डिव्हिजन, १० डोंगरी डीव्हिजन, ३ चिलखती डिव्हिजन आणि दोन

रात्री आपण सुखाने झोपावे.. म्हणून जवान रात्रभर जागते...

तोफखान्याच्या डिव्हिजनांचा समावेश आहे.

कंपनी-कंपनीचा नेता कंपनी कमांडर असतो. हा मेजर किंवा लेफ्टनंट कर्नल पदावर असतो. एक कंपनी मध्ये ३ प्लाटून असतात.

प्लाटून- प्लाटून कमांडर प्रत्येक प्लाटूनचा नेता असतो. हा सहसा जुनियर कमिशन ऑफीसर पदावरील अधिकारी असतो. प्रत्येक प्लाटून मध्ये तीन सेक्शन असतात.

सेक्शन- प्रत्येक सेक्शनचे नेतृत्व हवलदार करतो. हा सहसा नॉन कमिशनड ऑफीसर असतो. प्रत्येक सेक्शनमध्ये १० सैनिक असतात.

कोर- प्रत्येक कोरच्या कमांडिंग ऑफीसर(जीओसी) असतो. हा सहसा लेफ्टनंट जनरल पदावरील अधिकारी असतो.प्रत्येक कोरमध्ये ३-४ डिव्हिजन असतात.

ब्रिगेड- प्रत्येक ब्रिगेडच्या नेता ब्रिगेड कमांडर असतो. हा सहसा बिग्रेडीयर किंवा ब्रिगेडियर जनरल पदावर असतो. एका ब्रिगेडमध्ये साधारण ३,००० सैनिक असतात यात तीन पायदळ बटालीयन आणि त्यांच्या कुमकेचा समावेश असतो. भारतीय सैन्यात डिव्हिजनांमधील ब्रिगेडाबरोबरच स्वतंत्र अस्तित्व असलेल्या ५ चिलखती ब्रिगेड १५ तोफखान्याच्या ब्रिगेड, सात पायदळी ब्रिगेड, १ पॅराशुट ब्रिगेड, ३ हवाई सरंक्षण ब्रिगेड, ४ अभियांत्रिकी ब्रिगेड आणि २ हवाई सरंक्षण समूह आहेत. प्रत्येक स्वतंत्र ब्रिगेड आपल्या कोर कमांडरच्या हुकूमखाली असते.

बटालियन- प्रत्येक बटालियनचा नायक बटालियन कमांडर असतो. प्रत्येक बटालियनमध्ये अनेक कंपनी असतात यातील एकतरी कंपनीमधील एखादी तरी प्लाटून घातक प्लाटून प्रकारची असते. बटालीयन ही भारतीय सैन्याचा मूळ एकक मानला जातो.

* रेजिमेंट

* आसाम रेजिमेंट

* कुमाऊँ रेजिमेंट

* गुरखा रेजिमेंट

* गौड रेजिमेंट- ही ब्राम्हण जातिधारकांची रेजिमेंट होती. १९७५ च्या ईस्ट इंडिया कंपनीविरुद्धच्या लढाईत ब्राम्हणांनी नेतृत्व केले होते. त्यामुळे इंग्रजांनी ब्राम्हणांना सैन्यभरती पासून दूर ठेवण्यासाठी ब्राम्हणांची ही गौड रेजिमेंट इ.स.१९२७ मध्ये बरखास्त केली.

* जाट रेजिमेंट

* डोग्रा रेजिमेंट

* पंजाब रेजिमेंट

* मराठा रेजिमेंट

* महार रेजिमेंट

आयुष्य....

प्रियंका बी. भेश्राम

बि.ए. द्वितीयवर्ष

Out dated झालेय आयुष्य
स्वप्नही download होत नाही
संवेदनांना Virus लागलय
दुःख Send करता येत नाही

जुने पावसाळे उडून गेलेत
delete झालेल्या file सारखे
अनं घर आता शांत असतं
range नसलेल्या mobile सारखे

Hang झालेय PC सारखी
मातीची स्थिती वाईट
जाती माती जोडणारी
कुठेच नाही Website

एकविसाच्या शतकातली
पिढी भलतीच Cute
Contact list वाढत गेली
संवाद झाले mute

Computer च्या chip सारखा
माणुस मनात खुला झालाय
अनं mother नावाचा board
त्याच्या आयुष्यात वजा झालाय

floppy Disk Drive मध्ये
आता संस्कारांनाच जागा नाही
अनं फाटली मनं साधणारा
Internet वर धागा नाही

विज्ञानाच्या गुलामगिरीत
केवढी मोठी चुक
रवताच्या नाल्यालाही
आता लागते face book

संकलन

सैनिकांच्या डोळ्यात देशाचे स्वप्न

पर्यावरण आणि विकास...

निहाल अ.दुर्योधन

वि.ए.तृतीय वर्ष

गंगा नदीचे भारतातील महत्त्व वादातील आहे. भारताचा सांस्कृतिक वारसा जपणारी पवित्रतेची कसोटी ठरलेली गंगा नदी.. तिचे गुणगण किती करावे ? अलीकडेच गंगा नदी स्वच्छता अभियान, हाती घेण्यात आले. त्यासाठी २ वर्षे लागतील की २० वर्षे याविषयी जोरदार चर्चा ही सुरु आहे. एकीकडे चकचकीत रस्त्यांचे जाळे देशव्यापी झाले. लखलखीत टोलेजंग इमारती उभारून विकास साधताना निसर्गाकडे, पर्यावरणाकडे मात्र दुर्लक्ष होत आहे. हे वास्तव नाकारून चालणार नाही. मोठमोठे कारखाने, जमिनीच्या पोटातून होत असणारा खनिज तेलाचा प्रचंड उपसा, गरजेसाठी आण्विक भट्ट्यांची निर्मिती या सगळ्या आजच्या विकासाच्या मोजपट्ट्या आहेत. या मोजपट्ट्यांमुळे पर्यावरणाची हेळसांड सोईस्करपणे नजरेआड होते आहे. प्रमाणाबाहेर चाललेली अनियंत्रित, अवाजवी वृक्षतोड : अनुषंगाने तेथील अधिवासाचा झपाट्याने होत चाललेला विनाश, प्लॅस्टिकचा हजारो टन कचरा निर्माण करणारी शहरे हीच या गतिमान युगाची ओळख बनली आहे. भोपाळ दुर्घटना, मालीण दुर्घटना असे अपघात झाले की, तेवढ्यापुरते जागे व्हायचे, ही आता नित्याचीच बाब झाली आहे.

पर्यावरण आणि विकास हे शब्द परस्परपूरक हवेत खरेतर : पण सध्या ते एकमेकांच्या विरोधात उभे ठाकले आहेत. जिथे विकास तिथे पर्यावरणाचा न्हास, अशीच परिस्थिती आज दिसते आहे. पर्यावरणपूरक विकासनितीकडे वळण्याअगोदर या दोन्ही संकल्पना समजुन घेणे औचित्याचे होईल. पर्यावरण म्हणजे काय ?

पर्यावरण म्हणजे या पृथ्वीच्या आत, पृष्ठभागावर आणि वर वातावरणात जे जे काही आहे ते सर्व यात हवा पाणी, जमीन, हवेतील वेगवेगळे वायू, अब्जावधी प्रकारचे जीवजंतु, सजीव-निर्जीव या सर्वच गोष्टींचा समावेश होतो. या सगळ्याची मिळून जी एक संरचना व्यवस्था ती म्हणजे पर्यावरण. या पर्यावरण व्यवस्थेचे काही नियम, वैशिष्ट्ये, तत्वे आहेत. ती समजुन घेतली तरच आपल्याला पर्यावरणाचे आकलन होऊ शकेल. चक्रियता, विकेंद्रितता, विघटनक्षमता, परस्परावलंबन वाढ आणि मर्याद इ. पर्यावरणाची वैशिष्ट्ये एकमेकांत गुंतलेली, गुंतागुंतीची आहेत. या सगळ्याची सुसूत्र अशी जी रचना ती म्हणजे पर्यावरण.

विकास म्हणजे काय ?

विकास या शब्दाचा ढोबळ मानाने अर्थ आहे पुढे जाणे, वाढ होणे, प्रगती होणे, आहे त्यावरून वरच्या उन्नत स्थितीला जाणे, सध्या विकास का परवलीचा शब्द झाला आहे. माणसाचे जीवन कमीत-कमी कष्टाचे असावे, त्याला अधिकाधिक सुख, सुविधा भौतिक समृद्धी मिळावी, अशा अपेक्षेतून मानवाने विकासाचा ध्यास घेतला आणि ते योग्यच आहे.

व्यक्ती समाज आणि पर्यावरण या तिन्ही पातळ्यांवर ही विकासाची प्रक्रिया सतत सुरु राहिली पाहिजे. पण सध्या विकास फक्त व्यक्तींचाच, तेही काही मुठभर व्यक्तींचाच, असे स्वरूप या प्रक्रियेला आले आहे. समाज, पर्यावरण यांचा विकासच या प्रक्रियेमध्ये नाही. आज ज्या सुख-सोयी माणूस उपभोगतो आहे, त्यामुळे तो खरंच समाधानी आहे का ? उत्तर नकारार्थीच येते. त्यामुळेच सध्याची आपली वाटचाल विकासाकडे की विनाशाकडे असे प्रश्नचिन्ह उभे राहिले आहे. असे का झाले, असावे, हे जाणून घेतले तरच व्यक्ती समष्टी आणि प्रकृती यांचा एकत्रितपणे विकास साधण्याच्या दृष्टिने पावले उचलता येतील.

विकासाचा इतिहास

सुरुवातीला स्वबळावर आणि पाळीव पशुंच्या मदतीने माणूस किती, किती वेळात आणि काय उत्पादित करेल. यावर एक अपरिहार्य मर्यादा होती. पण ऊर्जा (जेम्स वॅटचा वाफेचा शोध) आणि तंत्र (यंत्र) यांच्या जोरावर घडलेल्या औद्योगिक क्रांतीने या मर्यादा धुडकावुन लावल्या. माणसाच्या सततच्या वाढत्या इच्छांची पूर्तता

भुमतेचा पुत्र.. धरदारवर ठेवी तुळशीपत्र...

होऊ लागली. इच्छा-तंत्रज्ञान-ऊर्जा-इच्छापूर्ति-नव्या वाढीव इच्छा: ही विकास प्रक्रिया गतिमान झाली. माणसाच्या आंतरिक, पाप-पुण्यांच्या मर्यादा धुडकावून लावण्याचे बळही माणसाला विज्ञानामुळे-देकार्तेच्या इहवादी,जडवादी विचारसरणीमुळे मिळाले.उपभोग कितीही वाढवा- त्यात गैर काहीच नाही, हा दिलासा त्याला मिळाला. उपभोगवाद बोकाळला. उत्पादनासाठी लागणारे श्रम,ऊर्जा,वेग आणि प्रमाण कशावरच नियंत्रण राहिले नाही.

सध्याचा आपला विकास मोजण्याची मोजपट्टीही याच तत्वावर आधारलेली आहे. कुठल्याही देशाचा विकास हा त्या देशातील दरडोई उत्पादन,दरडोई उपभोग यावरून बेतलेल्या सकल राष्ट्रीय उत्पन्नावर(GDP)किंवा यांच्या अमर्याद वाढीवर अवलंबून आहे. त्यामुळेच उपभोग घ्या उत्पादन वाढवा,या मंत्राचीच रणधुमाळी सध्या सुरु आहे. गेली तीन दशके माणसाचा विकास आपण असाच मोजतो आहोत. सुरुवातीला जाणवले नसले. तरी त्याचे गंभीर दुष्परिणाम आज सगळ्यांनाच भोगावे लागत आहेत.

उपभोगवादाचे दुष्परिणाम-

भौतिक सुविधांचा लाभ समाजातल्या विशिष्ट गटालाच मिळाला. भारताच्या बाबतीत बोलायचे तर भारत आणि इंडिया तली दरी वाढतच आहे. यांत्रिकीकरणामुळे बेकारीची समस्या वाढली,उपभोग वाढले, भौतिक सुविधा वाढल्या, तरी माणूस असमाधानीच राहिला,आंतरिक पातळीवरचा विकास साधलाच नाही. उपभोगवादाच्या या रेट्यात माणसाला नको इतके महत्त्व आले. निसर्गाचा तो स्वयंघोषित स्वामी बनला. निसर्गातला प्रत्येक घटक समान आहे हे तत्त्व तो विसरला. अमर्याद उत्पादनासाठी लागणारा कच्चा माल, नैसर्गिक,अनविनीकरणक्षम संसाधने यासाठी तो निसर्गावर अगदी शब्दशः तुटून पडला. देवाण-घेवाणीचे तत्त्व विसरून निसर्गाला फक्त ओरबाडतच राहिला. स्टोरी ऑफ स्टाफ या माहितीपटामध्ये अशाप्रकारच्या मागणी-उत्पादन-निसर्गचे शोषण या दृष्टचक्रावर सडेतोड भाष्य केले आहे.

इतके दिवस माणसाने पर्यावरणाच्या न्हासाकडे अक्षम्य दुर्लक्ष केले. पण आता खडबडून जागे व्हायची वेळ आली. नाहीतर

आपली गतही,त्या बेडकासारखी होईल यात शंका नाही. सभोवतालच्या वातावरणाला सजीव कसा प्रतिसाद देतात, त्याचा फ्रान्सच्या विद्यार्थ्यांनी केलेला हा प्रयोग. एका काचपात्रातले पाणी उकळेपर्यंत तापवले. त्या उकळत्या पाण्यात एक बेडूक टाकला. प्रतिक्षीत क्रियेसारखा टुणकन उडी मारून बेडूक बाहेर आला. आता काचपात्रात पाणी घेऊन त्या सामान्य तापमानातल्या पाण्यात त्यांनी बेडूक सोडला आणि हळुहळू पाण्याचे तापमान वाढवत नेले. वाढत असलेले तापमान बेडकाला जाणवतही नव्हते. हळुहळू पाणी उकळू लागले... बेडूक पाण्याबरोबर आले नाही. त्याने असे प्रयत्नही केले नाहीत. परिणामी तो पाण्यात उकडून मेल्या. त्यामुळे पर्यावरणाच्या बाबतील सावध होण्याची हीच ती निर्णायक वेळ आहे.

पर्यावरण आणि विकास--

पर्यावरण साधत योग्य विकास साधणे, ही खरोखरच तारेवरची कसरत आहे.रेल्वे-रस्त्याचे जाळे पूर्ण देशात पाहिजे. ही काळाची गरज आहेच, तिला बगल देऊन चालणार नाहीच. पण प्रश्न हा आहे. की, त्यामुळे होणारी स्थानिक वृक्षतोड, त्यासाठी लागणारी ऊर्जा, कच्चा माल यापायी पर्यावरणाचा होणारा न्हास याचा पुरेशा गांभीर्याने विचार होतो का ? त्यादृष्टीने त्वरीत काही पावले उचलली जातात का ? त्याप्रमाणात नवीन झाडे लावली जातात का ?

म. गांधी म्हणतात, निसर्ग हा माणसाच्या,नीड साठी पुरेसा आहे, ग्रीड साठी नव्हे. १९ व्या शतकाच्या सुरुवातीला केलेले हे विधान त्यांचे दूरगामी आणि मूलगामी विचार स्पष्ट करतात. पर्यावरणावर गांधीजी थेट भाष्य करत नाही. पण त्यांचा खेड्याकडे चला, हा युवकांना दिलेला मंत्र असो किंवा स्वदेशी चरखा यांसारखी तत्त्वे, त्यांचा पर्यावरणाबाबत दृष्टिकोणच अधोरेखित करतात.

उपभोगवाद पुर्णपणे नष्ट करणे आपल्या हातात नाही : पण आपल्या गरजा कमीतकमी ठेवणे, त्यासाठी जनजागृती करणे, लोकचळवळ उभी करणे महत्त्वाचे. शिक्षकदिवसाला पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी वीज आणि पाणी बचतीचा मंत्र दिला. अशाच काही स्थानिक वैयक्तिक प्रयत्नांनी लोकमानस तयार होईल. १४ हजार कोटी लोकांची मानसिकता बदलण्याचा, पर्यावरण-पूरक करण्याचा. भगीरथ प्रयत्नांमध्ये असे छोटे-छोटे प्रयत्न खारीचा वाटा उचलतील,यात शंका नाही.

ध्येयासाठी संघर्ष करणारे लोक इतिहास घडवतात..

अंधश्रद्धेची मानसिकता बदलण्यासाठी केवळ कायदा पुरेसा आहे का ?

कु.पुजा नं.यादव
बी.ए. - तृतीय वर्ष

दि. २० ऑगस्ट २०१३ ची सकाळ उजाडली ती डॉ. नरेंद्र दाभोलकरांच्या हत्येच्या बातमीने. त्यांचे विचार पूर्णतः पटोत वा ना पटोत, त्यांच्या विचारांच्या प्रामाणिकपणाविषयी कुणाच्याही मनात शंका नव्हती. ही हत्या कोणत्याही वैयक्तिक वैमनस्यातून पैशासाठी, राजकारणापोटी झाली नसावी, तर दुर्दैवाने विचारांचा प्रतिवार विचारांनीच करायचा ही टिळक आगरकरांची परंपरा असणाऱ्या महाराष्ट्रात विचारांचीच हत्या करण्याचा हा प्रयत्न होता.

त्यानंतर काही दिवसातच जादूटोणा विरोधी कायद्याला मान्यता मिळाली. पण समाजात वर्षानुवर्षे रूजलेल्या अंधश्रद्धा केवळ कायद्याने दूर होणार नाही, तर मोठ्या प्रमाणावर जेव्हा समाजभिरण होऊन लोकांची मानसिकता जेव्हा बदलेल. तेव्हाच हे घडू शकेल. अंधश्रद्धा हा समाजाच्या विकासातील एक मोठा अडथळा आहे. तो केवळ कायद्याने दूर होईल का ? हा विचार करण्यापूर्वी श्रद्धा-अंधश्रद्धा म्हणजे नेमके काय ? याची थोडी शास्त्रीय चिकित्सा करणे आवश्यक आहे. श्रद्धा-अंधश्रद्धा चिकित्सा करणे आवश्यक आहे. श्रद्धा-अंधश्रद्धा यातील फरक समजावून घेणे, ही प्रक्रिया थोडी अवघड आहे. कारण या दोन्ही गोष्टी कालसापेक्ष आणि व्यक्तीसापेक्ष असतात. उदा. एखाद्या अध्यात्मिक बाबांचे हवेत हात फिरवून अंगठी काढणे, विभूती देणे यासारखे महान चमत्कार अनेकांचे श्रद्धास्थान बनतात. तर कार्हीना ते निव्वळ अंधश्रद्धा वाढविणारे बुवाबाजीचे प्रकार वाटतात. ही झाली व्यक्तीसापेक्षता! कारण श्रद्धा ही बरेचदा धार्मिक विचारांशी, भावनेशी निगडित असते. मात्र ज्ञानाच्या अनुभवाच्या साहाय्याने ती तपासून पाहिली पाहिजे. या चिकित्साच्या आड येणारी दोन प्रमुख कारणे म्हणजे शब्दप्रामाण्य व ग्रंथप्रामाण्य. विज्ञानाच्या क्षेत्रातही हे अडथळे आड आलेले दिसतात. गॅलिलिओने दुर्बिण शोधली. गुरुंचे तीन उपग्रह आहेत.

हे प्रत्यक्ष पाहून तुम्ही मान्य करा असे त्यांनी कळकळीने सांगितले. तरीही त्या काळात ॲरिस्टॉलने जे सांगून ठेवले आहे. त्यापलीकडे काही असू शकते ते कुणीही मान्य करेना. हे शब्दप्रामाण्य! बायबलचा आधार घेऊन ख्रिश्चन धर्मपीठाने सजा दिली ते ग्रंथप्रामाण्य ! अंधश्रद्धा या विशिष्ट धर्माने समाजात आहेत असे नाही. तसेच त्या सर्व काळात होत्या व आहेत.

मात्र माणसाच्या, तर अशा श्रद्धा तपासण्याचा इतिहास पाहिला, तर अशा श्रद्धा तपासण्याच्या प्रतिक्रियेतून सर्व क्षेत्रात संबोधन, प्रगती होत गेली असे दिसते. तसे नसते तर शोध लागलेच नसते. श्रद्धा बदलत गेल्या नसत्या. समाजधारणेतही बदल होत गेले. उदा. पूर्वी राजेशाही सर्रास रुढ होती. आता जगात बऱ्याच देशात लोकशाही रूजलेली दिसते. अस्पृश्यत, सतीची चाल, स्त्रीला दिले जाणारे दुय्यम स्थान यासारख्या कल्पना, गतिमान समाजाशी विरंगत अंधश्रद्धा समाजसुधारकांच्या प्रयत्नांनी गळून पडल्या.

असे झाले तरी, सुशिक्षित असो व अशिक्षित अनेकांच्या मनात किती अंधश्रद्धा दडलेल्या असतात. तिघेजण महत्त्वाच्या कामाला निघाले तर म्हणतात, काम होत नाही ! घरात कुणी आजारी पडले तर देवाला नवस. धंघात फटका बसला का तर शनीची साडेसाती होती म्हणून ! आकाशातील ग्रहतारे आपल्या जमिनीवर प्रकाश टाकतात. म्हणून काही प्रयत्न न करता राशीभविष्यावर अवलंबून असणारेही लोक असतात. सुशिक्षित तरुणही पत्रिका पाहून, मुहूर्त पाहून विवाह करतात. एवढे सगळे करूनही मोडणारे विवाह आपण पाहतो, या वास्तवाकडे आपण डोळेझाक करतो. भविष्यावर अवलंबून राहणे इत्यादी कल्पनांतून येणारा नियतीवाद माणसाला निष्क्रिय बनवतो. माणसे अज्ञानाच्या हातातील बाहुले बनतात. स्वतःच्या कर्तृत्वातील विश्वास हरवून बसतात अशावेळी...
सुनो वा सुतपुत्रो वा को वा, वा को वा

भवाम्यहम्...

दैवयत्ते कुले जन्मं मदारान्तं तु पौरुषम्

असे म्हणणाऱ्या महाभारतातील कर्णाचे उदाहरण आपण डोळ्यासमोर ठेवायला हवे.

शहरातील सुशिक्षितांची ही स्थिती तर खेड्यापाड्यांतील अशिक्षित लोकांबद्दल काय म्हणावे ? भोंदू बाबा, महाराज यांच्या चमत्कारांना भुलून ही मंडळी त्यांच्या नादी लागतात. आणि घरं

ज्यानाच्या रक्ताच्या एकेका थेंबालून देशाचे हिरवे स्वप्न फुलते

फसवणुकीला बळी पडतात. त्यासाठी आपल्या कुवतीपलीकडे पैसा खर्च करतात. तो वेगळाच, भानामती, जादूटोणा, भूतचेष्टा इ. घटनांवर त्यांचा विश्वास असतो. कधी-कधी मारझोडीसारख्या मांत्रिक-तांत्रिकांच्या अधोरी उपायांमुळे रुग्णांवर जीव गमावण्याचीही वेळ येते. गुप्तधनासाठी अपत्यप्राप्तीसाठी लहान मुलांचे बळी दिले जातात. देवीला कोंबडे-बकरी बळी देणे, हा प्रकार तर खेड्यांमध्ये हमखास चालतो. देवदासींची प्रथा, जोगतिणी भाविणी या प्रथांमधून अनेक स्त्रियांवर अन्याय होतो. खरंतर अंगात भरून येणे, देवी येणे हे प्रकार एक प्रकारचा मानसिक आजार आहे. अनेकदा मानसिक ताणतणावातून वास्तवातील त्रासांपासून स्वतःला बचावण्यासाठी अशा मानसिक आभासांचा माणसे, विशेषतः स्त्रिया आधार घेतांना दिसतात. यासाठी खंबीर बनून घरातील अन्यायांना तोंड देण्यासाठी स्त्रियांची मानसिकता बदलण्यासाठी हे आवश्यक असते.

मध्यतंत्री ऐन दुष्काळाच्या काळात लोकांना पिण्यासाठीही पुरेसे पाणी मिळत नव्हते. तेव्हा आपण कुठल्यातरी देवाचा अवतार आहोत, असे सांगून हजरो लिटर पाण्याची रंगपंचमी खेळून भक्तांचे आजार बरे करणाऱ्या महाराजांची बातमी आपण सर्वांनी ऐकली असेल. दूरचित्रवाणीवर पाहिले असेल. काही वर्षापूर्वी गणपती सॅडेने दूध प्यायला ही अफवा सर्वत्र पसरली होती. देवळादेवळांतून हा चमत्कार पाहण्यासाठी एकच गर्दी उसळली. निर्जिव मुर्ती दूध कशी पिऊ शकेल ? अशी शंकाही या भक्तांच्या मनाला शिवली नाही. विवेकाला धरून विचार करावा, कार्यकरणाभाव शोधावा. असे यांपैकी कोणालाही वाटले नाही. परंतु शास्त्रज्ञांनी हे का घडले ? कसे घडले ? हे सप्रमाण सिद्ध करून दाखविले तेव्हाच या चमत्काराला आळा बसला.

या सर्व अंधश्रद्धांच्या मागे बऱ्याचदा दैवी प्रकोपाची भीती असते. आलेल्या संकटांना, आव्हानांना सामोरे जाताना अशा उपायांचा आधार घेण्यामागे मनाचा कमकुवतपणा सहन करण्याची क्षमता नसली की माणूस अंधश्रद्धेचा आधार होतो. त्यासाठी व्यक्तिमत्त्व कणखर बनविणे गरजेचे असते.

समस्येचा असा डोळसपणे शोध घेण्यासाठी सम्यक विचारशक्ती असावी लागते. तसेच आपल्याला बुद्धीने पटणारे विचार, अनुभव मांडण्यासाठी निर्भयता असावी लागते. ती सॉफ्रिडसने दाखविली, राजा राममोहन रॉय, महात्मा फुले, या समाजसुधारकांनी दाखविली. उदा. कुटुंबनियोजन, संतति नियमन हे सुद्धा ज्या काळात अश्लील मानले जात होते. त्या काळात र.घो. कर्वे यांनी असे धाडसी विचार मांडले. वाढत्या लोकसंख्येने आपले अवघे राष्ट्र धोक्यात येईल. या तळमळीतून त्यांनी आयुष्यभर असे क्रांतिकारी विचार धाडसाने, विरोधाला तोंड देत मांडले.

अज्ञान जाऊन ज्ञान आले. तर अज्ञानाबरोबर येणारी अंधश्रद्धाही जाते. त्यासाठी शालेय वयापासूनच आपल्या संस्कारामध्ये शिक्षणपद्धती मध्ये असा डोळस दृष्टिकोन देणारा अभ्यासक्रम असणे आवश्यक आहे एखाद्यास विचार रूजणे हा हळूहळू होणारी प्रक्रिया असते, हे लक्षात ठेवून समाज-प्रबोधनाच्या कामात आजच्या तरुणांनी सामील व्हायला हवेत. सुरुवात स्वतःपासून करायला हवी. घरच्यांच्या, समाजाच्या दबावाला बळी न पडता आपल्या सर्वच आचार-विचारांची योग्य चिकित्सा करून निर्णय घेताना आपण निर्भय बनायला हवे. आपल्या भक्तांना जादूने चमत्काराने फसविणाऱ्या मेंदूच्या कृतीमागील अविज्ञान आपण आसपासच्या निरक्षर लोकांना पटवून द्यायला हवे. काही वेळा त्यामागे असलेला विज्ञानाचा नियम लोकांना सांगायला हवा.

आपल्या समाजात वैज्ञानिक दृष्टिकोन का नाही ? यांचा विचार केला तर काही गोष्टी समोर येतात. आपल्याकडे कुटुंबात, शाळेत, समाजात मोकळेपणाने एकत्र बसून विचारविनिमय करण्याची पद्धत नाही. आपल्या शिक्षणव्यवस्थेमध्ये, समाजव्यवस्थेमध्ये मुलांनी प्रश्न विचारावेत याची मुभा नाही. महापुरुषांच्या दैवती करणातून, रूढीप्रामाण्यातून संशोधनातून बाहेर येणारे नवे सत्य स्वीकारण्याची सहिष्णूता, नम्रता नाही. तरुणांमध्ये लहान मुर्तीमध्ये ही वृत्ती जोपासली, तरच उद्याच्या आपल्या राष्ट्रात पुरोगामी वृत्ती रुजेल. खरी श्रद्धा ही अहिंसक, कृतिशील, मुल्यविवेक उन्नत करणारी असते, हा विचार तरुणांच्या मनात रुजवायला हवा.

जादूटोणाविरोधी कायद्यातील कलमे पाहिली, तर त्यामुळे समाजातील अमानुष प्रथा, बुवाबाजी, रूग्णांवर होणारे शारीरिक अत्याचार, पशुबळी, मानवबळी इ. सारख्या कृतींना काही प्रमाणात निश्चित आळा बसेल. त्यातून अशिक्षित माणसांच्या अंधश्रद्धा कमी व्हायला काही प्रमाणात मदत होईल. पण कायदा हे अंधश्रद्धा निर्मूलनासाठी टाकले गेलेले पाहिजे ठोस पाऊल असले, तरी समाजाची मानसिकता बदलण्याच्या मूळ गाभ्याला त्यामुळे अजिबात स्पर्श झालेला नाही. ठेविले अनंत तैसेचि राहावे ही निष्क्रिय वृत्ती सोडून घायला हवी. आपल्या मनातील देवकल्पना तपासून द्यायला हवी. गाडगे महाराज सांगतात. समाज सुधारेणासाठी जो झटतो. त्याच्या साठी देव असतो., अडाण्याला शिक्षण द्यावे. बेघराला घर द्यावे. रंजल्यागांजल्यांची सेवा करावी. मुक्त्या प्राण्यांवर दया करावी. बाप हो, देव यांच्यामध्ये राहतो. देवळात नाही, देव आपल्या मनात राहतो. आपले आपण अंतर्मुख होऊन आपल्या मनात कुठल्या देवाची कल्पना गृहीत धरायची, हे प्रत्येकाने सारासार विचार करून ठरवावे. आपला देश स्वतंत्र होऊन एवढे वर्षे झाले. शिक्षणाचा प्रसार झाला. तरी अंधश्रद्धांचा कास अजूनही समाजाला विळखा घालून आहे. आपल्या वतीने आपण अंधश्रद्धा निर्मूलनाच्या कामात स्वतःपासून सुरुवात करून समाजापर्यंत पोहोचलो, तर प्रगतीच्या अनेक वाटा आपल्या स्वागताला सिद्ध आहेत.

(आधारित)

झाकळून आत्ति निशा तेवते मनामनांत आशा

वाढती लोकसंख्या-समस्येकडून समस्यापरिहाराकडे

कु.विभा म.मिश्रा

बी.ए.-द्वितीय वर्ष

संध्याकाळी ६ वाजताची वेळ, शिक्षण संपवून नोकरीसाठी मुंबईत धडकलेला किरण बावरून दादरच्या प्लॅटफॉर्मवर उभा होता. मिनटामिनटाला गाड्या भरभरून येत होत्या. कार्यालयांमधून घरी परतण्याची घाई असलेली माणसे गाडीत चढत होती, उतरत होती, अक्षरशः मुंग्यांसारखी. हजारोंच्या संख्येने कसे घुसायचे या गर्दीत ? शेवटी एकदाचा आसपासच्या जमावाच्या रेट्याच्या बळावर किरण गाडीत ढकलला गेला. मुंबईत राहायचे कुठे, घरात लागणारे पैसे उठून आणायचे, महिन्याचा खर्च कसा भागवायचा अशा एक ना अनेक समस्या त्यांच्या मनाला भेडसावत होत्या. धावत्या गाडीतून अफाट पसरलेल्या झोपडपट्ट्या दिसत होत्या. आपणही या शहरातील अफाट जनसमुदायाचा एक बिंदू ही भावना मनाला अस्वस्थ करत होती. कॉलेजमध्ये अर्थशास्त्राच्या अभ्यासक्रमात देशाच्या वाढत्या लोकसंख्येच्या प्रश्नाला केलेला पुस्तकी अभ्यास आज प्रत्यक्ष जीवनात या समस्येला भिडताना नव्याने कळत होत्या.

आज भारत जगामध्ये लोकसंख्येच्या उच्चांकाबाबत क्रमांक दोनवर आहे. खरोखरच ही स्थिती पहिल्यापासून होती का ? ही समस्या विसाव्या शतकाच्या सुरुवातीपासून लोकसंख्या वेगाने वाढू लागली व तिच्या जोडीने अपरिहार्यपणे येणाऱ्या अनेक समस्या आपल्याला भेडसावू लागल्या. लोकसंख्या वाढल्यावर जीवोपयोगी वस्तूंची मागणी दिवसेंदिवस वाढत चालली आहे. त्याप्रमाणे उत्पादन न वाढल्याने भडकत्या महागाईला तोंड देणे सामान्य माणसाला कठीण होत चालले आहे.

शहरात उद्योगधंद्याची वाढ झाल्याने स्वाभाविकच लोकांची तिकडे धाव वाढली. रहायला जागा नाही म्हणून आसपासची झाडे तोडली जात आहेत, टेकड्या फोडल्या जात आहेत.

जमिनीची धूप होते आहे. पाऊस अनियमित झाला आहे. मोठ्याप्रमाणात झोपडपट्ट्या वाढत आहेत. मुंबईसारख्या शहरात अक्षरशः किडेमुंग्यांसारखी माणसांची गर्दी ! तिथल्या मिठी नदीची काय अवस्था करून ठेवली आहे. माणसांनी ? कधीतरी पावसात साठलेल्या पाण्याने हजारो माणसांचा बळी घेतला जातो. अमाप कचरा साठतो त्यातून अस्वच्छता, अपरिमित कचरा-त्याची विल्हेवाट लावणे अवघड झाले आहे. यातून आरोग्यास हानिकारत असे वातावरण आपणच निर्माण करत आहोत. सांडपाण्याचा विल्हेवाटीची व्यवस्था नाही, यामुळे प्रदुषणाची धोकादायक पातळी शहरातून कधीचीच ओलांडली गेली आहे.

त्यामुळे निर्माण होणाऱ्या अर्थव्यवस्थेमध्ये गरीब अधिक-गरीब आणि श्रीमंत अधिक श्रीमंत होत आहेत. समाजातील विषमतेमुळे असंतोष, गुन्हेगारी, चोऱ्या यांचे प्रमाण वाढते आहे. विज्ञानातील प्रगतीमुळे नानाप्रकारची सुख-साधने उपलब्ध आहेत. ती मिळविण्याची लालसा वाढते आहे. मग या गरजा पूर्ण करायच्या तर भरपूर पैसा हवा, तो सन्मार्गाने मिळत नाही. मग संपत्ती मिळवण्याचे झटपट अवैध मार्ग शोधले जातात. रोजगारासाठी घरदार, आपली माणसे सोडून शहरात राहणारी निम्न आर्थिक स्तरांतील माणसे संसारसुखापासून वंचित राहतात. कारण शहरात राहण्यासाठी जागा नाही. मग स्त्रियांवरील अत्याचारासारख्या गंभीर समस्या उद्भवतात. यातून कुठलाही कायदा राबविणे, शिस्त पाळणे, गुन्हेगारीला आळा घालणे या गोष्टी प्रचंड लोकसंख्येमुळे प्रशासनाच्या हाताबाहेर जाताना दिसतात. त्यामुळे अशा अनेक सामाजिक समस्यांना तोंड द्यावे लागते. माणसाचे सरासरी आयुर्मान वाढल्यामुळे वृद्धांचे प्रश्न वाढत आहेत. शिक्षणामुळे संतती नियमनाचा विचार सुशिक्षितांमध्ये रुजतो आहे. पण गरीब, अशिक्षित समाजात हा विचार रुजलेला नाही. अभ्यासकांनी २०२५ पर्यंत भारताची लोकसंख्या वाढत वाढत जाऊन ती क्रमांक एकवर जाण्याची शक्यता वर्तविली आहे.

संतती नियमनाचा कायदा करून लोकसंख्येला आला घालणे हा एक उपाय होऊ शकतो. पण विविध धर्म, जाती, यांनी बनलेल्या आपल्या देशात प्रकारच्या कायद्याची अंमलबजावणी करणे ही अत्यंत अवघड गोष्ट आहे. त्यासाठी समाजप्रबोधनाचा मार्गच अवलंबायला हवा. थोर समाजसेवक र.धो. कर्वे यांनी सन १९

योद्धे जन्मत नाहीत ते भारतीय लष्करात निर्माण होतात

पासून मध्ये हा विचार समाजात रुजवण्यासाठी एकांड्या शिलेद्वाराप्रमाणे आयुष्य खर्ची घातले. आता असे अनेक कृतिवीर या चळवळीसाठी उभे रहायला हवेत.

यावर उपाय काय ? या प्रश्नाची एक आश्वासक बाजू म्हणजे एका राष्ट्राचे नागरिक म्हणून लोकसंख्याबळाचा उपयोग रचनात्मक कामासाठी करून घेतला, तर आपले राष्ट्र विकसित होऊ शकते. प्रबळ राजकीय इच्छाशक्ती असेल, तर विखुरलेला, गरीब, असहाय जनसमुदाय विलक्षण प्रगती घडवून आणू शकतो. याचे चीन हे एक चांगले उदाहरण आहे. इस्राईलसारख्या देशात जगभर विखुरलेल्या यहुदांच्या देशप्रेमामुळे उजाड वाळवंटाचे नंदनवन झालेले दिसते.

पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी अमेरिकेतील भारतीयांसमोर मॅडिसन स्केअर गार्डन येथे हाच विचार अत्यंत सोप्या शब्दात मांडला. आपल्या देशातील ६५% जनता ३५ वर्षे खालील तरुण आहेत. याचा प्रभावी वापर करून आपण बरेच काही करू शकतो, मेक इन इंडिया हा संदेश त्यांनी दिला. म्हणजेच उत्पादनासाठी या जनशक्तीचा वापर केला, तर आपला देश विकासाच्या दिशेने जाईल, अशी प्रबल आशा त्यांनी व्यक्त केली.

अर्थशास्त्रज्ञ माल्थस लोकसंख्येला भयावह भस्मासूर असे म्हणतो. त्याच्या अगदी उलट आजचे अर्थतज्ज्ञ त्याकडे एक संधी म्हणून बघतात.

वाढणारी लोकसंख्या तोंडाबरोबर दोन हात घेऊन येते. त्या हातांचा योग्य तो वापर केला तर उत्पादन व्यवस्था, त्याबरोबर जीवनमान व राष्ट्रीय संपत्तीमध्ये मोठ्या प्रमाणात भर घालू शकते. उत्पादन व्यवस्था राबविणारे व्यवस्थापन अथवा उद्योजक या लोकसंख्येचाच एक हिस्सा असतो. त्यातल्या त्यात तरुण हात व धडाडीचे उद्योजक कमालीचे काम करून राष्ट्राला प्रगतीपथावर आणू शकतात. याचे चीन हे ज्वलंत उदाहरण आहे आणि त्याच मार्गावर जाणारा भारत आहे.

जागतीकीकरणानंतर अर्थव्यवस्थेमध्ये आणखी एक महत्त्वाची भर पडली. ती म्हणजे जागतिक मागणी. वाढणारी लोकसंख्या फार मोठ्या मागणीची बाजू असते. त्यामुळे उत्पादकास अहर्निश कामात गुंतून राहून आपली उत्पादनाची बाजू अधिक सरसपणे जागतिक बाजारात आणता येते. याचे पडसाद आपल्याला आज दिसतात. युरोप अमेरिकेतील उत्पादक आपल्या बाजारात

रागा लावून आहेत याचे कारण हेच आहे.

थोडक्यात जर शासनव्यवस्था या संधीचा योग्य वापर करणारा असेल, तर वाढती लोकसंख्या ही प्रगतीशील राष्ट्रांचा शाप न बनता त्यांचा आधार बनेल.

प्रगतिशील राष्ट्रांमध्ये नेहमीच फार मोठ्या प्रमाणात लोकसंख्या खेड्यातून शहरांकडे वळत असते. यास मुख्यतः दोन गोष्टी कारणीभूत असतात.

देश शेतीकडून औद्योगिकीकरणकडे वळतो. त्यामुळे उत्पादनाची साधणे शहराकडे एकवटलेली असतात. शेतीवरील भार कमी करणे आवश्यक असते. कारण फार मोठ्या प्रमाणात बेकारी आपल्याला शेतीतच आढळते, कारण ती छुपी असते. त्याचाच परिणाम म्हणून पोट भरण्यासाठी शेतकरी शहरांचा आसरा होतो. बऱ्याचदा सेवाक्षेत्राची फार मोठ्या प्रमाणात वाढ होते. त्यावेळी त्या उपलब्ध करून देण्यासाठी लोकसंख्या शहराकडे वळते. उदा. राज्याबरोबर परराज्यांमधूनही अनेक इस्त्री, भाजी विकणे, दूध घालणे, टॅक्सी चालवणे वगैरे व्यवसायांसाठी मुंबईत येतात.

या सर्वांमुळे शहरे वाढताहेत. त्यांचे वेगळे प्रश्न लक्षात घेऊन लोकसंख्येचा प्रश्न वेगळ्याप्रकारे आपल्याला सोडवावा लागणार आहे.

थोडक्यात काय, माणसे ही शक्ती म्हणून उभी राहिली, तर हा लोकसंख्येचा प्रश्न ही समस्या वाटणार नाही. त्यासाठी आपल्यासारख्या लोकशाही असलेल्या देशात शिक्षण, रोजगार आणि समानता यांची कास धरली, तर निश्चितच या प्रश्नाला आपण तोंड देऊ शकू. लोकसंख्या ही दुधारी तलवार आहे. एकीकडे ती देशाची अर्थव्यवस्था कापत जाते, त्याचवेळी मनुष्यबळाच्या आधारावर नव्यानव्या संधी निर्माण सुद्धा करून देते. गरिबी, उपासमारी बरोबरच नव्यानव्या उत्पादनाच्या संधीही लोकसंख्येमुळे शक्य होतात.

एकूणच, महागाई, अनारोग्य, भ्रष्टाचार, अस्वच्छता, आर्थिक विषमता, पर्यावरणाचा न्हास अशा देशातील अनेकविध समस्यांचे मूळ वाढती लोकसंख्या या प्रश्नातच दडलेले आहे. याचे भान देशातील सामान्य जनतेला येण्यासाठी लोकशिक्षणाचे माध्यम प्रभावीपणे वापरले, तरच त्यावर थोडीफार मात करता येईल.

भूमातेचा पुत्र.. धरादारावर ठेची तुळशीपत्र...

आजचा शेतकरी

शुभम दि.हिवराळे
बी.ए.-तृतीय वर्ष

शेतकरी अशी व्यक्ती जी आपल्या कष्टाने, मेहनतीने आपल्या शेतात राबते. वेगवेगळ्या हंगामामध्ये वेगवेगळी पिके घेऊन त्यातून उत्पादन मिळवते आणि बाजारपेठेत नेऊन व्यापाऱ्याला, ग्राहकाला विकते, अशी व्यक्ती म्हणजे शेतकरी

शेती ही फार पुरातन काळापासून चालत आलेली आहे. आपले पुर्वज(आदिमानव) यांच्या विचारातून व युक्तीतून या संकल्पनेचा उगम झाला व तो तसाच पुढे चालत राहिला.

महाराष्ट्रामध्ये शिवाजी महाराजांच्या कालखंडात शेतकऱ्याला खूप महत्वाचे स्थान होते. दिवाळीच्या सणाला प्रत्येक घरात प्रार्थना केली जायची,ईडा पीडा टळो आणि बळीचे राज्य येवो.

शेती करताना शेतकऱ्याला बेमोसमी पाऊस, पाउस, ओला दुष्काळ,कोरडा दुष्काळ,बाजारपेठेतील होणारी भावांची घसरण, शेतीसाठी सावकाराकडून काढलेले कर्ज, परतफेडीची मुदत निर्यातितील होणारे शासकीय बदल अशा अचानक येणाऱ्या संकटाचा सामना करावा लागतो. हवामानात होणाऱ्या अचानक बदलामुळे शेतातील पिकांचे नुकसान होते. हजारो रूपये खर्च करून शेतकरी आपला शेतमाल तयार करतो. त्याची काळजी घेतो पण त्याच्या कष्टाला कधी फळ मिळतेच असे नाही.

शेतकरी राब-राब राबुनही त्याच्या मालाला किंमत भेटत नाही. या देशाला अगोदर **सोने की चिडीया** म्हणून संबोधल्या जायचं ते फक्त आणि फक्त शेतकऱ्यांमुळे पण आज शेतकऱ्यांची खूप दुर्दशा झाली आहे. पायात घालायची चप्पल,बुट काचेच्या शोरूम मध्ये विकल्या जातात व शरिराला लागणारा आवश्यक घटक म्हणजेच भाजीपाला तो उघड्यावर विकला जातो.एक साधा पाणीपुरी विकणारा त्याच्या मालाची किंमत ठरवू शकतो पण शेतकरी त्याच्या मालाची किंमत ठरवू शकत नाही हे आपलं खूप दुर्भाग्य आहे.

शेतकरी हा जगाचा पोशिंदा आहे. लाल बहादुर शास्त्री म्हणतात. **जय जवान,जय किसान** पण याच शेतकऱ्याची व्यथा

ऐकून तुमचे मन दुःखी झाल्याशिवाय राहणारा नाही. याच जगाच्या पोशिंघाला आज आत्महत्या करण्याची वेळ आली. स्वतः दिवसरात्र शेतात राबणारा माझा शेतकरी प्रेमाने मनापासून संपूर्ण बळ एकवटून पीक घेतो.कधी दुष्काळ कधी अतीवृष्टी ही निसर्गनिर्मित संकटे त्याच्यापुढे कायम आ वासून उभे असतात. तरी माझा शेतकरी डगमगत नाही. तो सह्याद्रीप्रमाणे कणखर उभा असतो. या संकटावर मात करून मायेने लावलेले जपलेले पीक घेतो. पण अजून त्याची परीक्षा संपलेली नसते. शाळेत शिकणाऱ्या मुलाला देखील वर्षातून फक्त दोनदाच परीक्षेला सामोरे जावे लागते. पण शेतकऱ्याला प्रत्येक क्षणाला परीक्षेला सामोरे जावे लागते. एक समस्या सुटली की दुसरी त्याच्यासमोर आ वासून उभी असते.

शेतकऱ्याच्या मुलीच्या बापाला हुंडा देण्याची ऐपत नाही म्हणून आत्महत्या करावी लागते. बसची पास काढण्यासाठी पैसे नाही म्हणून आत्महत्या करावी लागते, हे आपल्या देशाचं दुर्भाग्य आहे.

शेतीसाठी लागणारे बी-बियाणे काढणाऱ्या कंपन्या सुद्धा बोगस बी- बियाणे काढून शेतकऱ्याची अधोगती करित आहे. जास्तीत-जास्त किंमत ठेवून निकृष्ट दर्जाचे बियाणे विकत आहे. भारत सरकार सूक्ष्म आर्थिक धोरण, उदारीकरण, खाजगीकरण आणि जागतिकीकरण ही नावे, शेतकऱ्याच्या आत्महत्याचे कारण मानले जाते.

शेतकऱ्यावर सततची नापिकी, दुष्काळ अतिवृष्टी, पूर यामुळे कर्जाचा बोजा वाढत आहे. आणि तेवढ्यातच सरकार कर्जमाफीचं चॉकलेट कित्येक दिवसापासून शेतकऱ्याला दाखवत आहे. पण प्रत्यक्षात मात्र शेतकऱ्याच्या खात्यात एक रुपयासुद्धा जमा झाला नाही. तुम्हाला शेतकऱ्याची कर्जमाफी घ्यायची होती तर तुम्ही प्रत्यक्ष पूर्ण कर्ज माफ करायचं होतं, कशाला उगीच कर्जमाफीचे फॉर्म भरा, रात्रंदिवस रांगेत लागू आणि प्रत्यक्षात पाहिले तर पदरात एक रुपया नाही.

शेतकऱ्यांना सरसकट शंभर टक्के कर्जमाफी करणारा पहिला युगपुरुष म्हणजेच जगतगुरु तुकाराम महाराज, इ.स.१६२९

यशस्वी तोच होतो ज्याच्या रक्तात जिकण्याची हिम्मत व लढण्याची धम्मक असते..

बघना आई

कु.निवेदिता मुंदे
बी.ए.-प्रथम वर्ष

चा तो काळ होता. भयाण दुष्काळ पडला होता. जगता राज्यसत्तेकडून धर्मसत्तेकडून पिसल्या जात होती. तेव्हा तुकारामांनी लहान भाऊ कान्होजीस विश्वसात घेऊन कार्लमार्क्स च्या जन्माच्या अगोदर शेतकऱ्यांना शंभर टक्के कर्जमाफी दिली. आणि शेतकऱ्यांचे सर्व कर्जरोखे इंद्रायणीत बुडवून नष्ट केले. आजच्या रूपयाच्या भावात त्यावेळेसच्या कर्जाचे मूल्य केल्यास कर्जाची रक्कम भरते. तब्बल चार हजार पाचशे कोटी रूपये. महाराष्ट्रात सध्या शेतकऱ्यांना पूर्ण कर्जमाफी घावी अशी मागणी सर्व स्तराकडून शासनाकडे होत आहे. पण सरकार ते मान्य करायला तयार नाही. कारण शेतकऱ्यांचं कर्ज माफ करायला काळीज जगद्गुरु तुकारामासारखं असावं लागतं. इथल्या सत्ताधारी पक्षासारखं नाही. याद राखा शेतकरी जेव्हा स्वतःसाठी जगेल ना तेव्हा संपूर्ण जग उपाशी मरेल.

बघना आई
बघ ना आई करे हे जगणे
मला सोडून अंधारात तुझे हे जाणे
न कळत माझ्या मनाला आठवण तूझी येते गं.
डोळ्यात अश्रुंच्या लाटा घेऊन येते गं.
बघना आई...

झाले ग आता मी मोठी
सांग जरा त्या देवाला
त्याचे नाम नित्य माझ्या ओठी
का गं गेलीस मला सोडून तिकडे ?
त्रास होतो ग मला लक्ष देना इकडे
बघना आई....

सर्व चुका माफ करून.
कोणी बेटा म्हणत नाही
प्रेमाने कुशीत घेऊन
कुणी गं समजावत नाही.
बघना आई....

थकली ही तुझी चिमुकली
किती सांगणार कुणाला,
बोलू नकोस बाबा आता मी थकली
नाही होत सहन कुणाचे हे बोलणे
बघ ना आई...

आत्ता समजलं ग मला सगळं काही
नाही देणार तुला त्रास
निघून ये तेथून, आठवण तुला ही येत
असेल माझी
सांग त्या देवाला
मुलगी वाट बघते माझी.

आन घान मान... तिरंगा आमची शान...

प्रदूषण-एक भयंकर संकट

शुभम म. गुल्हाने

बी.ए. तृतीय वर्ष

प्रदूषण हे एवढे मोठे संकट आहे की, सारे विश्व आता याबाबत खडबडून जागे झाले आहे. दरवर्षी वसुधादिन, पाळून वसुधा बचाव हा संदेश सर्वांना दिला जातो.

वसुंधरेमुळे आपण या जगात सुखासमाधानाने राहू शकतो, याचाच विस्तर या वसुधापुत्रांना पडला आहे आणि ते आपल्या प्रत्येक कृतीने वसुंधरेवरील प्रदूषण वाढवत आहेत. प्रदूषण हे समाजाचे दूषण आहे पण या समाजाला त्याची जाणीवच नाही.

माणूस आपल्या बद्धीने नव्या नव्या गोष्टी सुरु करतो. पण त्याचवेळी आपली कृती प्रदूषणाला कारण होत आहे का, याचा विचार तो करत नाही. उंच उंच इमारती बांधण्यासाठी त्याने जंगल तोड केली. त्यामुळे पावसाचे प्रमाण घटले. जमिनीची धूप वाढली.

माणसाने आपल्या अफाट बुद्धिमत्तेने अनेक कारखाने सुरु केले. वाहने शोधून काढली. त्यामुळे वायुप्रदूषण वाढले. माणसाला अत्यंत आवश्यकता असते ती शुद्ध हवेची. दूषित हवेमुळे अनेक आजार वाढतात. माणसे, पशु, पक्षी मृत्युमुखी पडतात. कित्येक दुर्मिळ वनस्पती नष्ट होतात.

हवा, पाणी, जमीन, इत्यादी पर्यावरणातील घटकांमध्ये इतर पदार्थ मिसळत असतात. त्यामुळे त्या घटकांच्या भौतिक, रासायनिक आणि जैविक गुणधर्मांमध्ये बदल घडून येतो. या बदलांमुळे त्या घटकांचा किंवा त्या पदार्थांचा काहीच उपयोग होत नाही. शिवाय त्याच्या प्राणिमात्रांच्या आरोग्यालाही धोका पाहोचतो. अशावेळी ही झालेली प्रक्रिया आणि झालेला परिणाम या दोघांनाही प्रदूषण म्हटले जाते ज्या पदार्थांपासुन हे प्रदूषण होते त्यांना प्रदूषण म्हणतात.

आपल्या एक लक्षात येईल, की मानवी जीवनाच्या मूलभूत गरज भागविण्यासाठी हवा, पाणी, जमिन निर्मळ रूपाने जर मिळत नसतील, तर चांगल्या जीवनाची कल्पनाच अशक्य आहे. आणि हे

प्रदूषण मानवानेच निर्माण केले आहे. त्याचे स्वरूपही जडव्याळ भयानक आहे प्रदूषणाचे मुख्य प्रकार असे केले जातात.

नैसर्गिक प्रदूषणाचे परिणाम त्या त्या भागातच जाणवतात. अशा संकटांचे प्रमाणही त्यामानाने कमी असते. पण मानवनिर्मित हवा प्रदूषकाचे परिणाम सर्वदूर, राष्ट्रांच्या सीमा ओलांडून होत असतात. स्वयंचलित वाहने, उद्योग कारखाने जगात सगळीकडेच असल्याने अहोरात्र, अनेक वर्षे हवा प्रदूषित होते आहे.

हवा प्रदूषण मुख्यतः विविध तऱ्हेचे गॅसेस घर हे प्रदूषक असतात. घरगुती इंधनाच्या ज्वलनातून निघणारा, तसेच स्वयंचलित वाहनांतून बाहेर पडणारा धूर, सडलेले, कुजलेले पदार्थ तसेच कचऱ्यातून बाहेर पडणारे गॅसेस, त्याचप्रमाणे विभिन्न प्रकारची उत्पादने करणाऱ्या कारखान्यांमधून बाहेर पडणारा धूर यामंघील विविध प्रकारच्या विषारी वायूंमुळे हवेचे सतत प्रदूषण होत असते. ही विषारी वायुमिश्रित हवा श्वसनात शरीरात गेल्यामुळे किंवा त्वचेशी संपर्क झाल्यामुळे आरोग्याला अनेक प्रकारांनी धोका निर्माण होत असतो. या प्रदूषणाला कारणीभूत विषारी वायू हेच मुख्यतः असतात. यातील प्रमुख विषारी वायू, त्यांचे औद्योगिक स्रोत आणि त्यांच्यामुळे होणारे आजार-विकास, रोग यांची माहिती आहे. हवेचे प्रदूषण हे संपूर्ण पृथ्वीवर ओढवलेले भयंकर संकट आहे. ही आपणच निर्माण केलेली समस्या आपलाच नाश करू शकेल इतकी वाढली आहे. अर्थात तिच्यावर मात करण्याची वेळ अजूनही गेली नाही. लोकसंख्येला आळा घालण्यासाठी व्यक्ती, समाज व शासन अशा तिनही पातळ्यांवर नियोजनपूर्वक काम करायला हवे. प्रदूषक जिथे निर्माण होतात त्या जागा म्हणजे ऊर्जा प्रकल्प, रासायनिक कारखाने, तेल शुद्धीकरण कारखाने, कापड, खत, कागद, धातू प्रक्रिया असे कारखाने अशा ठिकाणी हवा प्रदूषक निर्माण होतात. तिथे सुरुवातीलाच प्रदूषकांच्या निर्मितीवर कडक नियंत्रण ठेवता येणे शक्य आहे. तसेच प्रदूषक आणि त्यांची सहनसीमा प्रत्येक उद्योगाने कटाक्षाने पाळली तर हवा प्रदूषणाचे प्रमाण निश्चितच कमी होईल, पण त्याचबरोबर जल प्रदूषणाचे प्रमाणही कमी करायला साहाय्य होईल. यासाठी राज्य प्रदूषण निवारण आणि नियंत्रण मंडळाची स्थापना सर्व राज्यांतून करण्यात आली आहे. या मंडळाला प्रदूषण करणाऱ्या कारखान्यांवर योग्य ती कडक कारवाई करण्याचे अधिकार आहेत पण अशी कारवाई मंडळाकडून समर्थपणे केली जातेच असे नाही.

देशाच्या भविष्यासाठी आम्ही आपले वर्तमान अर्पण केले आहे

जल म्हणजे पाणी हा वनस्पती सृष्टीबरोबरच सर्व सजीवांच्या जीवनाचा मूलाधार आहे. पाण्याचा क्षणोक्षणी उपयोग करावा लागतो. अगदी तहान भागविण्यापासून उद्योग क्षेत्रात, शेतीत सगळीकडे पाणी आवश्यक असते. पर्यावरणातल्या या मूलभूत घटकाचे महत्त्व इतके आहे की, पाण्याच्या मालकीवरून भांडणे, मारामान्या होतात. भविष्यात पाण्याच्या साठ्यांचा मालकीवरून युद्धे भडकतील असे समाजशास्त्रज्ञांचे मत आहे. पाणी जिथे मुबलक तिथे पाण्याचा गैरवापर, नासधूस होत असते. पाणी पुरवठ्याची सार्वजनिक व्यवस्था असणाऱ्या शहरी भागात नागरिकांढून पाण्याची अक्षरशः उधळपट्टी केली जाते. अशा तऱ्हेच्या पाण्याच्या समस्यांचे स्वरूप असे आहे.

पाणी प्रदूषण होण्याची जी अनेक कारणे आहेत, त्या सगळ्या कारणांमार्गे माणसाने पाण्याचा केलेला अयोग्य उपयोग व त्याच्या निसर्गाविरुद्धच्या कृती आहेत. वाढत्या लोकसंख्येबरोबर पाण्याचा वाढता वापर, औद्योगिकीकरणातील अवशिष्टांचे पाण्यात मिसळणे अशा मानवी कृतीमुळे पाणी प्रदूषणाचे प्रमाण सगळीकडेच मोठ्या प्रमाणावर वाढले आहे.

पाणी प्रदूषणावर उपाय म्हणजे अशुद्ध, प्रदूषित पाणी शुद्ध करणे आणि शुद्ध पाणी आपल्या कृतीमुळे अशुद्ध प्रदूषित होणार नाही याची कटाक्षाने काळजी घेणे. जुन्या काळी आणि आजही ग्रामीण भागात पाणी शुद्ध करण्यासाठी विविध उपाय केले जातात. त्यामध्ये पाणी कापडातून गाळून, कोळशाच्या थरातून गाळून घेणे, पाणी तांब्याच्या भांड्यात ठेवून पिण्यासाठी उपयोगात आणणे, पाणी उकळून वापरणे, सूर्यप्रकाशात ठेवणे असे प्रकार पद्धती होत्या. त्याचप्रमाणे लहान खडे, वाळू, कोळशाचे लहान तुकडे यांच्या वेगवेगळ्या घरांमधून पाणी गाळून घेणे, पाणी तांब्याच्या भांड्यात ठेवून पिण्यासाठी उपयोगात आणणे, पाणी उकळून वापरणे, सूर्यप्रकाशात ठेवणे असे प्रकार-पद्धती होत्या त्याचप्रमाणे लहान खडे, वाळू कोळशाचे लहान, तुकडे यांच्या वेगवेगळ्या घरांमधून पाणी गाळून घेणे, तसेच तुरटी, गंधक, मेथीचे चूर्ण यांनी शुद्ध करणे अशाही घरगुती, लहान प्रमाणात पाण्याचे शुद्धीकरण करण्याच्या पद्धती कुठेना कुठे अस्तित्वात आहेत.

गढूळ पाणी शुद्ध करण्यासाठी तुरटी फिरवितात त्यामुळे माती न विरघळणारे अशुद्ध कण आणि बॅक्टेरिया तळाशी नसतात. दुसऱ्या प्रकारात पोटॅशियम परमँगनेट, क्लोरिन गॅस, चुना आयोडिन ब्लिचींग पावडर यांसारख्या कीटाणुनाशक पदार्थांना पाण्यात मिसळून बॅक्टेरियासारखे कीटाणू नष्ट केले जातात.

भूमी प्रदूषण म्हणजे भूकंप ज्वालामुखी अशा नैसर्गिक घडामोडींमुळे जमिनीमध्ये मोठे बदल घडून येतात. पुरांमुळे प्रतिवर्षी

लाखी हेक्टर जमिनीवरचा मातीचा थर वाहून जातो. तर पाणी आणि वारा यांच्या सततच्या मान्यामुळे भुखळलन होत असते. परंतु या घडामोडी निसर्गतःच घडत असतात. मानवी कृत्यांमुळे होणारे भूमी प्रदूषणाचे स्वरूप आणखी वेगळे आणि चिंतनीय आहे. भूमीच्या भौतिक, रासायनिक किंवा जैविक गुणधर्मात कोणत्याही तऱ्हेचे जे अनावश्यक परिवर्तन होते किंवा केले जाते आणि ज्या परिवर्तनाचा सजीवांवर परिणाम घडून येतो किंवा त्या भूमीचे त्यामुळेच नैसर्गिक गुणधर्म आणि उपयोग नष्ट होतात, त्याला भू-प्रदूषण म्हणतात.

जमिनीचा गैर, अनुचित उपयोग यांमुळे तिच्या प्रती बदल घडतात. अगदी सुरुवातीला माणूस शिकार करून जगत होता. नंतर शेतीचा शोध लावून तो स्थिर झाला. शेतीसाठी त्याने अरण्ये तोडली आणि आता घर कारखाने, खाणी, धरणे अशा गरजा भागविण्यासाठी उत्तम प्रतीची शेतजमीनही वापरली जात आहे. जमिनीच्या प्रतिबदल होता तो असा. जशी लोकसंख्या वाढत जाते तशी वनजमीन, शेतजमीन घरे कारखान्यांसाठी रस्ते, कालव्यासाठी वापरली जात असते. तसेच खाणीसाठी तेल विहीरींसाठी जमिनीचे उत्खनन केले जाते. विटा तयार करण्यासाठी मातीचा वापर होतो आणि खते, किटकनाशके व पाणी यांचा शेत जमिनीत अतिवापर होत राहिल्याने ती ही क्षारपड जमीन होत चालली आहे.

घरगुती व सार्वजनिक कचरा, सांडपाणी औद्योगिक कचरा, वापरलेली टाकाऊ रसायने, कृषी-कचरा-खते कीटकनाशके जमिनीवर फेकली जातात. जमिनीवर कचऱ्याचा ढीग वाढत जातो. त्यामुळे जमिनीची गुणवत्ता खालावत जाऊन ती प्रदूषित होत जाते.

ध्वनी म्हणजे त्रासदायक, असह्य, नकोसा वाटणारा आवाज किंवा ध्वनी म्हणजे गोंगाट असतो. त्यात कोणतेही माधुर्य, नाद नसतो. तो कर्णकटू, कर्कश, आणि विसंवादी आवाज असतो. गोंगाट हा त्रासदायक, संतापजनक दुःख देणारा, निद्रानाशक असतो. गोंगांतामुळे चित्त विचलित होते. एकग्रता भंग पावते आणि मनात गोंधळ निर्माण होतो. चिडचिडेपण येते. डोके भणभणते अशा त्रासदायक आणि अपायकारक आवाजाला ध्वनी प्रदूषण म्हणतात.

जेव्हा एखादी वस्तू ध्वनिस्त्रोताच्या रूपाने कार्य करते. तेव्हा तिच्या उच्च-नीच पट्टीच्या साहाय्याने त्या आवाजाची गती समजून घेता येते. एखाद्या आवाजाच्या कंपनाच्या प्रमाणाला वारंवारता (फ्रिक्वेंसी) म्हणतात. ही वारंवार हर्ट्ज मध्ये मोजतात जितकी वारंवारता जास्त तितकी आवाजाची कंपने जास्त एखादी व्यक्ती प्रत्येक सेकंदाला २० पासून २० हजार हर्ट्सपर्यंत म्हणजे तितक्या कंपन्यांचा आवाज ऐकू शकते. त्यापेक्षा जास्त हर्ट्स असलेला आवाज ऐकणे अशक्य असते. त्यामुळे श्रवण यंत्राला हानी पोहचते. अशा सगळ्या वातावरणात वैचारिक प्रदूषणाला वाव असतो.

देशावर प्रेम असेल तर ते कृतीतून व्यक्त करता आले पाहिजे

त्यांतून दुसऱ्यावर अन्याय करणे, अत्याचार करणे, भ्रष्टाचार करणे अशा कृती होऊ लागतात आणि मानवाचा दानव बनतो. म्हणून प्रदूषण हे एक भयंकर संकट आहे. निसर्गासारखा शास्त्रज्ञ नाही हे मानवाने लक्षात ठेवावे. त्याच्या साहाय्याने पृथ्वीवर वातावरणाचा समतोल आपण सांभाळला पाहिजे.

मुलीचे मनोरथ

कु. सुवर्णा दि. विवे
वि.कॉम. -द्वितीय वर्ष

काय सांगू देवा तुला ?
किती दुःख आहे मला !
जन्माअगोदरच करतात माझी हत्या।
काय केला मी असा गुन्हा
ज्या माझ्या जन्माचे कारण होत्या।
जेव्हा आपल्या भारतात झाशीची आली राणी
तिची तुम्ही कधी ऐकली का कहाणी ?
जेव्हा आपल्या भारतात आली इंदिरा गांधी।
तेव्हा पुढे जाण्यासाठी कोणी पाहिली संधी।
शिवबाला घडविणाऱ्या कोण होत्या माता ?
त्यांनाच मोठ्या थाटात म्हणतात राजमाता ।
जिजामाताने जेव्हा घडविले शिवबाला
तेव्हा शिवबाने आणले स्वराज्य उदयाला।
तेव्हा त्यांच्या प्रेरणास्थानी होती हीच मुलगी
म्हणून म्हणतो आता चालणार नाही
कोणाची मर्दानगी।
मुलीचे पण काही स्वप्न असतील
त्यांना पण हे जन पाहायचे असतील।
काय ठेवलं आहे मुलांमध्ये
जे मोठे झाले की, ठेवत नाही घरांमध्ये
म्हणून म्हणतो एक पाऊल मुलीकडे वळा।
मुलगा-मुलगी हा भेदभाव टाळा।
तीच तुमचा आधार
करून जीवन साकार ।

कुटुंबाचा आधार, वडील..

कु. सुवर्णा दि. विवे

जीवनात सर्वांच्या वडिलांचे स्थान आहे मोठे ।
कारण तेथे आपल्याला मिळते, प्रेम खरे।
सान्या कुटुंबाचे ओझे असते त्यांच्या अंगावर।
म्हणून मिळते आपल्याला बसून जेवण पाटावर।
काय सांगू तुम्हाला वडिलांची की किमया।
वडिलांसारखी नाही मिळत कुठेच अशी छाया।
वडील हा एक असा आहे वृक्ष।
त्यांच्या छायेखाली आहे सुरक्षीत आपण ।
तो जेव्हा राब-राबतो शेतात।
तेव्हा आपल्याला काही कमी पडू देत नाही घरात।
कष्ट करून दिवसरात्र घाम गाळतो।
तेव्हाच त्यांचा मुलगा ऐटीत चालताना दिसतो।
पण त्यांना काही नसते मर्यादा।
म्हणून ते कसे बरे, देतात मुलांच्या हातात कायदा।
इतके कष्ट करून मुलांना नसते. बापांची दया।
कसे सांगू देवा तुला मुलींनाच वाटते त्यांची केवा।
मला वाटते आपल्या कुटुंबाचा वडील आहे देवता।
त्यांना पूजा आणि आई वडिलांना या आधार आता।
आईवडिलांशिवाय नाही देव दुसरा।
त्यांचा नेहमी चेहरा ठेवा हसरा।
त्यांच्या कष्टाखाली आहे आपले शिकणे।
त्यांची मान कधी झुकू देऊ नका ।
हेच माझे म्हणणे।

तुजसाठी मरण ते जनन...तुज विन जनन ते मरण

स्वच्छ भारत अभियान

प्रज्ञादीप वि. हेडंवे
बी.ए. तृतीय वर्ष

स्वच्छ भारत, सुंदर भारताचा गल्ली टू दिल्ली जयघोष निनादत असताना त्यामध्ये सर्व क्षेत्रातील सर्व शासकीय कर्म चाऱ्यापासून ते नामदार प्रधानमंत्री नरेंद्र मोदीपर्यंत देखावा का होईना हाती झाडू घेऊन कॅमेरा आपल्याकडे फिरत असेपर्यंत झाडू मारला. या देशातील सर्व मीडियांनी त्यांना भरपूर प्रसिद्धी मिळवून दिली. स्वच्छ भारत असणे अतिशय उत्कृष्ट संकल्पना आहे, परंतु प्रश्न हा आहे की, दोन दिवस हाती झाडू घेतल्याने देश कसा स्वच्छ होईल ? संत गाडगेबाबा यांनी व्यापक स्वरूपात स्वच्छतेची मोहीम राबवली. पण गाडगेबाबांना हे माहीत होतं की जोपर्यंत आपण लोकांच्या मनातील घाण साफ करणार नाही तोपर्यंत इथे स्वच्छता नांदूच शकत नाही संत गाडगेबाबांनी केवळ कीर्तन, प्रबोधना द्वारेच केवळ स्वच्छतेचा संदेश दिला नाही तर प्रत्यक्ष आपल्या कृतीद्वारेच बाबांनी स्वच्छ भारताला सुरुवात केली. अलीकडे स्वच्छ-भारत अभियानाचा मोठा गवगवा होत असताना ते केवळ घोषणा किंवा कॅमेऱ्यात झाडू मारेपर्यंत कैद होणं गरजेचं नाही, तर प्रत्यक्ष कृती करणं महत्त्वाचं असतं. भारताचे स्वच्छ भारत अभियानाचे स्वच्छतादूत बॉलीवूडचे महानायक अमिताभ बच्चन हे स्वच्छतेचा संदेश देताना भारतभर प्रसारमाध्यमात झळकले. पण केवळ निमित्त्य.. मात्र एखाद्या दिवसाला झाडू मारून स्वच्छ भारत कसा होईल ? खुद्द भारताचे स्वच्छतादूत अमिताभ बच्चन स्वतःची स्वच्छता स्वतः करत नाही तर त्यांच्याकडे कितीतरी कर्मचारी कपडे धुवायला कार्यरत आहेत.

स्वच्छ भारत अभियानाच्या निमित्त्याने का होईना पण स्वच्छ भारत सुंदर भारताचं निर्माण करीत असताना प्रथम या देशात राहणारा प्रत्येक नागरिक स्मार्ट झाला पाहिजे. नंतर आपसूकच देश स्मार्ट व्हायला वेळ लागणार नाही. दोन दिवस हाती झाडू घेऊन देश स्वच्छ होणार नाही तर त्यासाठी सक्षम यंत्रणेची आज गरज आहे.

बाहेरील झाडूने मनाची मलीनता कशी दूर करणार ? वर्तमान स्थितीत मेट्रो सिटीची संकल्पना साकारत असताना संपूर्ण शहर अगदी चकाचक आरशासारखे करत असताना गरीबांच्या झोपडीत एखादी योजना डोकावणार का ? गरिबाची झोपडी सुंदर कधी बनणार का ? त्यामध्ये आशेचा धुसर किरण तरी पडणार का ? त्यांच्या दारात आनंदाचा खेळ कधी रंगणार ? त्यांच्या दारातील सुखाचे रोपटे कधी पल्लवीत होणार ? त्यांच्या पदरात कधी पडणार सुखाचे कमलपुष्प ? त्यांच्या पाठीवरून कोणी हात फिरवून कधी विचारेल त्यांना खुशाली ? ते कधी झुलणार ते समाधानाच्या हिंदोळ्यावर ?

भारत देश विकासाच्या उंबरठ्यावर उभा आहे, अशा गपाड्या मारणाऱ्यांच्या देशामध्ये कित्येक लोकांना दोन वेळेचे अन्नही खायला मिळत नाही. प्रतिष्ठीत समजल्या जाणाऱ्या कॉलनीमध्ये देन व माय शिळी पोळी, चा केविलवाणा आवाज अलीकडे भारत सरकारने, स्वच्छता ही सेवा योजना राबविली त्याअंतर्गत मोठ्या प्रमाणात खेडोपाडी स्वच्छतालय बांधण्यात आले. पण त्या स्वच्छतालयात जाण्यासाठी पाणीचं नाही महाराष्ट्रातील मराठवाडा या भागात तर प्यायलाही पाणी मिळत नाही तर स्वच्छतालयासाठी पाणी मिळणे ही गोष्ट निराळीच. देशातल्या प्रत्येक नागरिकाचा विकास आर्थिक समानता. समाजात असलेली आर्थिक विषमता नष्ट करण्याचे ठोस प्रयत्न जोपर्यंत होणार नाही तोपर्यंत देश आर्थिकदृष्ट्या सबळ होणार नाही. सिंगापूर सारख्या लहानशा देशात स्वच्छतेचं आदर्शरूप आपल्यापुढं उभं आहे. त्याचं मूळ कारण तेथील लोक स्वयंस्फूर्तीने स्वच्छतेसाठी पुढाकार घेतात.

भारताचा सामाजिक, आर्थिक, राजकीयदृष्ट्या जेव्हा परिपूर्ण विकास होईल सर्व इथे स्वच्छतेसाठी स्वयंस्फूर्तीने पुढाकार घेऊन त्यात भाग घेणार नाही, तोपर्यंत तरी स्वच्छ भारत अभियानाची मोहीम धूसर होत आहे. देशातील लोकांनी जर ठरविलं व स्वच्छ भारताचा संकल्प केला त्या दृष्टीने शासनस्तरावर मोठ्या प्रमाणात उत्साह निर्माण केला गेला. तर भारत स्वच्छ सुंदर गांधीजीच्या स्वप्नातील स्वच्छ सुंदर बनल्यावाचून राहणार नाही. जर लोक स्वच्छ सुंदर स्मार्ट झाले तर देश जलदगतीने स्वच्छ सुंदर व्हायला सुरुवात होऊन लवकरच भारताला स्वच्छतेच्या शिखरावर नेता येईल. पण त्यासाठी येथील सत्ताधान्याची देशातील प्रत्येक नागरिकांची मनोमन इच्छा असायला हवी.

देशात साजरी व्हावी दिवाळी म्हणून फौजी झेलतो छातीवर जोळी

चित्रपटाचे परिणाम

भारत हा प्राचिनतम प्राचीन देशांपैकी एक देश, आणि म्हणूनच संपुर्ण जगामध्ये भारताची ओळख ही कला, संस्कृती, परंपरा, रीती इत्यादींचे माहेर घर म्हणून आहे. अशा प्रकारची विविधता असलेल्या भारताच्या पावन भूमीत थोर संत झाले आणि याच संतानी संपुर्ण जगाला वसुधैव कुटुंबकम्, अशी संज्ञा दिली आणि संपुर्ण जगाला एका कुटुंबात गुंफून ठेवले. अशा थोर संतानी, व्यक्तींनी पावन झालेल्या या भूमीवर अनेक सामाजिक, राजकीय आणि आर्थिक विषयांवर नजर टाकता एक अतिशय महत्त्वाचा सामाजिक प्रश्न म्हणजे चित्रपट आणि त्याचे परिणाम.

चित्रपट म्हटला की प्रत्येक व्यक्तीच्या मनात एक वेगळेच कुतूहल निर्माण होते आणि मनोरंजनाचा एक नवा पर्याय लोकांना मिळतो पण चित्रपट फक्त आपल्या मनोरंजना पुरता सिमीत नसून तो प्रत्येक समाजावर आणि समाजातील चित्रपटाचे प्रत्यक्ष किंवा अप्रत्यक्ष त्याच प्रमाणे सकारात्मक आणि नकारात्मक परिणाम पडत असतात.

एकीकडे या चित्रपटाचे परिणाम हे समाजावर पडतच नाही तर चित्रपट ही संकल्पना आज आंतरराष्ट्रीय स्तरावर पोहचली आहे आणि विविध देशातील चित्रपट हे विविध देशात प्रदर्शित होत आहे म्हणजेच चित्रपटातून जे दाखवले जाते मग ते इतिहासाबद्दल असो, समाजातील घडामोडींवर असो किंवा राजकीय असो ते संपुर्ण जगाला दिसणार याचाच अर्थ त्या समाजाबद्दल किंवा देशाबद्दल आंतरराष्ट्रीय स्तरावर एक ओळख, एक छबी आणि प्रतिष्ठा निर्माण होते.

जर चित्रपट एवढा मोठा आवाका व्यापत असेल तर मग त्याचे समाजावर परिणाम होणे निश्चित आहे. पण मग समाजावर परिणाम म्हणजे कुठले परिणाम ? भारतीय चित्रपटाचा इतिहासावर नजर टाकता असे ध्यानात घेते की, भारतीय चित्रपटाची सुरुवात ही

मयुरी दि. खडसे

एन-सी.सी.-कॅडेट

१९ व्या शतकात झाली. या काळातील चित्रपट हे कृष्ण-धवल आणि मूक चित्रपट होते. आणि त्याच प्रमाणे त्यांचे विषय सुद्धा त्या काळाला अनुसरून होते धार्मिक रीती इ. वर चित्रपट निघत धार्मिक चित्रपटांवर विशेष भर दिला जात असे आणि त्या काळातील प्रेक्षक सुद्धा हा देववादी धर्माचे पालन करणारा व कमी शिक्षित होता. म्हणूनच तो त्या धार्मिक चित्रपटातील पात्रांना देवाप्रमाणे पुजत असे त्यांचा आदर करत असे. म्हणजेच तो दैववादी होता.

पण कालांतराने चित्रपट सुष्टीत संशोधन झाले, तंत्रज्ञानाचा वापर वाढत गेला आणि रंगीत आणि बोलपट निघायला लागले. आणि त्याच बरोबर चित्रपटांचे विषय बदलत गेले. नायक-खलनायक, प्रेमसंबंध, काल्पनिक गोष्टींवर चित्रपट निघत गेले. या काळात प्रेम संबंधावर लक्ष केंद्रीत करण्यात आलं.

या चित्रपटातील नायकाला आणि नायिकेला आपल्या प्रेमाला मिळविण्यासाठी कराव्या लागणाऱ्या संघर्षाला समाजासमोर प्रस्तुत करण्यात आले पण या सर्व प्रेमासंबंधीच्या गोष्टी समाजा समोर दाखवून सुद्धा समाजामध्ये प्रेमाबद्दल आदर भाव निर्माण झाला नाही. निर्माण झाला तो फक्त धर्मवाद, जातियवाद, सांप्रदायिक वाद आणि प्रादेशिक वाद.

या वादाचे स्थानांतर झाले मग समाजातील विद्रोहामध्ये आणि देशांतर्गत कलहामध्ये आणि कलहांचे रूपांतर झाले ते जातियवादी राजकारणात आणि निर्माण झाला तो लव्ह जिहाद सारखा प्रश्न.

या सर्वांना विसरून यावर मात करून जर दोन भिन्न लिंगी व्यक्तींनी आपला संसार थाटला तर मग काही समाज कंटक त्यांना धमक्या देणे, जीवे मारण्याच्या प्रयत्न करणे किंवा मारूनच टाकणे असे मानवतेला लाज वाटणारे कृत्य करतात. जे दोन व्यक्ती एकमेकांवर जीवे-भावे प्रेम करतात. एका-मेकांच्या सहवासात राहू इच्छितात त्यांना हा समाज एकत्र राहू देत नाही कारण कुठल्याही व्यक्तीच्या, समुहाच्या अगोदर प्रश्न निर्माण होतो तो समाजाचा आणि समाजातील धर्माचा, जातीचा, सांप्रदायाचा पण या समाजाची एक शोकांतिका आहे, ती म्हणजे या समाजाला सर्व धर्म समाजात फक्त एकच धर्म समाज नाही तो म्हणजे मानवतेचा आणि प्रेम म्हणजेच मानवता असे ते कारण एकामेकांबद्दल काळजी, चिंता वाटणे यालाच तर प्रेम म्हणतात. यात मग सर्वच येतात असो...

अनंत आमची ध्येयासक्ती

ज्या प्रमाणे संपूर्ण ब्रम्हांडामध्ये कुठलीही गोष्ट स्थिर राहत नाही म्हणजे ती एक तर बदलते किंवा नष्ट होते त्याचप्रमाणे चित्रपटांचे सुद्धा झाले आणि आधुनिक युगात अधिक जास्त संशोधनासोबत तसेच अधिक अभ्यासू वृत्तीने निर्मिते चित्रपट बनवायला लागले आणि त्यांचे विषय सुद्धा बदलले. आता परिस्थिती उलटी झाली म्हणजे अगोदर चित्रपट समाजावर परिणाम करायचे पण आता समाज चित्रपटावर परिणाम करत आहे.

याचे उदाहरण म्हणजे निर्मिते समाजासाठी विशिष्ट कार्य करणारे व्यक्ती आपल्या देशाचे नाव गौरवाने उंचे करणारे खेळाडू, महिलांवर होणारे अत्याचार व त्याचे दुर्य्यम स्थान, इतिहास, विज्ञान, राजकीय, इत्यादीची सत्य आणि समाजाला हलवून टाकणारी परिस्थिती दाखवतोय पण या सर्वांवर भाष्य करतांना चित्रपटामध्ये वाढत चाललेला मसाला म्हणजेच अश्लिलता ही कुठेतरी समाजावर विपरित परिणाम करत आहे. कारण भारत हा उष्ण कटीबंधीय देश आणि त्यात अधिक महत्त्वाचे म्हणजे युवकांचा देश म्हणजेच येथील युवक लवकर वयात येतो. या युवकांना जर आकर्षित करायचे असेल तर मग चित्रपटात अश्लिलता दाखवणे किंवा प्रणय दाखवणे हे अगत्याचे होते.

पण या चित्रपटात होणाऱ्या स्त्रियांच्या अंग प्रदर्शनामुळे किंवा स्त्री-पुरुषांच्या प्रणयतेमुळे आजचा भारतीय युवक-अश्लिल चित्रफीतीकडे कडे खेचला जातोय आणि याचे प्रमाण म्हणजे नुकतेच विश्वास नांगरे पाटील... कोल्हापुरचे विशेष महानिरीक्षक यांनी त्यांच्या व्याख्यानात असे सांगितले की भारतातील १६ ते २५ वयोगटातील तरुण हे त्यांच्या प्रत्येक वर्षाचे २०,००० तास अश्लिल चित्रफीत पाहण्यात घालवितात. यातून फक्त युवकांचाच प्रश्न निर्माण होत नाही तर स्त्रियांच्या सन्मानाचा प्रश्न सुद्धा निर्माण होतो. ज्या देशाला भारत माता, असे म्हटले जाते त्या देशात जर स्त्रीचे असे प्रदर्शन होत असेल तर यांच्यापेक्षा मोठी शोकांतिका कोणतीच नाही. या भारताच्या पावन भूमीत स्त्री-ला देवी मानतात तिचा नवरात्रोत्सव साजरा केला जातो. तो समाज कसाकाय हे सर्व बघून मुग गिळून बसतो हेच समजत नाही.

वरील सर्व गोष्टींचा आढावा घेता असे लक्षात येते की चित्रपट आणि समाज हे एक असं नात आहे जे कधीच तुटू शकत नाही किंवा त्याला दूर केले जाऊ शकत नाही. कधी काळी चित्रपट समाजावर प्रभाव टाकायचे पण आधुनिक युगात समाज हा चित्रपटावर परिणाम टाकतोय याचेच प्रचिती आपल्याला प्रदर्शित होणाऱ्या चित्रपटातून दिसते मग तो चित्रपट स्त्रियांच्या मासिक धर्मावरभाष्य करणारा, पॅडमॅन असो. किंवा दहशत वादांच्या हाती सापडलेल्या विमानातील शेकडोंचे प्राण वाचवणारी नीरजा, चित्रपट

असो किंवा मग स्त्री-पुरुष समानता दर्शविणारा व आंतरराष्ट्रीय खेळाडूंची ओळख करून देणारा दंगल, असो यातून असेच लक्षात येते की चित्रपटातील आयुष्य आज जगाचे कितीही जागतिकीकरण केले तरी माणूस किंवा समाज हा पुढे येण्यास तयार नाही. असो असे अनेक चित्रपट प्रदर्शित झाले आणि होतील आणि त्याचे पडसाद समाजावर पडतील.

सध्याच्या परिस्थितीमध्ये चित्रपटांबद्दल त्यांच्या प्रदर्शनाबद्दल तो चित्रपट प्रदर्शित होण्याअगोदरच वाद निर्माण होतोय. पण हा वाद निर्माण करणाऱ्या संस्था आपल्या प्रसिद्धीसाठी असे करतात की, स्वतः निर्मिते आपल्या चित्रपटाला चांगला प्रतिसाद मिळाला किंवा चांगली कमाई व्हावी म्हणून निर्माण करवितात हे समजले नाही. पण एकमात्र नक्की आहे की चित्रपट हा प्रदर्शित अवश्य होणार. अशा तऱ्हेने चित्रपटाचा व त्याच्या परिणामांचा सर्वदूर विचार करणे आवश्यक आहे.

कलीयुगीन विद्यार्थ्यांचे विचार

काजल राजुरकर

बी.कॉम.तृतीय वर्ष

थोडासा अभ्यास करायचा असतो....

संसारासाठी

खूप सारा अभ्यास सोडायचा असतो

Option साठी

थोडेसे मार्क्स मिळवायचे असतात..

Schoolers साठी

कॉलेजला जायचे असते,

मित्रांना भेटण्यासाठी

थोडसं Lectures करायचे असतात.

Internal साठी

काही Lectures ब्रेक करायचे असतात

Canteen साठी

Scoring सोडायचे असते

Rankers साठी

खूप सारे शिकायचे असते

Degree साठी

नोकऱ्या सोडायच्या असतात...

लेकरांसाठी

Extra Lecture करायचे असतात.

Impression साठी

आजचा संघर्ष.. उद्याचे सामर्थ्य...

शेतकरी

गजानन पं. काळे
बी.ए.तृतीय वर्ष

भारत हा कृषिप्रधान देश आहे. मोठ्या गर्वाने आपल्या देशातील राजकीय नेते सांगतात. खरंच कधी या नेत्यांनी विचार केला का देश कृषिप्रधान म्हणून पुढील पिढीपर्यंत कायम राहिल का ? तर याचे उत्तर असेल मुळीच नाही, किती हाल-बेहाल करून सोडले हा सरकारने आम्हा शेतकरी बांधवांचे. दरवर्षी पावसाच्या पाण्याच प्रमाण हे कमी होत चाललं आहे तरी सुद्धा कित्येक हजाराची बि-बियाणे काहीच विचार न करता काळ्यामातीत टाकतो. रात्र-दिवस शेतात राब-राब राबून कबाडकष्ट करून पिकवतो. संपूर्ण धान्य हे घरी येईपर्यंत आमचा जिवंत जीव नसतो. आणि जरी धान्य घरी आले तरी सावकार पैशांसाठी जसे गोचीडासारखे तोडतात, आणि एकीकडे मात्र सरकार आमच्या अन्नधान्याला भाव देत नाही. खरंच येवढे निष्काळजी असेल का हो सरकार ? सरकारचे आम्हा शेतकऱ्यांकडे केव्हा लक्ष जाणार ?

आपल्या देशातील श्रीमंत हा दिवसेंदिवस अधिकच श्रीमंत होत आहे. आणि एकीकडे मात्र गरीब शेतकरी हे असेच गरिबीत जनरलच्या डब्यात मरतांना दिसतात. खरंच शेतकरी होणे हा जणू गुन्हाच आहे. कोणालाही सोई-सुविधा नाही. शेवटी आम्हा शेतकऱ्याने कराव तरी काय ? दिवसे-दिवस पावसाची कमतरता बोगस बि-बियाणे, किटकनाशक औषधांचे दुष्परिणाम, सावकारांचे कर्ज अशा कठीर समस्यांमुळे कित्येक शेतकऱ्यांनी आत्महत्या केल्या व परिवाराला वान्यावर सोडून गेले. या सर्व समस्यांचे निराकरण केव्हा करणार सरकार ? कित्येक माझ्या शेतकरी बांधवांनी साध्या २० हजार, ३० हजार रुपयांसाठी आत्महत्या केल्या. ऐवढी रक्कम तर साध्या सरकारी नोकरीवर असणाऱ्या व्यक्तीला एका महिन्यात मिळतात.

महाराष्ट्रात गेल्या तीन वर्षात सर्वाधिक शेतकऱ्यांच्या आत्महत्या आहे. आत्महत्येच्या बाबतीत आंध्रप्रदेश, कर्नाटक, मध्य प्रदेशालाही मागे टाकले आहे पण देशाच्या सर्वोच्च सभागृहामध्ये याची साधी चर्चादेखिल झालेली नाही. कर्जमाफीची लालुच दाखवून सरकारने आम्हा शेतकऱ्यांना कित्येक दिवस

आशेवर टांगून ठेवले. या काळात सुद्धा कित्येकांनी आत्महत्या करून सरकारवर दोषारोपण केले तरी सरकारला आमच्या विषयी जरासुद्धा हळहळ वाटत नाही. या नेत्यांनी स्वतःला कृषिप्रधान म्हणवून घेणाऱ्या या देशात कर्जाच्या खाईत जाऊन गेल्या २० वर्षात (१९९५ ते २०१५) दरम्यान सुमारे ३,१८,००० शेतकऱ्यांच्या आत्महत्या झाल्या आहे. म्हणजे सरासरी दरवर्षी १५,९२६ शेतकऱ्यांनी आत्महत्या केल्या आहे. देशामध्ये, गाय, बैल, कुत्रे, मांजर, साप, हत्ती, वाघ या सगळ्यांची सहानुभुती आहे. त्यांच्यासाठी काम करणाऱ्यांना माध्यमेही मोठी प्रसिद्धी देतात. पण स्वतःला मातीत गाडून घेऊन देशातील प्रत्येकाला दोन वेळेचे स्वादिष्ट भोजन देणाऱ्या आम्हा शेतकऱ्यांच्या बाबतीत उपेक्षा का ? आम्ही या देशाचे कोणीच लागत नाही का ? डोळ्याला पट्टी बांधलेल्या आंधळ्या न्यायदेवतेला आम्हा शेतकऱ्यांची दया यायला तयार नाही.

भारतीय राज्यघटनेने आम्हालाही काही तरी अधिकार दिलेले आहेत. मग गुलामापेक्षाही हीन दर्जाची वागणूक आमच्या वाट्याला का ? असा प्रश्न माझा सरकारला आहे. ज्यावेळेस संपूर्ण देशातील आम्ही शेतकरी बांधव एकजूट होऊ आणि शेती करणे बंद करू, त्यावेळेस सरकारला कळेल आमचे महत्त्व. होईल आमच्या सुद्धा दुःखाची जाणीव या सरकारला.

आम्हा शेतकऱ्यांना सुद्धा मानाने सन्मानाने जगू द्या. सर्व सोईसुविधा आमच्या पर्यंत पोहचू द्या अन्नधान्याला भाव मिळू द्या. अन्नधान्याला भाव मिळू द्या. आणि आमचं मागणं मान्य करा. येवढीच सरकार चरणी इच्छा !

जय जवान जय किसान.....

सैनिकाला एकच दिशा.. मृत्युलाही जिंकण्याची मनात आशा...

शेतकरी मेला तर तुम्ही काय खाल ?

गणेश रा.कुकडे
बी.ए. - द्वितीय वर्ष

लबाडाची आवतनं खरी होत नसतात.
तरी शेतकरी बिचारे आशेवर जगतात,
कर्जमाफी योजनेचं असंच काही झालं.
सांगा शेतकऱ्याच्या हाती काय आलं.
घोटभर पाण्याने जीव वाचत असतो.
मेल्यावर पाणी पाजून काही उपयोग नसतो.
आधीच आहे संकट शेतकऱ्याच्या पाठी,
त्यात तुम्ही फिरवलं कुत्र्यावानी कर्जमाफीसाठी,
ऑनलाईन अर्जांनं परेशान केलं
मुला-बाळा सोबत त्याला सेतूवर नेलं,
भिकाऱ्यावानी बसला तेशे रांग लावून
नंबर आला की सर्व्हर होते डाऊन
वाट पाहून-पाहून कंटाळून गेला,
शेवटी उपाशी तापाशी घराकडे आला,
मात्र त्यांन बुडवलं कोटीन कर्ज,
घेतला होता का त्याचा ऑनलाईन अर्ज,
देणं ना घेणं आहे नुसता आभास.
हिगाच्या पुडीत आहे भ्रमाचा वास
असा कसा सुरु आहे शेतकरी सन्मान
शिवाजी महाराजांच नाव घेऊन नका करू अपमान
आता तरी थांबवा शेतकऱ्याचे हाल,
नाहीतर...
शेतकरी मेला तर सांगा तुम्ही काय खाल ?

व्यसन

निवेदिता मुंदे
बि.कॉम.२

तंबाखू, गुटखा, सिगारेट, बिडी म्हणतात,
लागली सर्वांना लागली आमची गोडी
तंबाखू म्हणे माही पार्टी भारी,
जेव्हा नसते तेव्हा, विचारतात सारी,
चुण्याले आला राग भारी, म्हणे
माझ्याशिवाय तुही मजा काय खरी.
सुपारी बोलली चोरून चोरून
मला लोक खातात बोकना भरून
गुटखा म्हणे उंचे लोगो कि उंची परसंद
सर्वांना लागला माझा छंद
मध्येच मारली बिडीने उडी,
माझ्यासाठी उभे राहते अगिनगाडी
सिगारेट ने जरासी झटकली मान
नका मारू म्हणे तुम्ही एवढी शान.
व्ही.आय.पी.... लोकात
मलाच असतो मान.
शेवटी पानांचा विडा आला
सर्वांना लालं करतो म्हणाला
आम्ही देशाची मारेकरी तुकडी
मातीत जात आहे तरुण पिढी,
सर्वाला नसू घा आमची गोडी
तंबाखू, गुटखा, सिगारेड, बिडी, म्हणे
सर्वांना लागली आमची गोडी

सैन्याच्या उमेदीमुळे देश जिवंत राहतो

विचार बदला आणि

बदला तुमचे आयुष्य

सुवर्णा दि.बिबे
बी.कॉम. - द्वितीय वर्ष

आयुष्य वास्तुरीसारखं आहे.
त्यात संकटरूपी कितीही छंद असले,
तरी ज्याला ती वाजवता आली,
तो जीवच जगायला शिकला.

आधीचे दिवस आठवले की, असं वाटतं

आपण लहानच असायला हवं होत.

ते लहानपणीचे दिवस.....

किती मजेचे असायचे.....

कितीही खेळायचं, कितीही नाचायचं, कितीही बागडायचं, कोणीही काहीच म्हणायचे नाही. आपले आईवडिल कुठेही भटकू द्यायचे तेव्हा कोणाचं बंधन नसायचं आणि जेव्हा आपण मोठे झालो हे समजतं तेव्हा ते आपल्यावर बंधन ठेवतात आणि म्हणतात, ऐ मुली आता तू मोठी झाली, लहानच असायला हवी होती. ना कोणाच्या नजरा आपल्यावर पडल्या असत्या ना कोणी आपल्यावर बंधन लादली असती. जेव्हा आपण मोठे होतो तेव्हा आपल्या मनाला आपण धीट करून जगावं लागतं, का बरं ? हे सगळं करावं लागतं ?

महत्वाचे म्हणजे सर्वांत जास्त दुःख मुलीच्या वाटेलाच असतं. कारण मुलीला विषाचा प्याला असं म्हटलं जातं. असं मी ऐकलेलं आहे. का बरं ? मुलं काय मग अमृताचा प्याला आहे. ? अरे एखादीच मुलगी विषाचा प्याला असू शकते. सर्व मुली नाही ! सर्व मुलीचे विचार एकसारखे नसतात. प्रत्येक मुलीच्या विचारात खूप जास्त अंतर असते. हे समाजाला कधी कळणार ? हा ही मोठा प्रश्नच आहे ? अरे काहीच मुली असतात की, त्या आपल्या आईवडिलांचा विश्वास तोडतात. ह्याच मुली आईवडिलांची मान खाली घालतात. कारण त्यांना आपल्या समाजाची, आपल्या गावाची आपल्या अबुची खरं म्हणजे आपल्या समाजाची, आपल्या आईवडिलांची काळजी नसते.

मला कधी-कधी असं वाटतं की, देवाने प्रेम नावाचं रहस्य या जगात आणून चूक केल्यासारखं वाटते, का बरं ? प्रेम- प्रेम म्हणतात. त्यासाठी ते काहीही करायला तयार असतात. का बरं ? प्रेमाशिवाय आयुष्य जगता येत नाही ? ते आपल्या समाजाची अवस्था बेकार करतात.

माझ्या मते, मला या प्रेम नावाच्या रहस्यापायी काही-

काही मुली मृत्युला मुकल्या आहेत. असं वाटते. कारण माहित आहे का त्या मुली काय सांगतात, माझ्या प्रियकराने माझा विश्वासघात केला म्हणतात, मग त्यांना माझा एकच सल्ला असतो. अरे तुला कळलं नाही का ? कशाला पडली त्याच्या मोहात ? इकडे तुझे आईवडिल तुला समजावून-समजावून थकले. तरी तुला तुझे प्रेम हवे होते. अरे आईवडिलांपेक्षा त्या दोन दिवसाच्या मुलांचे प्रेम मोठे आहे का ? अरे, ज्यांनी तुम्हाला रात्रंदिवस कष्ट करून जगवले, आपल्या मुलीचे हात खूप छान आहे, तिला मी हात खराब करू देणार नाही, असे म्हणणारे तुमचे आईवडिल, त्यांचे तुम्ही असे कामे करून मान झुकावता ? लज्जा आहे की नाही तुम्हाला ? जी आई तुम्हाला नऊ महिने उदरात ठेवून जे सहन करते, ते काय जाणवणार तुम्हाला ?

मी सर्वांना एकच सांगू इच्छिते की, अरे काहीतरी आईवडिलांची कीव करा नाही तर स्वतःची तरी...

काही नसतं रे यात....

आयुष्य जगायचे असेल तर कोणाच्याही बंधनात पडू नका, आईवडिलांना आधार देण्याचे सोडून असे कामे करता. असं, करून काय मिळतं. रे तुम्हाला ? तिथं तुमचं आयुष्य सार्थकी नाही लागतं.

आयुष्य सार्थकी लागण्यासाठी चांगलं कृत्य करावं लागतं. आईवडिलांचा आनंद कशात असतो. माहित आहे का ? जेव्हा त्यांची मुले चांगलं यश संपादन करून मोठ्या शिखरापर्यंत पोहचतात, यात त्यांचा आनंद असतो. प्रियकरासाठी केल्यापेक्षा किंवा प्रेयसीसाठी केल्यापेक्षा आईवडिलांसाठी करा. तुम्हाला माहित आहे का ? जेव्हा आपल्यामुळं आपल्या आईवडिलांना जो आनंद होतो तो वेगळा असतो. त्यामुळं मी तेच करणार जे माझ्या आईवडिलांची आणि मला मार्गदर्शन करणाऱ्या गुरुची मान गर्वान उंचावेल. माझ्यासाठी त्यांच्या प्रेमापेक्षा कोणतंच प्रेम मोठं नाही. बाकीच्या गोष्टी ह्या समाजाविरोधात आहे. आणि आपण ज्या समाजात राहतो. त्या समाजाचा आदर करणे ही आपली जबाबदारी आहे.

माझे स्वप्न हे सगळ्यांपेक्षा वेगळे आहे. आणि मला सगळ्यापेक्षा वेगळं व्हायचं आहे. या स्वप्नासाठी मी देवाकडे एकच प्रार्थना करते की, ती पूर्ण होवो !

माझे स्वप्न मी स्वबळावरच पूर्ण करेल. यासाठी मला कोणाच्या पायावर झुकायची गरज पडणार नाही. आयुष्य हे एकदाच येत असतं म्हणून जे काही करायचं म्हणजे आईवडिलांच्या विरोधात जाऊन काहीच करू नये. नाहीतर काही-काही मुली अशा असतात.

साहस सफलतेचा मुलमंत्र आहे.....

हरवलेला आनंद

विशाल कोठारे

बी.ए. भाग-१

की त्या म्हणतात आईवडिल आपल्या वेदना... समजून घेत नाही अशा म्हणतात. अरे बाबा त्यांच्या वेदना तुम्ही समजून घ्यायला पाहिजे की त्यांनी समजून घ्यायला पाहिजे. किती, भरकटलेले विचार असतात रे तुमचे ? तुमचा जन्म झाल्यापासून ते तुम्ही वयांत येईपर्यंत त्यांनी तुमच्या वेदनाच तर जाणल्या तरी तुम्हाला त्यांची जाणीव नाही का ?

तुम्हाला सर्वांना माहिती आहे, आपल्या आईवडिलांचा पूर्णपणे पाठिंबा असतो. म्हणून ते चांगले काम आत्ताच करायला सुरुवात करा.

खरं तर मला एक सांगायचं आहे. आईवडिल आपल्या मुलीवर विश्वास ठेवत नाही. त्याचं कारण ह्या काही मुली आहेत. या मुलींमुळे समाज बदनाम होत आहे. देश बदनाम होत आहे. एखादी मुलगी एखाद्या मुलासोबत पळून गेली तर मुलाची बदनामी नाही तर मुलीची होते.

कोणीही तुमच्याकडे पाहत असेल तर त्याच्याकडे डुंकुनही पाहू नये. कोणी जर तुम्हाला त्रास देत असेल तर त्याचे काय करायचं ही जबाबदारी तुमची आहे. स्वरक्षण करणे शिका...तेव्हाच आपला भारत देश हा खऱ्या रितीने प्रगतीशील होईल.

ऐ मेरी बेहना,

सून मेरा कहना

इस झंझट मे न पडना

पडेगी इसमे तू..

फिर न पछताना।।

क्योंकी प्यार है ही ऐसी चीज जो बदनामी की और ले जाती है,

इससे तू बचना।।

रोज-रोज आसूँ ही बहाना।

और हालत खराब करना।

ये जीवन एकही बार आता है।

तो अपने सखीयो के साथ।

खुशी से जीना।

ओ मेरी बहना बहना....

सून मेरा कहना कहना.....

तुम्हारी लाईफ बहुत सुंदर है।

उसे अच्छे आकार देना।

एका दिवसाची गोष्ट मी विचार करत बसलो होतो. अचानक विचार आला माझा आनंद गेला तरी कुठे ? वाटते आहे असे की चेहऱ्यावरचा भाव आनंद व्यक्त करत आहे. पण आनंद मनातून गेला तरी कुठे... ?

कळतच नाही कुठे शोधावे त्या आनंदाला, कुठे लपून बसला असेल तो आनंद... ? हरवला तर नाही ना.... ? कुठे गेला असेल माझा आनंद.... ? हरवला तर नाही नं ! कोणी चोरून तर नाही नेला नं... ?

बिट्टू... नी नेला की मित्राने नेला, की मित्राने नेला, की मित्राच्या मित्राने नेला.

चिमणी होती समोर तिने तर नाही नेला. की कावळ्यांनी नेला... ? कुठे गेला असेल, की स्वतःच चालायला लागला की काय माझा आनंद... ?

पडून तर गेला नसेल ना कुठेतरी ?

असे वाटतं आहे वृत्तपत्रात एक जाहिरात दयावी, आनंद हरवलेला आहे, तरी कुणाजवळ माझा आनंद आल्यास थेट माझ्या मनाला संपर्क करावे.

पण गेला तरी कुठे... ? भेटला नाही तर तो... मग मी काय करणार ? जाऊ दे गेला असेल कुठे तरी तसेही माझ्याशिवाय त्याचं आहेच कोण... ? माझा आनंद तर माझाचं ना. आज नाही तर उदया परत येईलच, का विचार करावा त्या आनंदाचा कुठेतरी भटकला असेल.

येणारचं परत, पण आला नाही तर येणार कसा नाही तो, नंतर त्याचीचं पाळी असते. आमच्या दोघांची चांगली मैत्री आहे. असेल माझ्यातचं कुठे तरी हरवलेला. माझा आनंद मलाचं शोधावा लागणार.. कशात आहे तो आला तर पाहून घेणार, बघतोच त्याला असा कसा येत नाही... ?

हरवलेला आनंद.....

प्रयत्न करा आणि शोधा... यश सापळेलच

सेल्फी चे वेड

(वन्हाडी स्टाईल)

विशाल दि.कोठारे

बी.ए.भाग-१

नमस्कार मंडळी कसे हाय तुम्ही लोक ? बरं न ! आज न म्या तुमा लोकांसमोर एका ईषयाबाबत सांगणार होय. तो ईषय हाय शेल्पी-शेल्पी म्हणजे कळल नव्हे का तुम्हाला सेल्पी म्हणजे जे स्वतःच्या हाताने स्वतःचे फोटो काढल्या जाते नं त्याला म्हणते सेल्पी. आजच्या जमाण्यात तर सगळ्यालेच सेल्पी काळता येते. नाही काय ? मंडळी.

तो चार वर्षांचा लेकरू असो की सत्तर वर्षांचा बुडा कुकडे ही गेलो की काळ सेल्पी, तो मंदीर असो की लब्ध, लवर पॉइंट असो की, सुसाईट पॉइंट कुकडे ही पायलं की, सेल्पीच काळतांना दिसते. पण जाऊदे नवीन फॅशन होयं. सेल्पी काढायच पण मले.एक समजत नाही. की, एका वेळेस एक सेल्पी का बरं काळत नाही. एखाद्या जवळ मोबाईल आला की काळ खचाखच सेल्पी,एक नव्हे दोन नव्हे तर पाच-पाच, दहा-दहा सेल्पी काढते पोटं.जाऊदे हे तर फक्त पोरांची गोष्ट होयं आता येते पोरींची गोष्ट पोरींनी गेली मैत्रीनी सोबत फिरायले. की ते पण सुरवात करते सेल्पी काढायले. मग तर मजा पहा लागते. पोरीची काळलं मोबाईल सुरु केला कॅमेरा लावली सेल्पी स्टिक की, सुरु केलं उंदरासारख तोंड करून सेल्पी काळले. मग सेल्पी काढली की सुरु केलं. निरखून पायनं मग म्हणते मायं नाक वाकडचं निघाल. माय तोंड न असचं निघाल.तसचं निघाल म्या काय चांगली दिसत नाय मग ते फोटो डिलीट करते मग जेव्हा पर्यंत सेल्पी चांगली येतं नायं तेव्हा पर्यंत दहा-विस सेल्पी काढते मग त्यात डोळे खुपसून पायते मग म्हणते की, यात वीस सेल्पीतून हे एकोणवीस सेल्पी चांगली होय. मग ते सेल्पी डिलीट करते व एक सेल्पी सेव करून फेसबुक वर टाकते. अशी हालत झाली होयं या नवीन पिढी ची मले त वाटते की सामोर जाऊन पोरं-पोरि मयती सोबत पण सेल्पी काढणार व facebook

वर Share करणार आणि फेसबुकवर टाकणार माय फ्रेंड इज फिलींग रॅड म्हणजे समजलं न गावराणीत फेसबुक म्हणजे थोबाड म्हणजे पुस्तिका झाल नं बरोबर मंडळी... थोबाडपुस्तिका समजलं नं तुम्हाले बस अजून काय पाहिजे... हा तर म्या कायं म्हणत होतो की करू शकते पोरपोरी असं समोर जाऊन कोनाला कायं म्हणता येते. अस होय ते मग समजलं नं.

आजकालच्या तर दहावीतल्या पोराले एक वेळच जेवन नाय दिल तर चालते पण १०,००० दहाहजाराचा सेल्पी वाला मोबाईल पाहिजे म्हणजे पाहिजे, नाय घेऊन दिल तर माय-बापा समोर हातपाय घासूघासू मोबाईल घेऊन मागते. नाय तर उपोशनावर बसते. म्हणजे मोबाईल घेऊन दे नाय तर जेवनच करत नाय,मग माय बापाला दया आली की घेऊन देते ओपो चा सेल्पी वाला मोबाईल.

पण एक सांगु का मंडळी, चांगलं नीट कान देऊन एका सेल्पी काढायला मजा खूप येते पण ते सेल्पी काढल्यामुळे माणसाले वेगवेगळ्या प्रकारचे मानसिक आजार म्हणजेच (मेन्टल डिसऑर्डर)होतो. ह्या आजार सेल्पी काढून फोटो वर जास्त काळजी घेतल्याने होतो. व त्यातून असं दिसुन येतं की, तुमच्यातलं आत्मविश्वास व आत्मसन्मान कमी होय. म्हणून सेल्पी सोशलमीडीयावर रोअर करतो व स्वतःच्या कमतरता भरून काढण्याचा प्रयत्न करतो. व आजाराचा शिकार होतो.

हेच नाय मंडळी तर सेल्पी काढल्यामुळे मानसिक आजार होतो.त्यात आपण सेल्पी काढतांना एका विशिष्ट पोज मध्ये मोबाईल हातात घेऊन सेल्पी काढतो व एकावर एक सेल्पी काढतच रायतो व विसरतो की,आपला हात कोणत्या पोजीशनवर हाय व आपल्या हातावर काय प्रभाव होणार हे विसरून जातो. त्यामुळे हा आजार होतो.

म्हणूनच म्हणतो मंडळी सेल्पी काढा पण काढा व.... (सेल्फाईटस) ला आपल्यापासुन दुर पाळा. मग मंडळी, अशी हायं ते गोष्ट अन् तुम्हाले वाटते मजा.

काय सांगाव आता, समजलन तुम्हाले.

साहसामुळेच मानवी जीवन चरते...

शेतकऱ्याचे मनोगत

मनिषा अ.देसाई
वि.ए.तृतीय वर्ष

पहाटेच्या वेळी घरच्या कोंबड्याची बांग ऐकू येते. घरात मायचा आणि माझ्या बायकोचा-रंजीचा वावर केव्हाच सुरु झालेला असतो. अजून थोडा वेळ वाकळ पांघरून पडून रहावंसं वाटत असतं. पण डोळ्यांसमोर शेतातली काम नाचत असतात. लवकरच पाऊस सुरु होईल. त्याआधी पेरणीची तयारी करायचीय. मन आवरून उठतो. म्हशीचं दूध काढून चा-पाणी, गरम भाकरीचा नाश्ता उरकून शेताकडे निघतो. आसपासच्या घरांतून हेच दृश्य दिसतं. एकमेकांची विचारपूस करत आम्ही शेतावर पोहोचतो आणि कामाला सुरुवात होते.

उन्हाळा, पावसाळा, थंडी... ऋतू बदलतात तशी काम वेगवेगळी, कधी नांगरणी, पेरणी, कोळपणी, खुरपणी, कापणी, मळणी... एक ना दोन ! दुपार होते. कारभारीण जेवण घेऊन पोहचते. बांधावरच्या झाडाच्या सावलीत जेवून थोडावेळ विश्रांती होते. पुन्हा कामाला सुरुवात ! संध्याकाळी दिवे लागणीला घरी परतायचं पारावर सगळे मैतर जमतात. थोड्या गप्पा, मग रातचं जेवण, दिवसभराच्या कामानं आता डोळे गपागप मिटायला लागतात.

शहरात राहणाऱ्या तुम्ही माणसांना हे ऐकून आमचं जिणं किती छान आहे असंच वाटलं ना ! पण हे म्हणजे कसं दुरुन डोंगर साजिरे, असं ! अहो, सगळेच दिवस सारखे नसतात. त्यातून शेती तर निसर्गाच्या इशान्यावर चालणारी एखाद्या वर्षी पाऊस रूसतो. मग तीच चिंता, राबराब राबायचं, कष्ट करीत जगायचं, फायदा तोट्याचं गणित दरवेळी वेगळं ! यंदाचंच बघा ना ! दुष्काळात इतकं शैमान घातलं की, पाण्यावाचून तळमळण्याची वेळ आली. शहरात नळाचं पाणी धबाबा वापरणाऱ्या तुम्हाला कसे कळणार आमचे हाल ? पिण्याच्या पाण्यासाठी सुद्धा उन्हाळ्यात रानोमाळ भटकायची वेळ येते. तळगाठलेल्या शिदोरीच्या डबक्यातून ओंजळ-ओंजळ पाणी उपसून आणायला लागतं. जनावारांना चारा नाही. पोरबाळांच्या पोटी पोटभर चार घास अन्न नाही. अशी अवस्था होते. अशी काही संकट आली की, सरकारचे डोळे तात्पुरते उघडतात. टी.व्ही. वाली माणसं गावात भेट देतात. गावची काहीकाही दृश्य टी.व्ही. वर दाखवतात. थोडीफार मदत मिळते. पण त्यातही पैसे खाणारे अधिकारी राजकारणी असतातच. आमच्यासारख्या लहान, गरीब शेतकऱ्यांपर्यंत मदत पोहचतच नाही. जमीन उन्हाच्या कहराने तळलेली तर शेतकऱ्यांचं मन काळजीने काळवंडलेलं रोप, जळून

गेलेली. गेल्या वर्षी काढलेलं कर्ज कसं फेडायचं, काय खायचं, गार्ड-गुरांना काय खाऊ घालायचं, असे नाना प्रश्न मनात शैमान घालतात. पाण्याचे ट्रॅक्टर, सरकारकडून मिळणारी मदत इतकी कमी आहे, की गाव सोडून जाण्यावाचून पर्याय नाही. अशा तणावग्रस्त वातावरणात होणारी घुसमट तुम्हाला कशी कळणार ?

परवाच माझ्या एका मित्राने-रघुने झाडाला फास लावून घेतला. सुटला बिचारा ! पण त्याच्या कारभारीणच आणि मुलाचं भविष्य काय ? आजकाल अशा घटना तर सर्रास घडतात. मन मेल्यासारखं झालयं. पण स्वतःच्याच विवंचना इतक्या आहेत ना की, दुसऱ्यासाठी दोन टिपं गाळायलाही सवड नाही.

बरं, ही दुःखं केवळ संकटकाळातलीच आहेत असं नाही. कधीकाळी पीक बरं आलं तरी ते रास्त भावात विकलं जाण्याचा जिवाला घोर ! कारण निश्चितपणे आपल्या मालाला योग्य भाव मिळेल. अशी यंत्रणाच नाही. भाज्यांसारख्या नाशिवंत माल साठवण्याची कोणतीही यंत्रणा गावात नसते. मग मिळेल त्या भावाला माल विकायचा. कष्ट आम्ही करायचे आणि आमच्या जिवावर त्यापाऱ्यांनी वारेमाप पैसा मिळवावयाचा. आमची स्थिती आहे तशीच ! गावाजवळ मोठा कारखाना झालाय. त्यातलं विषारी रसायनं पाणी गावात नदीत सोडलयं. त्या बड्या कारखानदाराचे हात वटपर्यंत पोहोचलेले मगर आमच्या तक्रारीची दखल कोण घेणार ? कालव्याचं पाणी बड्या शेतकऱ्यांना मिळणार ! सरकारी योजनांचा लाभही मिळवणारे उपटसुंभ तेच, आम्ही आपले तसेच कोरडे, कुणाच्या मदती शिवाय ऊर फुटेस्तोवर राबणारे नाही. म्हणायला मालाल योग्य भाव मिळावा म्हणून आंदोलनही होतात. अशावेळी आम्ही त्यात सामीलही होतो. पण ती आंदोलने कशी तर कधी कधी उगवणाऱ्या बांधावरच्या छत्र्यांसारखी ! त्यातही नेत्यांचं राजकारणावरच लक्ष...

आता तुम्हाला चाटेल की, खेडेही झपाट्याने सुधारतायत, पण ती सुधारणा कसली, वरवर सूज यावी ना तशी, आमच्यातले अनेकजण रस्त्यालगतची जमीन विकून गब्बर होतायत. पण त्यांना कळत नाही, की ही श्रीमंती केवळ क्षणीची आहे. अफाट पैसा हाती आला, की आमची मूलं बिघडतात.

तुमच्याजवळ उद्देश असेल तर जीवन सार्थक होते...

पण या सगळ्याचा दोष सरानांच का घायचा ? मी आणि माझ्या काही मित्रांनी हार मानली नाही. परवा एका सेवाभावी संस्थेची माणसं गावात आली होती. त्यांनी गावात बंधारे घालून पाणी अडवले, पावसाची शेती की काय अशा अनेक गोष्टी समजावून सांगितल्या. आम्ही त्यावर काम करायचं ठरवले. आमचा गाव, आमची शेती आम्हाला हवी आहे. दुसऱ्या सरकारच्या मदतीकडे निष्क्रीयपणे डोळे लावून स्वस्थ बसायचं नाही. आम्ही स्वावलंबानेच उभे राहू, पाण्याचं नियोजन कर सहकाराचा वापर करून स्वतःच्या मालाला आपली आपणच बाजारपेठ मिळवू. खूप स्वप्न आहेत समोर.

पण आज गावातली जवान मंडळी शेतापासून दूर पळतायत. खूप वाईट वाटतं याचं ! त्यांना थोपवायला हवं, जुनी शेतीची पद्धत त्यांना आवडत नाही तर त्यांना शेतीचं आधुनिक शिक्षण मिळायला हवं. गावात चांगला दवाखाना, शाळा कॉलेज हवं, रस्ते सुधारायला हवेत, गावात विहिरी खोदायच्या, बंधारे घालायचे, सहकारी सोसायटी स्थापन करायची, तिचं काम आपणच गावकऱ्यांनी सचोटीनं पाहायचं, अशी एक ना दोन अनेक स्वप्न आम्ही बघतोय.

माझा बाबा सांगतोय, पूर्वी गावाजवळची नदी झुळझुळ वाहत होती. शेतामध्ये हिरवीगार रोपं झुलायची, अवर्षण, अतिवृष्टी ही संकटं यायची मधूनच कधीतरी! माणसामाणसांत कुरबुरी व्हायच्या नाहीत, असंही नव्हतं, पण माणुसकी होती. आता गावात विज आहे. वरवरच्या सुधारणा आहेत. पण तेव्हाच्या गावच्या संस्कृतीतला ताजेपणा हरवलाय कुठेतरी ! ना धड सुधारणा, ना धड

परेपरेतलं समाधान. ही परिस्थिती बदलायला हवी. स्वतःच्या शेतात पिकलेलं धान्य मुलाबाळांच्या तोंडी पोटभर पडावं, गाई-गुरांनी गोठा भरलेला असावा. घरात म्हातारा-म्हातारीचा प्रेमळ वावर असावा. शेतात ट्रॅक्टर यावा, मुलांनी नवी शेती शिकावी.... अशीच एक ना दोन..... अनेक स्वप्न....

तुमचीही मदत आम्हाला हवीय. कराल ना ? माझं शिक्षण थोडं फार झालयं, सगळं आयुष्य घरापासून गावच्या वावरापर्यंत! बैलगाडीच्या, गावाच्या आकाराभोवतीच मर्यादित ! सगळी ह्यात शेतात राबण्यात गेली. तक्रार नाही याबद्दल.... पण माझा मुलगा शेती शिकेल. कुणी डॉक्टर होईल, मास्तर होईल...पण ही मुलं गावात परत यायला हवीत. कारण आमच्या गावाचं गावपण टिकवण, नवीन सुधारण आपणं या नव्या पिढीच्याच हातात आहे ना ? गावाचा रस्ता काट्याकुट्यांनी भरलेला आहे आज. पण तो सुधारून हिरवगार करायचाय मला ! कारण शेवटी हाडाचा शेतकरी आहे मी !

शेतात डुलणाऱ्या पिकाबरोबर आम्हा शेतकऱ्यांची मन आशेच्या हिंदोळ्यावर झुलतात. खूप धान्य पिकावं, कर्ज फेडता याचं, उरलेल्या पैशात वर्षभराची बेगमी करावी, सणावाराला मुलाबाळांच्या अंगावर नवा कपडा असावा, तोंडी गोड घास जावा, इतकी छोटी स्वप्नं आम्ही पाहत असतो. ती तर पुरी व्हावीतच, पण आमच्या मुलांनी गावाचं नंदनवन करायचं स्वप्न पाहायला हवं, यासाठी काय करता येईल याचाच विचार करतोय आम्ही आजकाल !

(आधारित)

पराक्रमामुळेच अडचणींवर विजय प्राप्त होतो...

शेतकरी एक दयनीय अवस्था

अक्षय पी.गोपाल

शेतकरी हा शब्द ऐकला की दुष्काळ, गरिबी, आत्महत्या, भूकमारी, लाचारी, उद्धवस्त झालेले कुटुंब हेच संगळ आपल्या डोळ्यासमोर दिसायला लागतं. असं नाही की प्रत्येक वेळेला हेच चित्र डोळ्यासमोर दिसतं. पण सध्याच्या परिस्थितीवरून तरी असच वातावरण सगळीकडे दिसते. सगळीकडे वर्तमानपत्रामध्ये टेलिव्हिजनवरील बातम्यांमध्ये हेच बघायला मिळते. एखाद्या लहान मुलांना जरी विचारले की शेतकरी म्हणजे काय तर तो म्हणेल की शेतकरी म्हणजे आत्महत्या. हा थोडा गमतीचा भाग आहे आणि माझे वैयक्तिक मत आहे. शेतकऱ्यांच्या मरणानंतरच सरकार प्रत्येक नवीन योजना आखते.

शेतकरी मरणावर म्हणजे नवीन योजना येणार, नवीन योजनेसाठी शेतकऱ्यांचे मरणे हे जरूरी आहे की काय असे वाटते. शेतकरी सगळ्यांसाठी पीक उगवतो. सगळ्यांना पोटभर अन्न देतो. शेतकऱ्याने जर पीक पिकवणे सोडले तर सगळे जग उपाशी मरणार. बाकी क्षेत्रातील काम थोडे राहिले तरी चालेल पण पीक पिकवणे हे थांबवता येत नाही. आजकालच्या मुर्लीना लब्धासाठी भरपूर मोठ्या प्रमाणात शेती असलेला मुलगा पाहिजे पण त्याने शेती केलेली पटत नाही. भरपूर शेती असेल शेतीचे खूप ज्ञान असेल. वर्षाला भरघोस उत्पन्न घेत असेल, पण अज्ञानी असेल. म्हणून अशी मुले मुर्लीना नको असतात. तोच जर खूप शिकलेला मुलगा असेल पण त्याच्याजवळ जमीन कमी असेल तर तोही चालत नाही. एकूण काय तर जमीन पाहिजे पण त्यामध्ये घाम गाळला, त्यामध्ये पीक या प्रकारचे खरे सोने पिकवलेले चालत नाही.

घरी खूप जमीन जुमला आहे पण ते बघायसाठी मालकाला पुरेसा वेळ नाही. आजकालची मुले शेती विकून अभियांत्रिकी, वैद्यकीय चे शिक्षण घेऊन परदेशात नोकरी करण्यासाठी जातात. आजकाल मोठमोठ्या शहरात लोक जातात आणि नौकरीतून

मिळवलेल्या पैशांतून जमीन विकत घेतात आणि मग सुट्टीच्या दिवशी फक्त मजेसाठी तिथे जातात.

या मजेसाठी जाणाऱ्या जागेचे नाव तर तुम्ही ऐकलेच असेल. ते म्हणजे फार्महाऊस पण त्या शेतामध्ये रक्ताच पाणी करणाऱ्या शेतकऱ्यांचं काय ? तो आज एखाद्या कुत्र्यासारखे राबतो शेतीला पैसे नसतील तर कर्ज घेऊन राबतो, पण त्या कष्टाचे त्याला फळ मिळत नाही. शेवटी तो सरकारकडून काही मदत मिळण्याच्या अपेक्षेत जिवंत असतो.

शेतकरी जिवंत असेपर्यंत त्याला काहीही मदत करण्यात येत नाही. शेवटी तो काहीही पर्याय न उरल्याने कर्जाच्या ओझ्याखाली जाऊन तो आत्महत्या करतो. शेतकरी हा आत्महत्या करत नाही. तर त्याला आत्महत्या करण्यास भाग पाडल्या जाते. असे तरी म्हटले, तरी वाकगे ठरणार नाही. आणि एकवेळा शेतकऱ्याचे जीवन संपले की मग मशिन जशी बटण दाबल्याबरोबर दडदड आवाज करत चालू होते तसे हे राजकारणात वेगवेगळ्या बातम्या वाहिन्या अचानक खडबडून जागे होतात.

सगळ्यांत आधी ज्या शेतकऱ्याने आत्महत्या केली आहे. त्या शेतकऱ्याच्या घरी जाण्याची जणू ओढच चालू होते. कारण जी वाहिनी तिथे आधी पोहोचून ते प्रदर्शन टेलिव्हिजन प्रदर्शित करील त्या वाहिनीचा दर्जा वाढतो. त्या वाहिनीची टी आर पी वाढते.

राजकारणातील मोठमोठे दीग्गज नेते त्या शेतकऱ्याच्या घरी जाऊन भेट काय देतात. त्याच्याकडे एक घास जेवून फोटो काढून बातम्यांमध्ये काय दाखवतात. एक घास जेवतानाच फोटो आणि मग चालू होते. अमूक-अमूक नेत्याने एका गरीब शेतकऱ्यांच्या कुटुंबात जेवण केले. शेतकरी मेला की मग त्याच्या कुटुंबाला तो जिवंत असेपर्यंत खूप हालअपेष्टा सहन कराव्या लागतात. जणू त्याचे स्वतःचेच कुटुंब जणू त्याच्या मरणाचे वाट बघते की काय असे वाटते. एक वेळ शेतकरी हिंमत खचून आत्महत्या करण्यास प्रवृत्त होईल पण त्या शोर पत्नीची कमाल म्हणावी लागेल. ती संपूर्ण कुटुंबाचा भार सांभाळते. असे हे या शेतकऱ्याचे दयनीय हाल होत असतात.

जीवन एक संघर्ष

बाळ चाचला रणा

बाळ, चाललासे रणा
घरा बांधिते तोरण,
पंचप्राणांच्या ज्योतींनी
तुज करिते औक्षण.

याच विक्रमी बाहुंनी
स्वतंत्रता राखायची,
खांद्यावरी या विसावे
शांती उद्याच्या जगाची.

म्हणूनिया माझ्या डोळा
नाही थेंबही दुःखाचा,
मीही महाराष्ट्र कन्या
धर्म जाणते विरांचा

नाही एकही हुंदका
मुखावाटे काढणार,
मीच लावुनी ठेविली
तुझ्या तलवारीस धार

अशुभाची सावलीही
नाही पडणार येथे
अरे मीही सांगते ना
जीजा लक्ष्मीशी नाते

तुझ्या शस्त्रांना, अस्त्रांना
शक्ती देईल भवानी,
शिवरायांचे स्वरूप
आठवावे रणांगणी,

धन्य करी माझी कूस
येई विजयी होऊन
पुन्हा माझिया हाताने
दूधभात भरवीन

पदमा गोळे

हिन्दी विभाग

हमारा गौरव और पहचान है हिंदी
देश की अस्मिता और प्राण है हिंदी
भारत माँ के शीर्ष में सुशोभित है हिंदी
देव वाणी संस्कृत से जन्मित है हिंदी
प्रेम पंखुड़ियों की सुंदर उपहार है हिंदी
हिन्द की आजादी का सूत्रधार है हिंदी

सांस्कृतिक

कलर कोट होल्डर

अनुराग वाजस्वई
बि.एससी. २२

नुषार घरेडेंकर
बि.एससी. २२

नारी की कहानी

कु.प्रिया शं. डखरे
बी.कॉम-तृतीय वर्ष

अक्ल बाँटने लगे विधाता,
लंबी लगी कतारें।
सभी आदमी खडे हुए थे,
कहीं नहीं थी नारी।

सभी नारियाँ कहाँ रह गई
था ये अचरज भारी।
पता चला ब्युटी पार्लर में
पहुँच गयी थी सारी।

मेकअप की थी गहन प्रक्रिया
एक एक पर भारी।
बैठी थी कुछ इंतजार में,
कब आएगी बारी।

उधर विधाता ने पुरुषों में,
अक्ल बाँट दी सारी।
ब्युटी पार्लर से फुरसत पाकर,
जब पहुँची सब नारी।

बोर्ड लगा था। स्टॉक खत्म है,
नहीं अक्ल अब बाकी।
रोने लगी सभी महिलाएं
नींद खुली ब्रम्हा की।

पुछा कैसा शोर हो रहा है,
ब्रम्हलोक के द्वारे ?
पता चला की स्टॉक अक्लका,
पुरुष ले गए सारे।

ब्रम्हा जी ने कहाँ देवियों
बहुत देर कर दी है।
जितनीभी थी अक्ल वो मैंने
पुरुषों में भर दी है।

लगी चीखने महिलाये,
ये कैसा न्याय तुम्हारा
कुछ भी करो हमें तो चाहिये,
आधा भाग हमारा

पुरुषों में शारिरिक बल है,
हम ठहरी अबलारें।
अक्ल हमारे लिए जरूरी
निज रक्षा कर पाएं।

सोचकर दाढी सहलाकर
तब बोले ब्रम्हा जी।
एक वरदान तुम्हें देता हूँ,
अब हो जाओ राजी।

थोड़ी सी भी हसी तुम्हारी
रहे पुरुषों पर भारी।
कितना भी वह अक्लमंद हो,
अक्ल जायेगी मारी।

एक औरत ने तर्क दिया
मुश्किल बड़ी होती है।
हसने से ज्यादा महिलाये,
जीवन भर रोती है।

ब्रम्हा बोले यही कार्य तब,
रोना भी कर देगा।
औरत का रोना भी नर की,
अक्ल हर लेगा।

एक अधेड बोली बाबा,
हँसना रोना नहीं आता।
झगडे मे है सिद्धहस्त हम,
खूब झगडना भाता।

ब्रम्हा बोले चलो मान ली,
यह भी बात तुम्हारी।
झगडे के आगे भी नर की,
अक्ल जायेगी मारी।

ब्रम्हा बोले सुनो ध्यान से
अंतिम वचन हमारा।
तीन शस्त्र अब तुम्हें दिए,
पूरा न्याय हमारा।

इन अचूक शस्त्रों में भी
जो मानव नहीं फसेगा निश्चित समझो,
उसका घर फिर कभी नहीं बसेगा।

कहे कवि मित्र ध्यान से
सुन लो बात हमारी।
बिना अक्ल के भी होती है,
नर पर नारी भारी।

कभी सुना है अंधरे मे सवेरा होने न दिया।

भारतीय सैनिक का जीवन

कु.नेहा बोराटकर

बी.कॉम-प्रथम वर्ष

भारतीय सैनिक की आत्मकथा -

मैं धर्मपाल सिंह भारतीय सेना के गढवाल रेजिमेंट का एक सैनिक हूँ। मेरे पिता स्वर्गीय श्री करमचंद जी भी भारतीय सेना में थे उन्होंने भारत-चिन युद्ध में देश की रक्षा के लिए अपने प्राणों का बलिदान दिया था।

मेरे दादा जी ने भी सेना में रहते हुए अपना संपूर्ण जीवन भारत-माता की सेवा के लिए समर्पित कर दिया। इस प्रकार देश सेवा के लिए समर्पण का भाव मुझे विरासत में ही मिला है। वह दिन मेरे जीवन का सबसे सुखद दिन था जब मुझे भारतीय सेना के लिए नियुक्त किया गया था।

सेना में नियुक्ति के उपरांत प्रशिक्षण के लिए मुझे पठानकोट भेजा गया। पठानकोट प्रशिक्षण छावणी में मेरे अतिरिक्त चौदह साथी और थे जिसकी नियुक्ती मेरे साथ ही हुई थी। हम सभी में एक नया जोश स्फूर्ति तथा देश सेवा की प्रबल भावना थी।

प्रशिक्षण के दौरान हमें अत्यंत कठिन अवसरों से गुजरना पड़ा परंतु अपने दृढ़ निश्चय एवं मजबूत इरादों से हमने सभी कठिनाइयों पर विजय पाई। कठोर प्रशिक्षण के दौरान ही मैं यह समझ पाया कि यदी हमारे सैनिक देश को हर बाह्य संकट से

निकाल कर अपने नागरिकों को सुखपूर्वक जीने का अवसर प्रदान है तो इसमें सैनिकों के प्रशिक्षण और अनुशासन की अहम भूमिका है।

कई बार मैं इतना थक जाता था कि बरबस ही घर की याद आ जाती थी लेकिन घरवालों से मिलने की इजाजत का तो प्रश्न ही नहीं था। प्रशिक्षण समाप्त होने के प्रश्चात जम्मू के भारत-पाक सिमा पर मेरी प्रथम नियुक्ती हुई।

मैं देश के सजग प्रहरी के रूप में अपने कर्तव्यों का बड़ी ही निष्ठा व ईमानदारीपूर्वक निर्वाह करता हूँ। अपनी भारत माता की रक्षा के लिए मुझे अवसर ईश्वर ने दिया है उसके लिए मैं ईश्वर को सदैव धन्यवाद देता हूँ। और स्वयं को गौरवान्वित महसूस करता हूँ कि मैं उन हजारों सैनिकों में से एक हूँ जिन्हें भारत माता की रक्षा का अवसर मिला। मेरी रेजिमेंट के सभी अन्य सैनिक के साथ मित्रता है। हम सभी एक ही परिवार के सदस्य की भाँति मिल-जुल कर रहते हैं।

यहा धर्म, जाति और समुदाय का सामिलन देखकर मन में यह भाव कभी कभी अनायास आ जाता है की काश। हमारे सभी देशवारी सांप्रदायिक मानसिकता से ऊपर उठकर कार्य करें तो भारत-भूमी पर एक बार फिर से अपने प्राचिन गौरव को प्राप्त कर सकेंगी। हम सभी के अनुभव अलग हैं परंतु सभी का लक्ष्य एक है। देश की रक्षा के लिए आत्मसमर्पण।

भारतीय सैनिक का योगदान-

महाराजगंज : देश की रक्षा में सैनिकों का योगदान महत्वपूर्ण है। गर्मी, बरसात व ठंड के मौसम में खुले आसमान में रहते हुए सीमा पर डटे रहते हैं और जरूरत पडने पर जान की बाजी लगा देते हैं। हमें अपने देश के सैनिकों पर गर्व है और इसी कारण हर देश प्रेमी सैनिकों के जज्बे को सलाम करते हैं और उनके प्रति श्रद्धा का भाव रखते हैं। ये बातें भूतपूर्व सैनिक मिलन समारोह में सैनिक कल्याण पुनर्वास कल्याण परिषद के निर्देशक अमूल्य मोहन ने कही, निर्देशक ने कहा सैनिकों के हौसले से ही देश की सिमा सुरक्षित है और करोड़ों लोग खुली हवा में सांस ले रहे हैं। सुखी

डर के आगे जीत है।

जिवन व्यक्तित हम सभी का दायित्व है की देश की सेवा के बाद रिटायर होकर घर लौटने वाले सैनिकों का सम्मान करे। उनकी समस्याओं के निस्तारण मे मदद करे और उन्हे किसी भी दशा मे परेशान न करे।

भारतीय सैनिक का बलिदान

एक मनुष्य का जन्म ही कर्मों के अधीन होता है, हर क्षण कर्म करते रहना उसका स्वभाव है। भगवान श्री कृष्ण ने रक्तरंजित कुरुक्षेत्र की भूमि पे अर्जून को कर्म का ही उपदेश दिया था। भाई बहन माता पिता गुरु सखा-सहपाणी इन रिश्तों का सत्य के सामने अपने कोई मोल नहीं थे, भगवान श्री कृष्ण ने बताया।

पितामह भिष्म ने स्वयं कहा था की मनुष्य को सबसे ज्यादा प्रेम अपने मातृभूमि से करना-चाहिए,अगर मैंने अपने पिता के लिए अपने मातृभूमि को बिना किसी योग्यता को परखे, यू न छोडा होता, तो आज ये महाभारत ये युद्ध ना होता। और जब-जब मानवाजाति अपने मातृभूमि से ज्यादा अपने जजबातो अपने रिश्तों को महत्त्व देगी तब तब ऐसे ही महाभारत होते रहेंगे।

तो यहा यथार्थ आता है ये आता है की कर्म, देश के प्रति कर्तव्य और निष्ठा सभी फर्जों सभी मुल्मों से सर्वोपरी है। इसके आगे समस्त रिश्ते मुल्यहीन हो जाते है,सारे दायित्व छोटे पड जाते है।

मातृभूमि के प्रति कर्तव्य सर्वोपरी है युद्ध जीता तो राज भोगे गे, और शहीद हुए तो स्वर्ग की प्राप्ती होंगी।

महाभारत का युद्ध मातृभूमि पे अधिकार और राज्य के प्रति कर्तव्यपरायणता का ज्वलंत उदाहरण है यहा ऐसी ही एक वीर इसयुक्त मर्म-स्पर्शी घटना का उल्लेख है, जिसमे देश के प्रति अपने कर्तव्य पालन को पुरा के लिए कैसे सारे रिश्तों को भूलकर उनका बलिदान कर दिया जाता है। इसका सजिव चित्रण है जो निम्नपत है।

जीवन एक युद्ध भुमी है ।

भारतीय सैनिक का योगदान

तन्वी प्र. किंदरले
बि.कॉम.-१

हमारे वायुसेना का ब्रीदवाक्य नभः स्पृश्य दीप्तम् है। हमारी वायुसेना के चिफ ऑफ एअर स्टाफ-एअर चिफ मार्शल बिरेन्द्र सिंह धोनी और प्रसिद्ध सेनापति-वायुसेना के मार्शल अर्जुन सिंह है।

भारतीय वायु सेना.... भारतीय सशस्त्र सेना का एक अभिन्न अंग है, जो वायु युद्ध वायु सुरक्षा एवं वायु चौकशी का महत्वपूर्ण काम देश के लिए करती है, इसकी स्थापना ८ अक्टूबर १९३२ को की गयी थी। आझादी १९५० में पूर्ण गणतंत्र घोषित होने से पूर्व रॉयल इंडियन एअर फ़ोर्स के नाम से जाना जाता था। सन १९४९ के द्वितीय विश्वयुद्ध में इसने महत्वपूर्ण भूमिका निभाई थी। आझादी १९५० में पूर्ण गणतंत्र घोषित होने के पश्चात इसमें से रॉयल यह शब्द हटाकर सिर्फ इंडियन एअर फ़ोर्स कर दिया गया। आझादी के बाद से ही भारतीय वायु सेना पड़ोसी मुल्क पाकिस्तान के साथ चार व चिन के साथ एक युद्ध में योगदान चें चुकी है। अब तक इसने कई मिशनों का अंजाम दिया है। जिसमें ऑपरेशन विजय-गोवा का अधिग्रहण ऑपरेशन मेघदूत कैंक्टसव ऑपरेशन पुमलाई शामिल ऐसे कई विवादों के अलावा भारतीय वायु सेना संयुक्त राष्ट्र शांति मिशन का भी सक्रिय हिस्सा रही है,

भारत के राष्ट्रपति भारतीय वायु सेना के कमांडर इन चिफ के रूप में कार्य करते हैं। वायु सेनाध्यक्ष। एअर चिफ मार्शल... एक चार सितारा कमांडर है। अन्यथा वे वायु सेना का नेतृत्व भी करते हैं। वायु सेना में एक से अधिक एअर चिफ मार्शल सेवा में नहीं होते।

वायु सेना का मुख्यालय नयी दिल्ली में स्थित है। एवं २००६ के आकड़ों के अनुसार इसमें कुल मिलाकर १,७०,००० जवान एवं १,३५० लड़ाकू विमान हैं। जो इस दुनिया की ४ थी सबसे बड़ी वायु सेना होने का दर्जा दिलाती है।

दे सलामी इस तिरंगे को

जिससे तेरी शान है
सर हमेशा उँचा रखना इसका
जब तक तुझमें जान है।
इतनी हवाओं को बताए रखना
रौशनी होगी चिरागों को जलाए रखना
लहु देकर की है जिसकी इफाजम हमने
ऐसं तिरंगे को हमेशा अपने दिल बनाए रखना।

भारतीय थलसेना की भुमी आधारित दल की शाखा है और ये भारतीय सशस्त्र का सबसे बड़ा अंग है। इसकी स्थापना १ एप्रिल १८९५. १२३ वर्ष पहले की गयी थी। भारत के राष्ट्रपति थलसेना के प्रधान सेनापति होते हैं और इसकी कमान भारतीय थलसेनाध्यक्ष के हाथ में होती है जो की चार सितारा जनरल स्तर पर आधारित होते हैं। हमारे इस सैन्य में कोई जाति भेद किया नहीं जाता।

ना जिना धर्म के नाम पर
ना मरना धर्म के नाम पर
इंसानियत ही है धर्म वतन का
बस जिओ वतन के नाम पर

पाँच सितारा रैंक के साथ.... की रैंक भारतीय सेना में श्रेष्ठ सम्मान की औपचारिक स्थिति है। भारतीय सेना उध्व ईस्ट इंडिया कम्पनी जो की ब्रिटिश भारतीय सेना के रूप में परिवर्तित हुयी थी। भारतीय राज्यों की सेना से जो कुछ भी हुआ उन्होंने स्वतंत्रता के पश्चात राष्ट्र के रूप परिणत किया और रेजिमेंट का विविध इतिहास रहा है। इसने दुनिया भर में कई लड़ाई और अभियान में हिस्सा लिया है। तथा आझादी से पहले और बाद में बड़ी संख्या में युद्ध सम्मान अर्जित किये। भारतीय सेना का प्राथमिक उद्देश राष्ट्रीय सुरक्षा और राष्ट्रवाद की एकता सुनिश्चित करना राष्ट्र को बाहरी आंतरिक खत्रों से बचाव और अपनी सिमाओं पर शांति और सुरक्षा को बनाए रखना है।

देश के लिए प्यार है तो जताया करो...
किसीका इंतजार मत करो....
गर्व से बोलो.....
जय हिन्द..... अभिमान से कहो
भारतीय है हम

जय हिन्द.... जय महाराष्ट्र

थढ़ते रहे मंजीलोकी और ...जीवन सवर जायेगा ।

भारतीय थलसेना

कु.अलिशा बडगे
बी.कॉम-प्रथम वर्ष

भारतीय थलसेना, सेना की भूमि- आधारित दल की शाखा है और यह भारतीय सशस्त्र बल का सबसे बड़ा अंग है।

भारत का राष्ट्रपती, थलसेना का प्रधान सेनापती होता है, और इनकी कमान भारतीय थलसेनाध्यक्ष के हाथों में होती है। जो की चार-सितारा जनरल स्तर के अधिकारी होते हैं। पांच सितारा रैंक के साथ फिल्ड मार्शल की रैंक भारतीय सेना में श्रेष्ठतम सम्मान की औपचारिक स्थिति है, आजतक मात्र दो, अधिकारियों को इससे सम्मानित किया गया है। भारतीय सेना का (उद्भव) ईस्ट इंडिया कंपनी, जो की ब्रिटीश भारतीय सेना के रूप के परिवर्तित हुई थी, और भारतीय राज्यों की सेना से हुआ, जो स्वतंत्रता के पश्चात राष्ट्रीय सेना के रूप में परिणत हुई भारतीय सेना की टुकड़ी और रेजिमेंट का विविध इतिहास रहा है, इसने दुनिया भर में कई लड़ाई और अभियानों में हिस्सा लीया है, तथा आजादी से पहले और बाद में बड़ी संख्या में युद्ध सम्मान अर्जित किये।

भारतीय सेना की कलगी

स्थापना :- १ अप्रैल १८९५ : १२२ वर्ष पहले

देश :- भारत

प्रकार :- थलसेना

विशालता :- १,२००,२५५ सक्रीय कार्तिक

९९०,९६० रिजर्व कर्मिक, १६६ विमान

का भाग :- भारतीय सशस्त्र सेनाएँ

मुख्यालय :- नई दिल्ली

आदर्श वाक्य :- सर्विस बिफोर सिल्फ

रंग :- सुनहरा, लाल और काला

वर्षगांठ :- १५ जनवरी-सेना दिवस

स्थलसेनाध्यक्ष :- जनरल बिपिन रावत

एवं सेनाप्रमुख :- लेफ्टिनेंट जनरल सुरत चन्द

प्रसिद्ध सेनापानी :- फिल्ड मार्शल के.एम. करिअप्पा
फिल्ड मार्शल सैम मानेकशाँ

हैलीकॉप्टर - एच एल. रूद्र

परिवहन - एच एपल ध्रुव, एच एपल चेतल

एच एपल चीना और चीनल

भारतीय सेना का प्राथमिक उद्देश राष्ट्रीय सुरक्षा और राष्ट्रवाद की एकता सुनिश्चित करना, राष्ट्र को बाहरी आक्रमण और आंतरिक खतरों से बचाव, और अपनी सीमाओं पर शांती और सुरक्षा को बनाए रखना है।

यह प्राकृतिक आपदाओं और अन्य गडबडी के दौरान मानवीय बचाव अभियान भी चलाते हैं, जैसे ऑपरेशन सुर्य आशा, और आंतरिक खतरों से निपटने के लिए सरकार द्वारा भी सहायता हेतु अनुरोध किया जा सकता है। यह भारतीय नौसेना और भारतीय वायुसेना के साथ राष्ट्रीय शक्ति का एक प्रमुख अंग है। सेना अब तक पड़ोसी देश पाकिस्तान में साथ चार युद्धों तथा चीन के साथ एक युद्ध लड़ चुकी है।

सेना द्वारा किए गए अन्य प्रमुख अभियानों में ऑपरेशन विजय, ऑपरेशन मेघदूत और ऑपरेशन कैंक्टस शामिल हैं, संघर्षों के अलावा सेना में शांति के समय कई बड़े अभियानों जैसे ऑपरेशन ब्रासस्टैक्स और युद्ध-अभ्यास शूरवीर का संचायन किया है। सेना ने कई देशों में संयुक्त राष्ट्र के शांति मिशनो में एक सक्रिय प्रतिभागी भी रहा है जिनमें साइप्रस, लेबानान, कांगो, अंगोरा, कंबोडीया, वियननाम, नानीबिया, एयसाल्वाडोर, लाइबेरीया मोजाम्बिक और सोमालिया आदी सम्मिलित हैं।

भारतीय सेना में एक सैन्य-दल (रेजीमेन्ट) प्रणाली है, लेकिन यह बुनियादी क्षेत्र गाठन विभाजन के साथ संचालन और भौगोलिक रूप के सात कमान में विभाजित है। यह एक सर्व स्वयंसेवी

अच्छा देखो..अच्छा कहो ..अच्छा सुनो...

बल है और इसमें देश के सक्रिय रक्षा कर्मियों का ८०% से अधिक हिस्सा है। यह १,२००,२५५ सक्रिय सैनिकों और ९०९,६० आरक्षित सैनिकों के साथ दुनिया की दूसरी सबसे बड़ी स्थायी सेना है। सेना ने सैनिकों के आधुनिकीकरण कार्यक्रम की शुरुवात की है जिसे प्युचरिस्टिक इन्फैंट्री सैनिक एक प्रणाली के रूप में, के नाम से जाना जाता है। इसके साथ ही यह अपने बख्खार बंद तोपखाने और उड्डयन शाखाओं के लिये नए संसाधनों का संग्रह एक सुधार भी कर रहा है।

उद्देश

* बाहरी खतरों के विरुद्ध शक्ति संतुलन के द्वारा या युद्ध छेड़ने की स्थिति में संरक्षित राष्ट्रीय हितों, संप्रभुता की रक्षा, क्षेत्रीय अखंडता और भारत की एकता की रक्षा करना

* सरकारी तन्त्र को छाया युद्ध और आबतरीक खतरों में मदद करना और आवश्यकता पडने पर नागरीक अधिकारों में सहायता करना।

* दैवीय आपदा जैसे भूकंप, बाढ़, समुद्री तुफान आग लगाने, बिस्कीट आदी के अवसर पर नागरीक प्रशासन की मदद करना।

* नागरीक प्रशासन के पंगु होने पर उनकी सहायता करना।

इतिहास

मुख्य - भारत का सैन्य इतिहास

१९४७ में आजादी मिलने के बाद ब्रिटीश भारतीय सेना को नये बने राष्ट्र भारत और इस्लामी गणराज्य पाकिस्तान की सेवा करने के लिये २ भागों में बंट दिया गया। तयानंतर इकाइयों को भारत के पास रखा गया। चार गोरखा सैन्य दलों को ब्रिटीश सेना में स्थानांतरित किया गया जबकी शेष को भारत के लिए भेजा गया।

जैसा कि ज्ञात है, भारतीय सेना में ब्रिटीश भारतीय सेना को न्युतन हुयी है तो इसकी संरचना, वर्दी और परंपराओं को अनिवार्य रूप से विरासत में ब्रिटीश से लिया गया है।

प्रथम कश्मीर युद्ध (१९४७)

मुख्य :- १९४७ का भारत-पाक युद्ध

आजादी के लगभग तुरंत बाद से ही भारत और पाकिस्तान के बीच तनाव पैदा हो गया था और दोनों देशों से बिच पहले तीन पूर्ण पैमाने पर हुये युद्ध के बाद राजसी राज्य कश्मीर का विभाजन कर दिया गया। कश्मीर के महाराजा की भारत या पाकिस्तान में किसी भी राष्ट्र के साथ विलयकी अनिच्छा के बाद पाकिस्तान द्वारा कश्मीर के कुछ हिस्सों में आदीवासी आक्रमण प्रायोजित करवाया गया। भारत द्वारा आयोपीत पुरुषों को भी

नियमित रूप से पाकिस्तान की सेना शामिल किया गया। जल्द ही पाकिस्तान ने अपने दलों को सभी राज्य को अपने में संलब्ध करने के लिये भेजा।

महाराजा हरी सिंह ने भारत और लॉर्ड भाऊटबेटन से अपनी मदद करने की याचना की, पउ उनको मदद करने की याचना की, पर उनको कहा गया कि भारत के पास उनकी मदद करने के लिये कोई कारण नहीं है। इस पर उन्होंने कश्मीर के विलय के एकरफा सान्धिपत्र पर हस्ताक्षर किसे जिसका निर्णय ब्रिटीश सरकार द्वारा लिया गया पर पाकिस्तान को यह सान्धि कभी भी स्वीकार नहीं हुई। इस सान्धि के तुरन्त बाद ही भारतीय सेना को आक्रमण करीओ से मुकाबला करने के लिये श्रीनगर भेजा गया इस दल में जनरल थिम्मैया भी शामिल थे जिन्होंने इस कार्यवाही में काफी प्रसिद्धी हासिल की और बाद में भारतीय सेना के प्रमुख बने। पुरे राज्य में एक गहन युद्ध छिड गया और पुराने साथी आपस में बड रहे थे। दोनों पक्षों में कुछ को राज्यवार बदत मिली तो साथ ही साथ महत्वपूर्ण नुकसान भी हुआ। १९४८ के अंदन में नियंत्रण रेखा पर लड रहे है सैनीको ते असहज शान्ति हो गई जिसको संयुक्त राष्ट्र द्वारा भारत और पाकिस्तान ते विभाजीत कर दिया गया पाकिस्तान और भारत में मध्य कश्मीर में उत्पन्न हुआ तनाव कभी भी पुर्ण रूप से समाज नहीं हुआ है।

संयुक्त राष्ट्र शान्ती सेना में योगदान

वर्तमान में भारतीय सेना की एक टुकडी संयुक्त राष्ट्र की सहायता के लिये समर्पित रहती है। भारतीय सेना द्वारा निरंतर कठिन कार्यांक में भाग लेने की प्रतिबद्धताओं की हमेशा प्रशंसा की गयी है। भारतीय सेना में संयुक्त राष्ट्र के कोई शांती स्थापीत करणों की कार्यवाहीयों में भाग लिया गया है। जिनमें से कुछ इस प्रकार दे। अंगीला कम्बोडीया साइप्रस लोकतांत्रिक गणराज्य कांगो, अल साल्वाडोर नामीबिया, लेबनान, लाईबेरीया, मोजाम्बिक, खाण्डा, सोमालिया श्रीलंका और वियतनाम भारतीय सेना ने कोरीया में हुयी लडाई के दौरान घालसो और बीमारों को सरक्षीत लाने को लिये भी अपनी अर्द्ध-सैनिकों की इकाई प्रदान की थी।

हैदराबाद का विलय (१९४८)

भारत के विभाजन के उपरान्त राजसी राज्य हैदराबाद, जो कि निजाम द्वारा शासीत था, ने स्वतंत्र राज्य के तौर रहाना पसन्द किया। निजाम ने हैदराबाद, जो कि निजाम ने हैदराबाद को भारत में मिलाने पर अपनी आपली दर्ज करवाई भारत सरकार और हैदराबाद के निजाम के बिच पैदा हुई अनिर्णायक स्थिती को समाप्त करने हेतु भारत के-उपप्रधानमंत्री सरदार वल्लभभाई पटेल द्वारा १२ सितम्बर १९४८ को भारतीय टुकडियों को हैदराबाद की सुरक्षा करने का

आदेश दिया। ५ दिनों की गहन लड़ाई के बाद वायु सेना के समर्थक से भारतीय सेना ने हैदराबाद की सो पशस्त कर दिया। उसी दिन हैदराबाद को भारत गणराज्य का भाग घोषित कर दिया गया। पालो कार्यवाही के अंगुआ मेनर जनरल जॉयलो नाथ चौधरी को कानून व्यवस्था स्थापित करने के लिये हैदराबाद का सैन्य शाशक(१९४८-१९४९) घोषित किया गया।

गोवा, दमन और दीव का विलय-१९६९

ब्रिटीश और फ्रान्स द्वारा अपने सभी औपनिवेशिक अधिकारों को समाप्त करने के बाद भी भारतीय उपमहाद्वीप, गोवा दमन और दीव में पूर्ण गालीयो का शासन रहा। पुर्नगालियो द्वारा बारबार बातचीत को अस्वीकार कर देने पर नई दिल्ली द्वारा १२ दिसम्बर १९६१ को ऑपरेशन विजय की घोषणा की और अपनी सेना के एक छोटे से दल को पूर्तगाणी क्षेत्रों पर आक्रमण करने के आदेश दिए। २६ घंटे चले युद्ध के बाह गोवा और दमन और दीव के सुरक्षित आजाद करा लिया गया और उनकी भारत का अंग घोषित कर दिया गया।

भारत-चीन युद्ध(१९६२)

१९५९ से भारत प्रगत नीती का पाहान करना शुरु कर दिया। प्रगत नीती के अंतर्गत भारतीय गश्त दलो ने चीन द्वारा भारतीय सीमा ने काफी अन्द तक हथियाई गई चौकियो पर हमला बोर कर उन्हे फिर कब्जे में लिया भारत के भैकमोहन रेखा को ही अंतरराष्ट्रीय सीमा मान लिए जाने पर जोर डालने के कारण भारत और चीन की सेनाओं के बीच छोटे सार पर संघर्ष छिड गया। बहरलाल, भारत ओर चीन के बीच मैत्रीपूर्ण संबंधों के कारण विवाह में अधिक तुल नहीं पकडा। युद्ध का कारण अक्साई चिन और अरुणाचल प्रदेश की क्षेत्रों की सुप्रभता को लेकर था। अक्साई चिन में, जिसे भारत द्वारा काश्मीर और चीन द्वारा झिजियांग का हिस्सा का दावा किया जाता हा है, एक महत्वपूर्ण सडक लिंक है। जोकी बिब्वत और चीनी क्षेत्रों पिजियांग को जोन है। चीन के तिब्वत में भारत की भागीदारी के संदेह के चलते दोनो देशों के बीच संघर्ष की सभावनाएँ और बढ गई। हैदराबाद व गोवा में अपने सैन्य अभियानों की सफलता से उत्साहीत भारत ने चीन के साथ सीमा विवाह में आक्रमक रूख ले लिया १९६२ में भारतीय सेना को भुटान और अरुणाचल प्रदेश के बीच, की सीमा के निकट और विवादीत मैकमोहन रेखा के लगभग स्थित ५ कीमी उत्तर में स्थिन भाग ला रिज तक आगे बहने का आदेश दिया गया। इसी बीच चीनी सेनाएँ भी भारतीय क्षेत्र में घुसपैठ कर चुकी थी और दोनो देश के बीच तनाव चरन पर हुआ गया जब भारतीय सेनाओं पक्षा की चीन ने अक्साई चिन क्षेत्र में सडक बना ली है। वार्ताओं की एक श्रृंखला बाद, चीन की पीपल्स लिबरेशन आर्मी ने थांग लारिज पर भारतीय सेनाओं के

ठिकानों पर हमला बोल दिया। चीन के इस कदम से भारत आश्चर्यचकीत रह गया ओर १२ अक्टुंबर को नेहरू ने अक्साई चिन से चीनीयो को खदेडने के आदेश जारी कर दिए। किन्तु भारतीय सेना के विभिन्न प्रभागों के बीच तालमेल की कमी ओर वायु सेना के प्रयोग के निर्णय में की गई देरी ने चीन को महत्वपूर्ण सामरिक व रणनीतिक बढत लेने का अवसर दे दिया। २० अक्टुंबर को चीनी सैनिकों ने दोनो मार्चों उत्तर-पश्चिम और सीमा के उत्तर-पूर्व भागों में भारत पर हमला किया ओर अक्साई चिन ओर अरुणाचल प्रदेश को विशाल भाग पर कब्जा कर लिया।

जब लडाई विवादीत प्रदेशों से भी परे चली गई तो चीन ने भारत सरकार को बातचीत के लिए आमंत्रण दिया, लेकिन भारत अपने खोए क्षेत्र हासील करने के लिए अडा रहा है। कोई शांतीपूर्ण समझौता न होते देख, चीन ने एकतरफ युद्धविराम घोषित करते हुअे अरुणाचल प्रदेश से अपनी सेना को वापर बुला लिया। वापसी के कारण विवादीत भी है। भारत काय दावा है की चीन के लिए अग्रिम मोर्चे पर मौजूद सेनाओं को सहायता, पहुँचना संभव न रहा गया था। तथा संयुक्त राज्य अमेरीका का राजनयिक समर्थन भी एक कारण था जबकी चीन का दावा था की यह क्षेत्र अब भी उसके कब्जे में है जिसपर उसने कूटनीतिक दावा किया था भारतीय और चीनी सेनाओं के बीच विभाजन रेखा को वास्तविक नियंत्रण रेखा का नाम दिया गया।

भारत के सैन्य कमांडरों द्वारा लिए गए कमजोर फैसली ने कई सवाल उठाए जल्द ही भारत सरकार द्वारा भारतीय सेना के खराब प्रदर्शन के कारणों का निरधार करने के लिए हेडरसन बुक्स समिती का गठन कर दिया गया। कथित और समिती की रिपोर्ट ने भारतीय सशस्त्र बलों की कमान भी गलतिया निकाली और अपनी नाकामियों के लिए कई मोर्चा पर विफल रहने के लिए कार्यकारी सरकार की बुरही तरह आलोचना की। समिती ने पाया कि घर के लिए प्रमुख कारण लडाई शुरु होने के बाद भी भारत चीन को साथ सीमा पर कम सैनिकों की तैनाती या और यह भी भारतीय वायु सेना को चीनी परिवहन लाइनों को लक्ष्य बनाने के लिए चीन द्वारा भारतीय नागरीक क्षेत्रों पर जवाबी हवाई हमले के डर से अनुमती नहीं दी गई। ज्यादातर दोष के तत्कालीन रक्षा मंत्री कृष्ण मेनत की अक्षयता पर भी दिया गया।

उपद्रव-रोधी गतिविधिया

भारतीय सेना अतीत में एक महत्वपूर्ण भूमिका निभाई है, लडाई विद्रोही और आतंकिवादीयो राष्ट्र के भीतर, सेना ऑपरेशन ब्लूस्टार और(ऑपरेशन...(सिख) विद्रोहीयो का मुकाबला करने के लिए १९८० को दशक में शुभारंभ सेना के साथ अर्धसैनिक बलों भारत के कुछ अर्धसैनिक बलों, बनाए रखने के प्रधानमंत्री जिम्मेदारी है (कानून और व्यवस्था) राजनीती) कानून और व्यवस्था) परेशान

डर के आगे जीत है...।

जम्मू कश्मीर क्षेत्र में भारतीय सेना श्रीलंका १९८७ में के एक भाग के रूप में भी एक दल भेजा है भारतीय शांति सेना.

भारतीय थलसेना की संरचना

भारतीय थलसेना को १३ कोर के अंतर्गत ३५ प्रभागों में संगठित किया गया है। सेना का मुख्यालय भारतीय राजधानी नई दिल्ली में स्थित है, और यह सेना प्रमुख (चीफ ऑफ़ ही आर्मी स्टाफ) के निरीक्षण में रहती है। वर्तमान में जनरल बिपीन रावत सेना प्रमुख हैं।

कमान संरचना

सेना की ६ क्रियाशील कमान(कमांड)और प्रशिक्षण कमांड और है। प्रत्येक कमान का नेतृत्व जनरल ऑफिसर कमांडिंग इन चीफ होता है ज्योकी एक लेफ्टिनेंट जनरल रैंक का अधिकारी होता है। प्रत्येक कमांड नई दिल्ली में स्थित सेना मुख्यालय में सीधे जुड़ा हुआ है।

भारत माँ के वीर जवान

पद्मिनी व्यास
बि.कॉम-प्रथम वर्ष

इस छाती पर झेले गोली, देश के वीर जवान है। इनके होने से ही देश की आनबान और शान है। नवतरुण सुख चैन छोड़कर देखो रणमें जाते है। राष्ट्रसुरक्षा की खातीर छातीपर गोली खाते है। मातृभूमि की करे वंदना छूट रहे है जब प्राण है। इस छाती पर झेले गोली, देश का वीर जवान है। सोचो गर ना होता अपने, देश का हर एक प्राण। कोटी कोटी जीवन को रक्षे, इसका एक बलीदान है। इस छातीपर झेले गोली, देश के वीर जवान है। राह हे कीतनी भी पथरीली, चलना इनका काम है। यह वीरो की धरती भारत परमं पुण्य का धाम है। मेरा भारत नवरत्नों की ,खान है।

इस छाती पर झेले गोली, देश के वीर जवान है।

वो शमा क्या बुझे जिसे रोशन खुदा करे...।

अब रहम नहीं करूंगा मैं

संदेश चायले

मैं जगा रहूंगा रात-दिन
चाहे धूप हो या बरसात हो,
चाहे तूफान आये या पूस की ठंडी रात हो,
मैं खड़ा रहूंगा सरहद पर सीना ताने,
चाहे गोलियों की बौछार हो,
चाहे ना खानेको कुछ भी आहार हो,
अपने वतन की खातिर मैं,
हर दर्द हँस के सह लूँगा,
निकले जो खुन बदन से मेरे,
मैं खुश हो लूँगा,
कभी आँखों में रेत, भी चल जाए तो,
वादा है, मेरी पलके नहीं झपकेगी,
लहू भी जम जाए अगर जो सीन में,
मेरे हाथ बंदूक नीचे नहीं रखेगी,
दुश्मन के घर मेरे वतन के चट्टानों का एक
टुकड़ा भी न जा पायेगा,
जर्मीदोस्त कर दूँगा मैं काफ़िर तुमको,
जो मेरी धरती की तरफ आँख उठाएगा,
कितना भी दुर्गम रास्ता हो,
किंचित भी नहीं रहेगी,
दुश्मन के घर मेरे वतन के चट्टानों का एक
टुकड़ा भी न जा पायेगा,
जर्मीदोस्त कर दूँगा मैं काफ़िर तुमको,
जो मेरी धरती की तरफ आँख उठाएगा,
कितना भी दुर्गम रास्ता हो,
किंचित भी नहीं डरूँगा मैं,
चप्पे-चप्पे पर रहेगी नजर मेरी,
देश के गद्दारों पर अब रहम नहीं करूँगर मैं।

भारतीय सैनीक

अमोल भ.देवकर

भारत सैनीक
की बहादूरीसंदेश चायल
बि.कॉम.प्रथम वर्ष

नाज हमें है उन वीरों पर, जो मान बडा कर आये हैं। दुश्मन के सीने पर मार, शान बडा आये हैं। मोदी जी अब मान गये हम, छप्पन इंची सीना है। कुचल,मसल दो उन सब को अब, चेन जिन्होंने छिना है। और आस अब बडी वतन की, अरमान बडा कर आये है। नान हमें है उन वीरों पर, जो शान बडा कर आये है। एक मरा तो सौ मारेंगे। अब रीत यही बन जाने दो। लहु का बदला सिर्फ लाहू है, अब गीत यही बन जाने दो। गिन ले लाशें दुश्मन जाकर, शमशान बना कर आये हैं। नाज हमें है उन वीरों पर, जो मान बडा कर आये हैं। अब बारी उन गद्दारों की, जो घर के होकर डसते है। भारत की मिट्टी का खाले, मगर उसी पर हैंसते हैं। उनको भी मारेंगे चुन-चुनकर, येतात बडा कर आये है। नाज हमें है उन वीरों पर जो मान बडा कर आये हैं।

भारतीय सैनिकों के वगैर हमारे देश का कुछ भी अस्तीत्व नहीं है। आज हमारा देश सुरक्षित है, हमारे देश में किसी भी तरह की कोई सुविधा नहीं है। क्योंकि भारतीय सैनिक हमारे देश में सुरक्षा प्रदान करने के लिए चारों ओर सरहद पर फैले हुए हैं। भारतीय सैनिक हमारे देश के लिए अपनी जान तक निछावर करने से नहीं चुकते क्योंकि उनके लिए जान से बढ़कर देश की सुरक्षा होती है। हमारे देश में तरह-तरह के वर्गों के लोग रहते हैं वह अपने जीवन में खुशी के लिए दिन ना रात सारी मुसीबतें झेल रहे हैं हमारे देश के ऐसे सैनिक भी होते हैं जो देश के दुश्मनों से लड़ते बड़ते अपनी जान भी निचोड़ कर देते हैं। ऐसे सैनिकों के लिए दिल से सलाम करना चाहिए। उन्होंने अपने देश की सेवा के लिए अपनी जान तक को निछावर कर दीया हमारे देश के जवान सबसे आगे हैं, उन शहीद जवानों के लिए सरकार के तर्फसे उचित व्यवस्था की जानी चाहिए जिससे कोई भी व्यक्ति देश का जवान बनने पर गर्व महसूस करे।

हमारे देश के जवान किसी से डरनेवाले नहीं हैं। वह हर एक को मजा चखाने वाले हैं। वह हर एक को मजा चखाने वाले हैं, उनके पास कोई बड़ी शक्ति ना हो। यदी अस्त्र-राह भी ना हो वो फिर भी वहा अपने आत्मबल और देशभक्ती की भावना जरीए दुश्मनों का सर्वनाश कर सकते हैं। ऐसे हैं अपने भारत देश के सैनिक वो मजा चखाने के लिए हमारा तत्पर रहते हैं। उनका यह उत्साह हमारा उनको ऐसा करने के लिए जागरूक करता है। हमारे देश हि ऐसा देश है की, जवान अपने देश की सुरक्षा के लिए अपनी जान भी दे देते हैं।

ऐसे हैं अपने भारत देश के नवजवान इस जवान को मेरे दील से सलाम ठोकता हु।

आपकी हिंमत ..आपकी शक्ती..

लिखता मैं किसान के लिए

संदेश चायल
बी.कॉम-प्रथम वर्ष

लिखता मैं किसान के लिए
मैं लिखता इंसान के लिए
नहीं लिखता धनवान के लिए
नही लिखता मैं हैवान के लिए
लिखता खेत खलिमान के लिए
लिखता मैं किसान के लिए
नहीं लिखता उद्योगो के लिए
नहीं लिखता ऊँचे मकान के लिए
लिखता हू सडकों के लिए
लिखता मैं इंसान के लिए
कतम बदलाव बडी नही लाई
नही उम्मीद उसळी मुझे
खेत खलियान में बीज मे बो दे
सडळ का एक गड्ढा भर देती
मे काफि इंसान के लिए
लिखता हूँ किसान के लिए
लिखता मैं इंसान के लिए
आशा नही मुझे जगत पढे
पर जगत का एक पार्थ पढे
फिर लाए क्रांती इस समाज के लिए
इसलिए लिखता मैं ढने-कुचलो के लिए
बिछडे भारत से ज्यादा
भूये भारत से डरता हूँ
फिर हरीत क्रांती पर लिखता हूँ
फिर किसान पर लिखता हूँ
क्योंकी,
लिखता मैं किसान के लिए
लिखता मैं इंसान के लिए

भारतीय किसान

संदेश चायल
बी.कॉम-प्रथम वर्ष

किसान का जीवन बहुत कठीन है। वह अपने खेतों में लम्बे समय तक कार्य करता है। वह कठोर मौसम की परवाह किये बिना कार्य करता है। चाहे सर्दी हो या गर्मी या फिर चाहे बारीश ही हो रही हो, उसका ध्यान अपनी फसल में ही लगा रहता है।

हालाकी कृषि की नवीन तकनीको ने किसान की बहुत मदद की है, पर इस उपलब्ध का लाभ एक छोटा और निर्धन किसान नहीं उठ पाता है। क्योंकि वह अपने खेतों को उपजाऊ बनाने के लिए पर्याप्त औजार भी नहीं खरीद पाता।

सरकार को आगे बढ़कर कमजोर किसानो की सहायता करनी चाहिए। उन्हे कम व्याज पर ऋण की सुविधा उपलब्ध करनी चाहिए। उन्हे डेअरी उद्योग व खेती करने की नयी-नयी तकनीकों का विशेष ज्ञान दिया जाना-चाहिए। उन्हे कम दामो पर उपयुक्त बीज उपलब्ध कराने चाहिए। किसान का काम बहुत ही महत्वपूर्ण होता है। वह हमारे लिए अनाज, फसल व सब्जियाँ उगाते है। हमारी बहुत सी आद्योगिक संस्थाएँ किसानों पर ही निर्भर करती है। भारत गाँवो और किसानों का देश है यहा की ६५ प्रतिशत जनसंख्या आज भी कृषि काम में ही लगी हुई है। इसलिए किसानो की सही देशभाल की जानी आवश्यक है। देश की सुख-शान्ति और धन-सम्पदा किसानों पर ही निर्भर है। अगर किसान ही भूखा और गरीब है तो देश कभी भी सुखी और समृद्ध नहीं हो सकता। उनके बच्चों का भली-भाँती ध्यान रखना चाहिए। गाँवों में बच्चो कि शिक्षा के लिए अच्छे-अच्छे स्कुलो का निर्माण करवाना चाहिए। ताकी बच्चों की पढने का मौका मिल सके। शिक्षा को छोटे स्तर पर मुक्त व सभी के लिए अनिवार्य बनाना चाहिए। उनको खुले दिल से छात्रवृत्ती प्रदान करनी चाहिए।

हम किसान के बारे मे तभी सोचते है। जब सुखा पडता है या अनाज की शहर मे कभी होती है। वास्तव में भोजन हर व्यक्ति की जरूरत है। कोई भी बिना अन्न के बीना जिवीत नही रह सकता है। इस प्रकार किसान हमारा अन्नदाता है। इसलिए हम सभी को किसानो का सम्मान करना चाहिए व उसके कार्य को महत्व देना चाहिए। वह कठिन परीश्रम, कर के धुप और पानी झुलाकर काम करता है, उनके सादगी और सत्यता का उदाहरण है। हमें उसके जीवन से शिक्षा ग्रहण करनी चाहिए।

शत-शत- प्रणाम करता हूँ मैं उन मेहनती किसानो को जो हमे अन्न देते है। जो दीन-रात समान रख कर परीश्रम कर बीना कुछ सोचे समझे मेहनत करते रहते है। अपनी भुख को मार कर जो हमारे पेट को भरते है।

मुसीबत से कोई थिरर जाता है, कोई निररर जाता है।

जय भारतीय किसान

संदेश चायल
बी.कॉम-प्रथम वर्ष

जय भारतीय किसान
तुमने कभी नहीं किया विश्राम
हर दिन तुमने किया है काम
सेहत पर अपने दो तुम ध्यान
जय भारतीय किसान

अपनी मेहनत लगा के
रूखी सूखी रोटी खाकर
उगा रहे हो तुम अब धान
जय भारतीय किसान

परिश्रम से बेटो का पढाया
मेहनत का उनके पाठ सिखाया
लगाने के लिए नौकरी उनको तुम्हारे सीवा
किसी ने नहीं दिया ध्यान
जय भारतीय किसान

सभी के लिए तुमने घर बनाए
अपने परिवार को झोपडी में सुलाए
तुमको मिला नहीं अच्छा मकान
जय भारतीय किसान

लोग गीत को गा के
सबके सोए भाग जगा के
उगा रहे हो तुम अब धान
जय जय भारती किसान

भारतीय किसान

प्रज्वल शुक्ला
बी.कॉम-प्रथम वर्ष

त्याग और तपस्या का दूसरा नाम है किसान वह जीवनभर मिट्टी से सोना उत्पन्न करने की तपस्या करता रहता है। तपती धूप, कडाके की ठंड तथा मूसलाधार बारिश भी उसकी इस साधना को तोड़ नहीं पाते। हमारे देश की लगभग सत्तर प्रतिशत आबादी आज भी गांवों में निवास करती है। जिनका मुख्य व्यवसाय कृषि है।

एक कहावत है की भारत की आत्मा किसान है जो गावों में निवास करते हैं। जो गावों में निवास करते हैं। किसान हमें खाद्यान्न देने के अलावा भारतीय संस्कृति और सभ्यता को भी सहेज कर रखे हुए हैं। यही कारण है की शहरो की अपेक्षा गांवों में भारतीय संस्कृति और सभ्यता अधिक देखने को मिलती है। किसान की कृषि ही शक्ति है और यही उसकी भक्ती है। वर्तमान संदर्भ में हमारे देश में किसान आधुनिक विष्णु है। वह देशभर को अन्न, फल, साग, सब्जी आदि दे रहा है लेकिन बदले में उसे उसका परिचारिक तक नहीं मिल पा रहा है। प्राचीन काल से लेकर अब तक किसान का जीवन अभावों में ही गुजरा है। किसान मेहनती होने के साथ-साथ सारा जीवन व्यतीत करने वाला होता है। समय अभाव के कारण उसकी आवश्यकतायें भी बहुत सीमित होती हैं। उसकी सबसे बड़ी आवश्यकता पानी है यदि समय पर वर्षा नहीं होती है तो किसान उदास हो जाता है। इनकी दिनचर्या रोजाना एक सी ही रहती है। किसान ब्रह्ममूर्हत में सजग प्रहरी की भाँति जग उठता है। वह घर में सजग प्रहरी की भाँति जग उठता है। वह घर में नहीं सोकर वद्यं सोता है जहाँ उसका पशुधन होता है।

कर्मभूमि में काम करने के दौरान किसान चिलचिलाती धूप के दौरान तनिक भी विचलित नहीं होता। इसी तरह मूसलधार बारिश या फिर कडाके की ठंड की परवाह किये बगैर किसान अपने कृषि कार्य में जुटा रहता है। किसान के जीवन में विश्राम के लिए कोई जगह नहीं है। अशिक्षा, अंधविश्वास तथा समाज में व्यापक कुरीतियाँ उसके साथी हैं। सरकारी कर्मचारी, बड़े जमींदार उसके दुश्मन हैं, जो जीवन भर उसका शोषण करते हैं।

आज से पैंतीस वर्ष पहले के किसान और आज के किसानों में बहुत अंतर आया है, स्वतंत्रता प्राप्ति के पश्चात किसान के जीवन में कुछ खुशियाँ लौटी हैं। सरकार ने ही किसानों की ओर ध्यान देना शुरु किया है। उनके अभावों को कम करने के प्रयास में कई योजनाएँ सरकार द्वारा चलाई जा रही हैं। किसानों को समय-समय पर गांवों में

हिम्मत ए बंदा तो मदद ए खुदा ।

ही कार्यशाला आयोजित कर कृषि विशेषज्ञों द्वारा कृषि क्षेत्र में हुए अनुसंधानों की जानकारी दी जा रही है। इसके उन्हे रियायती दर पर उच्च स्तर के बीज, आधुनिक कृषि यंत्र, खाद आदि उपलब्ध कराये जा रहे हैं। उनकी आर्थिक स्थिती सुधारणे व व्यावसायिक खेती करने के लिए सरकार की ओर से बहुत कम व्याज दर पर ऋण मुहैया कराया जा रहा है।

खेतों में सिंचाई के लिए नहरों व नलकूपों का निर्माण कराया जा रहा है। उन्हे शिक्षित करने के लिए गांवों में रात्रिकालीन स्कूल खोले जा रहे हैं। इन सब कारणों के चलते किसान के जीवन स्तर में काफी सुधार आया है। उसकी आर्थिक स्थिती भी काफी सुधार आया है। उसकी आर्थिक स्थिती भी काफी हद तक सुदृढ़ हुई है। एक कृषक राष्ट्र की आत्मा होता है। हमारे दिवंगत राष्ट्रपति श्री लाल बहादुर शास्त्री ने नारा दिया था, जय किसान जय जवान, उन्होंने का था कि कृषक राष्ट्र का अन्नदाता है। उसी पर कृषि उत्पादन निर्भर करता है। भारतीय किसान धरती माता का सच्चा सपूत है।

देश की प्रगति एवं विकास में अपनी महत्वपूर्ण भूमिका निभाने वाला भारतीय किसान अर्थव्यवस्था का मुख्य आधार स्तंभ है। उसकी मेहनत करा जिन्दगी को सारा देश नमन करता है।

सच कहा जारा तो भारतीय किसान एक महान किसान है, महान इंसान है।

एक वृक्ष की हत्या

प्रज्वल शुक्ला
बी.कॉम-प्रथम वर्ष

अबकी घर लौटा तो देखा वह नहीं था--
वही बूढ़ा चौकीदार वृक्ष
जो हमेशा मिलता था घर के दरवाजे पर तैनात।

पुराने चमड़े का बना उसका शरीर, वही सख्त जान
झुर्रियोंदार खुरदरा तना मैलाकुचैला
राइफल-सी एक सूखी डाल, एक पगड़ी फूल पत्तीदार
पाँवों में फटापुराना जूता
चरमराता लेकिन अक्खड बल बूता।

धूप में, बारिश में,
गर्मी में, सर्दी में,
हमेशा चौकड़ा
अपनी खाकी वर्दी में

दूर से ही ललकारात्मक, कौन ?
मैं जवाब देता, दोस्त !
और पल भर को बैठ जाता
उसकी ठंडी छाँव में

दरअसल शुरु से ही था हमारे अंदेसों में
कहीं एक जानी दुश्मन
की घर को बचाना है लुटेरों से
शहर को बचाना है नादिरों से
देश को बचाना है, देश के दुश्मानों से बचाना है-

नदियों को नाला हो जाने से
हवा को धुँआ हो जाने से
खाने को जहर हो जाने से
बचाना है- जंगल को, मरुथल हो जाने से,
बचाना है- मनुष्य को, जंगल हो जाने से।

डर कही ओर नहीं बस आपके दिमाग में होता है।

जो ठोकर खाते है...

प्रज्वल शुक्ला
बी.कॉम-प्रथम वर्ष

जो ठोकर खाते है, वे प्रवाह पाते है
बिना गीत लिखे, बिना गीत गारा
वे चाल के लय, ताल और छंद से परिचित हो
जाते हैं

ठोकर पत्थर नहीं खाते
या तो आदमी खाते हैं
या नदियाँ खाती हैं या हवाराँ खाती हैं

जहाँ पानी को ठोकर खानी पडती है
बिना वाद्यों के आवाजे निकल आती हैं

ठोकर एक सँभली हुई भाषा को जन्म देती है
वही पर ठोकर खाई हुई और ठुकराई हुई
भाषा का पता पड जाता है
छोटी ठोकर लरजती है
गरजती है बडी ठोकर

पत्थरो से टकराता है पानी
पत्थर वहीं पडे रह जाते हैं
आगे बढ जाता है ठोकर खाया हुआ पानी
जो ठोकर खाते है, प्रवाह पा जाते हैं।

हे वीर जवान....

कु.निवेदिता मुंदे
बि.ए.-प्रथम वर्ष

हे राष्ट्र के प्रहरी, हे वीर जवान,
तुम्हें हमारा कोटि नमन है।
कर दिए प्राण तुम राष्ट्र के नाम
तुम्हें हमारा कोटि नमन है।

तुम्हारा शौर्य, अरि में भय है
तुम्हारी जय, राष्ट्र की जय है।
तुम्हारी वीरता से ही अमन है,
तुम्हें हमारा कोटि नमन है।

देश की रक्षा में तुम जीते,
देश के लिये हो मर मिटते।
राष्ट्र हेतु तुम्हारा तन मन है,
तुम्हें हमारा कोटि नमन है।

आंधी और तूफान से लडकर,
कंकड और काँटो मे चलकर,
किया सुरक्षित धरा गगन है,
तुम्हें हमारा कोटि नमन है।

तुम हो तो है भारत का गौरव,
तुमसे फैला राष्ट्र का सौरभ।
गौरवान्वित सारा जन गण है,
तुम्हें हमारा कोटि नमन है।

हम होंगे कामयाब

होंगे कामयाब,
हम होंगे कामयाब एक दिन
मन में है विश्वास, पूरा है विश्वास
हम होंगे कामयाब एक दिन ।
हम चलेंगे साथ- साथ
डाल हाथों में हाथ
हम चलेंगे साथ-साथ, एक दिन
मन में है विश्वास, पूरा है विश्वास
हम चलेंगे साथ-साथ एक दिन ।
होगी शांति चारों ओर, एक दिन
मन में है विश्वास, पूरा है विश्वास
होगी शांति चारों ओर एक दिन।
नहीं डर किसी का आज एक दिन
मन में है विश्वास, पूरा है विश्वास
नहीं डर किसी का आज एक दिन।

सैन्याच्या उमेदीमुळे देश जिवंत राहतो

An open book is shown at the bottom of the frame, with its pages slightly curved. From the center of the book, a series of glowing, ethereal light trails rise upwards, resembling smoke or energy. The background is a dark, starry night sky with numerous small, bright stars and larger, fainter star patterns. The overall mood is magical and inspirational.

THE ACT OF WRITING
is to share
A PART OF YOUR SOUL
with the World

ENGLISH SECTION

प्रावीण्य प्राप्त खेळाडू 2017-18

सुमीत ढाले
वि.कॉम-२ (बादरपोली)

कु. आदीती काळे
वि.कॉम-२ (बास्केटबॉल)

कु. माधुरी सासनकर
वि.कॉम-२ (बास्केटबॉल)

पंकज कलान
एम.कॉम-२ (बेसबॉल)

शुभम चव्हाण
एम.कॉम-१ (सॉफ्टबॉल)

कु. स्नेहा कोन्डे
वि.प.-१ (पुनर्विधा)

कु. प्रतिक्षा श्यादगिरे
वि.एससी.-२ (सॉफ्टबॉल)

कु. सुनयना लाजेकार
वि.एससी.-१ (हॉकी)

Colour Coat Holders

Indian Army

Ku. Nikita Barasagade

M. A. I (English)

India has one of the finest armies in the world. Our soldiers have proved their mettle in all theatres of wars since prehistoric times, hi recent times our soldiers were sent to the Congo, Suez, Indo-China and Korea on missions of peace.

During the last two World Wars our soldiers fought in Europe, Africa and the Middle East and won laurels for the British Empire. Our soldiers served in France and other countries also.

They helped to bring Hitler and his armies to their knees. Wherever they were sent, victory was theirs. It goes to the credit of the Indian Anny that the first Victoria Cross went to the credit of an Indian soldier.

Our soldiers have never surrendered. Their motto has always been "do or die". In the India-China war of October-November 1962 and later in the Indo-Pak war of September, 1965 one Indian soldier killed many times his enemy counterparts on various fronts.

If India retreated in the India-China war it was not for want of courage but for want of adequate weapons which the Chinese had and we did not. hi fact our soldiers were not even adequately clothed. As an American paper said, our soldiers were fighting on icy tops of the mountains in summer uniforms.

If we had fought for the British so heroically, we could certainly fight for defending our freedom. But we have to train our army for the purpose. We are not only short of weapons but also short of trained officers to lead the armies.

We will have to fill all the gaps as rapidly as possible. It is a hazardous task to give rapid promotion to junior officers but we are sure they will justify the confidence of the nation placed in them.

The Indian Army has three wings-land forces, navy and air force. The Chiefs of the three forces are directly under the President of India, who is the Supreme Commander of our armed forces.

The three wings of the Indian Army need to be strengthened. It is a pity that some of the leaders of our country failed to foresee the Chinese threat and slowed down defense production. The India-China war has served a useful purpose. With the aid of friendly nations we will soon make up the loss. Let every Indian soldier remember the inspiring message of one of the ablest leaders of India, Sardar Patel:-

"The deeds of gallantry you performed in the two Great wars adorn the pages of world history. Even the enemy recognised your merit in war. You proved yourself first-class soldiers, inferior to none in the world. But then you fought for others. Now you have to fight for your own country, your beloved India."

"You should prepare yourself for the responsibility which will continue to increase. We have won the freedom. It is for you to guard it. You have to make an all-round effort to maintain and consolidate it. Let the discharge of your duties be your privilege. You will enhance the reputation of your country and the country will be proud of you."

A soldier lives by chance, loves by choice and kills by profession.

Swachh Bharat Mission

Ku. Vrushali Meshram

B. Sc. III

Prime Minister Narendra Modi launched the Swachh Bharat Mission (SBM) on October 2, 2014, the birth anniversary of Mahatma Gandhi. The ambitious programme aims to make the streets, roads and infrastructure across the country clean by October 02, 2019, the 150th birth anniversary of the Father of the Nation. It is India's biggest ever cleanliness drive.

Sanitation has emerged as a key issue since the 2011 Census highlighted a glaring data on lack of toilets in the country by stating that over 26 million people in India defecate in the open. Launched with an estimated cost of around Rs 62,009 crore, Swachh Bharat Mission aims to achieve the elimination of open defecation in the country. Among its other objectives are conversion of insanitary toilets to pour flush toilets, putting an end to the inhuman practice of manual scavenging and carrying out Municipal Solid Waste Management (MSWM).

Launching the mission, Prime Minister had nominated nine famous personalities for the campaign. They joined the campaign and nominated nine more people. Thus, the momentum has been built with people from all walks of life joining it. Eminent personalities such as Aamir Khan, Amitabh Bachchan, Kailash Kher, Priyanka Chopra and leading sportspersons like Sachin Tendulkar, Sania Mirza, Saina Nehwal and Mary Kom are part of the SBM.

Sikkim, Himachal Pradesh and Kerala are the three states that have been declared Open Defecation Free (ODF) this year. As per government data, as of December 16, over 58% of Indian households have become open defecation

free. According to the Union Ministry of Drinking Water and Sanitation, Haryana, Uttarakhand, Gujarat and Punjab will achieve the ODF status by March 31, 2017.

Though the government is putting forward its best efforts, yet we have so far not received the desired result on the front of cleanliness. There is need of an attitudinal change on the part of all citizens to fulfil the mission of a clean India in its true spirit.

A Smile

Ku. Sonal Naik

B. A. I

A smile is quite a funny thing,

It wrinkles up your face.

And when it's gone

you'll never find

Its secret hiding place.

But far more wonderful it is

To see what smiles can do.

You smile at one,

He smiles at you,

And so one smile

makes two.

To the soldier, luck is merely another word for skill.

My Best Friend

Mrunank Kalmegh
B. Com. III

Although you live far away from me,
I always feel like you are with me.
I love to share my happiness with you,
I love to share my sadness with you.
To me you are an idol of glee,
And our friendship means a lot to me,
You are an ocean of happiness;
you are a pond of joy,
You are the rays of sunshine that brought
amusement to my life.
I like sharing my thoughts with you,
Because you are such a wonderful
person to be around.
My life would have been a tragedy without you,
I am lucky to have a friend like you.

God

Ku. Megha Motharkar
B. A. III

Although my enemies
Surround me, my Lord
shall guard and guide me

He is my refuge and
in him, I find peace
I find strength
God alone can defeat
my enemies

There is no one
greater than my God
He is my provider
In him, I shall always
Place my trust

Love

Ku. Pooja Pandey
M. A. I (English)

When you love
You must love higher than any bird has
flown before;
You see, that is the nature of love.

When you love
You must love wider than any cloud has
spread before;
You see, that is the nature of love.

When you love
You must love stronger than any
passionate fire before;
You see, that is the nature of love.

When you love
You must love sweeter than any nectar has
tasted before;
You see, that is the nature of love.

But when you love
You must love like love is all that you will
ever need;
For you see, that is the law of love.

In war, there are no unwounded soldiers.

Importance Of Discipline

Yash Sharma

B. Com. II

The word "Discipline" comes from the word "Disciple" meaning a learner. Discipline means tearing to obey certain rules. Without it, there will be complete chaos and disorder everywhere in our society.

Discipline is of great importance in every walks of our life. Without it, we cannot prosper in this world. There cannot be any peace or happiness in the family, if there is no discipline. All the members must obey the head of the family. So we must first learn the lesson of discipline at home.

We must obey the orders of our superiors. In our childhood, we do not know what is good for us. If we do as we like, then we shall be ruined. An army cannot win a battle if the soldiers do not obey the orders of the commander.

Every student should practice discipline in his school life. The teachers cannot properly teach in the class if the students are not disciplined. Just think of an school, where the students come at irregular hours, go home when it suits their sweet will. Little education can be imparted in such a school and such little education will not be of any use. Students will not be able to prepare themselves for examination, and their results will be poor.

Discipline is also necessary in a man's individual life. Without self discipline a man can never shine and succeed in life. In public life, discipline is of great value. A nation cannot rise, if the people do not know the value of discipline. People must follow their leaders. If people go on according to their own wishes, there, cannot be any order and no useful work can be done by them.

An organization cannot be successful if the people do not obey its laws and rules. Similarly, no play is possible, if the players do not follow the rules in the play ground. The leader must learn to rule him. If he cannot rule himself, he cannot rule others.

Discipline is very important in the battle field. If there is no discipline among the soldiers, they cannot win any battle. They do great harm to the country. The country becomes weak. A disciplined army is great source strength to the country.

It has also to be remembered that those who are not disciplined themselves cannot expect obedience from others when they themselves are put in power. As everybody hopes to rise to power this should teach to submit to discipline in their own lives.

Thus, nobody can ignore the importance of discipline. It should be tight among the students at an early age.

I am a soldier, I fight where I am told. I win where I fight.

Friendship

Ku. Pooja Bhokare
M. A. I (English)

Our friends mean so much to us. When we are with our friends we have a good time. When we want to share a joke it is our friends whom we choose. When we want to enjoy a holiday we do it best with our friends. When we want to unwind after a hard day's work it is with our friends.

It is a true friend who can turn a grey day into a bright and beautiful one. A real friend is like spring time. Just as spring can bring blooming flowers, singing birds and dancing butterflies, our friends can make us have broad smiles, cheerful hearts and chirpy tunes to hum. It is love that friends share generously. And that is what enables them to also share their miseries, troubles and pains as also joys, pleasures and successes. Your true friend wants to see you happy just as you always wish your friend to be joyful. And just as you become miserable if failure or sorrow come your friend's way, your friend is left feeling terrible should trouble or misery come your way.

Friendship is a bond between two hearts.

Hence it stays intact; rather, it grows from strength to strength. This is what gives true friends the capacity to stay together through thick and thin with affection and with joy.

Friends treasure and cherish their relationship. For the sake of your true friend you would be willing to go not just the extra mile, but much more. True friendship is a very powerful bond. Even if frictions happen to come between you and your friend they are meaningless and have no weight, and are as transient as a whiff of air. It is the power of love that makes for a true friendship. The bond of true friendship is unbreakable. No tempest is too much for true friends.

Between two friends there is nothing to hide. True friends can be absolutely frank with each other, ready to pour their heart out to the other. In a friendship between two close and dear friends, the love for each other is limitless and undying. And so one could share a relationship of true friendship with one's parent or sibling or then one's spouse. In fact God is often one's real friend. True friendship stands the test of time. When all else will desert, a true friend will still be around.

May God Have mercy on our enemies because we won't.

Cleanliness Is Next To Godliness

Ku. Jaya Katore
M. A. I (English)

Cleanliness is next to godliness is a most common and famous proverb which means cleanliness is everything for the goodness. People should keep themselves clean and bright to maintain their healthy life style and healthy living. Cleanliness is way to godliness and godliness is way to balance mind, soul and body. Being clean is the mean to keep ourselves physically and mentally clean. Keeping our body clean, tidy and well dressed makes us smart enough to get confidence and positive thoughts. Clean habits with nice dress sense creates good impression on others and good reputation in the society because cleanliness reflects a clean character of the person.

It is considered that the people maintaining cleanliness and develop the habit of dressing smartly, become clean character and generally pious and god-fearing. Such people have certain morals in their life and have clean heart by being godly. We can say that godliness starts with clean heart and clean heart can be of person with good character. This is the reason why priests of any religion tell to be clean from body and mind before worship. Cleanliness is the first and foremost thing to be near to the god.

On the other hand, being clean strengthens our immunity system and secures us from many chronic and acute diseases. However, clean people may catch diseases from dirty people but they are strong enough to tackle small problems. They can manage things in their

surroundings related to the cleanliness including instructing poor and dirty people about cleanliness.

People maintaining their proper cleanliness feel shame in meeting with the people having dirty face, hands, soiled clothes and bad smelling clothes because they feel their insult while meeting with such type of people. Cleanliness of body is really very necessary for the good physical health. On the other hand, physical cleanliness gives inner cleanliness and keeps heart and mind clean. Cleanliness of mind keeps us mentally healthy and prevents from the psychological problems. So, the complete cleanliness keeps away from dirt and diseases as both go together, where there is dirt there is diseases.

Disease causing germs breed and grow very rapidly in the dirt which causes infection or various epidemic diseases such as cholera. So, in order to be healthy, happy and a peaceful life we all should practice clean habits in every aspect of life because dirt symbolizes moral evil whereas cleanliness symbolizes moral purity.

When goods do not cross borders, soldiers will.

LOOK. FEEL. BE.

Health And Fitness

Ramkrushna Dhaye

B. A. III

Health is a dynamic process. It keeps on changing as we change our lifestyle, our eating habits, our sleeping routine, our thoughts, etc. Each day we should work towards maximizing our level of health and wellness to lead long, full, and healthy lives. Our defined aim should be planning our day in a manner that maintains balance of our physical and mental usage. We can make a huge difference in our lives by staying fit and healthy.

Among the most crucial reasons for decline in health today is the lack of proper amount of vitamins and minerals. Improper intake of vegetables, fruits and dairy products leads to absence of minerals and vitamins in our body. Lack of minerals and vitamins lead to all kinds of diseases as nutrients are essentially required to build and repair the blood, tissues, muscles and bones.

Good health not only means a state of absence of diseases in the body but a complete physical, mental, social as well as spiritual wellbeing of an individual.

Being healthy means having a healthy brain, flexible movements of body, more energetic, happy moods, peace and patience, etc. Fitness does not only mean your physical wellbeing, it is a combination of physical and mental health of a person.

Stress, anxiety, mood fluctuations also represent unhealthy traits of a person. Health refers to the physical, emotional and psychological well-being of a person.

Every generation should take care of their health and fitness. Since childhood, it is

easy to focus on this aspect of life as dietary habits of childhood are difficult to change afterwards. For this we should refrain from overfeeding the children. Some important tips of good eating habits that one should follow are: Making breakfast the heaviest and dinner the lightest meal of the day.

Eat your salad before you eat the meal.

Don't starve yourself and overeat subsequently.

Fast food and canned food are costly both for your pocket and your heart.

Yellow, orange and green vegetables and fruits add life to your heart.

As your age advances, control your eating and exercise more.

In children, the requirement of sleep is high, around 12-14 hours and a normal adult requires 7-8 hours of sound sleep daily.

Maintaining healthy and fit regime requires simple efforts, a few of which are listed below: Regular routine of exercise is highly beneficial for our health; it helps us in controlling weight, helps in boosting the immune system, and directly increases our stamina and energy levels. Basic metabolic rate increases if a person exercises. Though these days sparing time for exercise has become difficult for people as this is not being taken on priority, in order to still maintain the balance, each individual should walk or use cycle instead of driving at reasonable distance, use stairs instead of elevators or escalators, walk while on call and compensate the available time with the benefits of exercising.

The dead soldier's silence sings our national anthem.

Yoga is another activity that lays great emphasis on both mental and physical wellbeing of humans. Yoga is an effective method for improving health and acts as a preventive measure against diseases. It reduces stress, anxiety, depression, etc which are the core natural and mental factors that disturb health. Yoga and meditation increase energy, give freshness and infuse confidence in a person.

Eating balanced nutritional diet also directly benefits one's lifestyle. Having appropriate diet does not lead to fat; it leads to a healthy self. Eating fruits and vegetables help people to maintain adequate levels of calorie, reduce the risk of disease, maintain the balance of essential minerals and vitamins, etc.

Hygiene and sanitation are also major factors that affect the health of a person. Sitting at a place that is not properly clean can instantly make a person unwell and lead to various diseases. Good personal hygiene is one of the most effective ways to protect ourselves and others from many illnesses.

Health and fitness is determined by what we eat, how we live our lives, our choice of leisure pursuits and what we do to keep ourselves physically fit. Keeping fit is about how we choose to live our lives as individuals and the levels of fitness we aspire to. Maintain your health and fitness to keep your body look and feel good, but also maintain a level of physical fitness which will enable you to manage and enjoy your daily lifestyle.

The way towards Healthy and Active wellbeing is to focus on making the healthy choice at any given moment, rather than postponing the things that are must to be done in the long term.

Natural Life

Ku. Priti Malokar

M. A. I (English)

natural life

give. Love. Laugh.

Take a moment to notice
The beauty of the trees.

Sit and take a look
At the dancing leaves.

Note the little child
Laughing, playing with a toy.

Always so full of energy;
Humongous amounts of joy.

Don't crush the insects,
Who are 1/1000ths of your weight.

They may creep up your path,
But don't decide their fate.

Life's not about avoiding storms.
Instead, dance in the rain.

The Earth is so beautiful;
Why must we cause it pain?

Take time off your busy schedule
To glance at the starry night.

Because nature is genius.
So pretty, such a sight!

A soldier will fight long and hard for a bit of colored ribbon.

Technology

Vikram Kamdi

M.A.I (English)

Technology is basically the application of information to build equipment and devices that can be put to different use. Technology has gradually become a part of our everyday life. The things we use everyday including the gas stove, refrigerator, bike, laptop, phone, air conditioner, car, lamps and internet connection have all been sourced by technology.

While technology has made life convenient for us, the negative repercussions it has cannot be overlooked. Here is how technology has impacted our lives and also how to strike a balance to overcome this impact.

Addiction towards Technology

The use of technology for improving one's way of living is fine. However, addiction with technological devices can prove to be disastrous. Unfortunately, we have come a way too far when it comes to using the technology. Almost everyone today is glued to the technology these days. One of the apt examples of this can be the cell phones. Whether you are in a café, office or at home – everyone around just seems busy fiddling with his/her smart phone. Similar is the addiction to air conditioners. During summers, it is almost impossible to sit without air conditioners. Summers used to be as hot a few years ago too but people did without this air cooling device but now it has become an addiction. Another example of technological addiction is the use of vehicles. We have almost forgotten how it is like to walk.

Similarly, we have grown addicted to most of the technological devices.

Negative Repercussions of Technology

This addiction towards technology is destroying us physically as well as mentally. Here is how: Engrossed in technology, children these days develop social isolation that results in lack of social skills. Extreme use of technology and a socially isolated life can even lead to depression. Abundant sources of entertainment are available at home and thus people do not feel the need to go out. Most kids these days stay indoors rather than indulging in outdoor activities. This leads to health problems such as obesity, poor sleeping habits and stress.

The use of technology has led to a drastic increase in pollution which in turn is responsible for various health problems.

Striking a Balance between Technology and Nature

Most people are unable to strike a balance between technology and nature. There are certain people who are too addicted to technology and their high standard of living that they have almost forgotten how it is like to live the natural way. On the other hand, there are those who are still stuck with the old ways of living and are hesitant to use technology to improve their standard of living. The idea is to strike a balance between them. You must not go overboard with any of the two modes of living. It is understandable that you cannot stop working on your laptop or avoid using your mobile due to the nature of your job. However, you can certainly put it aside when you are with

In war the heroes always outnumber the soldiers ten to one.

The Importance of Forests in India

Ku. Pranali Ingalkar

M.A. I (English)

India's forests cover about 23% of total geographical area of the country. Forests play a vital role in the economy of the country. They give fuel wood to poor people for cooking purpose.

Forests also provide material for industry. Those who build houses get timbers for house building and for various other purposes. Besides forests please the attracts rains and stops erosion of the soil.

Evergreen forests are found where the rainfall is heavy. There are such forests in the Western Ghats and the Sub-Himalayan regions. The category of the forests yield hard wood such as teak rose wood and bamboos. The monsoon forests are found in large areas of Deccan plateau. They provide teak, sal wood (*Shorea robusta*), sandalwood, etc. The hill forests found at places above 500 feet above include the best timber and other trees. In recent years, hundreds of thousands of fast growing eucalyptus trees have been planted along the roadside to attract rain.

India's forest wealth has been reduced as a result of senseless cutting of trees. People need firewood. Even official agencies clear vast jungle areas for constructing dams, roads and buildings. The axe and bulldozer have been in common use. Grazing causes another problem in large parts of the country. So the annual rate of the loss of forests is a serious threat to the country's economy.

Nobody would be able to escape adverse effect of this destruction. The disappearance of

forests results in changing rainfall pattern and causing drought conditions in large areas. There is a report that about 25 per cent of all the drugs are derived from trees. Trees also yield vital industrial oils, resins and dyes.

Now we understand the importance of forests in the country's economy. We also realize their value in maintaining the ecological balance. Now the government tries to save the forest land and reserve forest in the country. But the destruction of forests continues. Though, millions of new trees are planted every year in India but they perish, for lack of care.

A forest consists of large number of trees. These trees purifies the air and releases oxygen into the environment. Thus, forests helps us in combating the problem of pollution. Further, forests helps in preserving the earth by shielding against the winds, and also slows down the process of desertification.

We get many things from the forests. They include bamboos of different kinds. We get grasses of various types. Medical plants gum and lac are provided by forests. It is also widely used for medicines. In India there are over 20000 types of medicinal plants. So forests are of great value. They deserve much greater practical attention than they are getting now. Large scale afforestation and reforestation programs should be implemented in a systematic manner.

Soldiers generally win battles; generals get credit for them.

Elections In India

Ku. Shrutika Kamble

B. A. I

Elections are very important in democracy. In fact, it is a big festival in democracy. It is through elections that people participate in the formation of government.

They become participant in decision making through elections. Elections are held after a specific period. Generally, they are held every five years. Elections are held to elect representatives for the parliament, state assemblies and for local bodies.

Democracy is a government of the people, for the people and by the people. Governance in democracy depends on representation. Representatives are elected by the people. Everybody in a modern democracy above a certain specified age has the right to vote until he is disqualified by law. It means that only law can disqualify a man from his voting right on ground of proved charges. In India, every citizen above the age of eighteen has the right to vote. He cannot be discriminated on the ground of caste, community, sex and creed. The voter is free to exercise his power in favour of the candidate of his choice.

The Election Commission is the apex body which conducts, regulates and controls the whole process of election. The schedule of the election is decided by the Election Commission. The candidates who aspire to fight the election have to file their nomination papers. The candidates assess their own positions and chances when the picture of the contest becomes clear. After a certain period a candidate can

withdraw his/her nomination, when he/she sees little chances of his/her winning. The candidates start election campaign through posters, election meetings, pre-election speeches, processions and canvassing, etc. They also make personal contact with the voters. They also use television and radio. The candidates woo the voters in different ways. They through election manifestos explain their objectives, schemes and plans.

The election manifesto is an important paper. It gives a clear picture of what the particular party plans to do for the country, if it is given a chance to form government. It also serves as a record of the ruling party's achievements, failures and lapses.

The candidates use a symbol to fight election. There are candidates fighting on the tickets of the recognized party- national or regional. Some candidates fight independently. They are allotted symbol by the Election Commission.

The Election Commission draws out the entire schedule of election. It issues certain codes of conduct. All the candidates contesting election have to strictly adhere to the codes of conduct. It is mandatory. In case of failure to follow them, the candidates are liable to be punished. The Commission is a constitutional body. It prepares the electoral rolls. It prepares the voter ID card. It fixes election booth and gets the ballot papers printed. It keeps a vigilant eye on the entire election process. It appoints the election staff to supervise the election.

I regret I have but one life to give for my country.

On the Election Day, the voters visit the election booth. They get the ballot papers which bear the name of the candidates and their symbols. They stamp the symbol of their choice and put the paper in the ballot boxes. The polling is secret in India. When the election is over, the ballot boxes are sealed and sent for counting. On the scheduled date the votes are counted in the presence of the candidates. The candidates who get the largest number of votes are declared elected by the returning officer. Usually, the district magistrate is the returning officer.

Thus, the largest celebration of democracy is held. The government is formed. Voting is our right. We should actively participate in election and select good candidates. Only then we'll have good governance.

Nature

Ku. Pooja Pandey

M. A. I (English)

Look at the sunshine
"What a beautiful day!"
Under the trees
"We can run and play."

Yet we pollute nature.
What will happen to it in the future?
By cutting down trees and animals
How long is Mother Earth going to live?

Nature is getting older and older.
Are we going to live any longer?
The bolder and bolder we get.
The shorter and shorter the nature lives.

My Hobby

Shubham Bijwe

B. A. III

My best hobby is cricket

My best batsman is Dhoni,
best fielder is Jadeja
and best bowler is Bumrah.

When Kohli hits a six,

People are very excited

When Raina misses a catch

People are very depressed.

When Bhuvi bowls to Gayle

Indians feel joy.

When the last ball is left

And India wants four runs

And Dhoni is on strike

And hit's a six

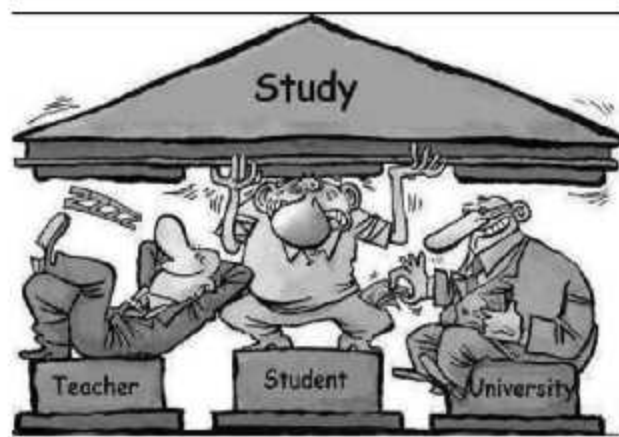
Stadium was full of gladness

When India won the match !!

Problems in Indian Education System

Ku. Arti Kuche
M. A. I (English)

Indian education system does have a big problem of bad quality teachers. In rural primary schools, we hardly see the talented staff, and this even happens in universities. University appoints ad-hoc lecturers, there is no loss in recruiting newer talent but there should talent. Primary schools, high Schools, universities, colleges recruit the teaching staff which is not so good compared to other country's standards. These are the people who are going to shape the upcoming generation and if the quality is not maintained at this level then that is a big harm to the next generation in making. This is one of the raging problems in Indian education system. We cannot blame the system completely for its failure.

Major factors causing this are as follows, teaching is not considered as an appreciated job, teachers don't get corporate equivalent salaries. That is why teaching is not so glamorous job in India. Existing teaching staff needs to improve their skills. The education system needs to bring the processes which will improve the existing teacher's quality periodically. There should be exams, screenings for existing teachers. Teachers should get promoted on basis of skills

and talent not just based on the number years of experience. Seniority or age is the main factor or in the promotion of the teachers, we need to change this attitude. When teachers know that there going to be promoted only because of their seniority then they tend to not to adapt with latest teaching methods, required skills and knowledge of the world around them.

Exams, Marks, Percentage, Grades

In India, A student is measured with his or her academic grades or percentages. Lab experiments, practicals are there as part of the curriculum but they don't have that much value in the education. Talent cannot be measured by marks so we need to have the different measurement system which can measure the talent, skills and hidden potential of the student. Every kid is special, they all have gifted but with a different gift, the education system should provoke thought process so that students know their inclination early in the process. But it might take a decade or two to change this mark and number based system in India.

This system creates a divide in students, higher the marks you get better student you are; if you lower marks in academic nothing expected out of you. One of the major problems of the Indian education system is that it fails to understand that academics just one part of the student life, sports, life sciences, technology are the areas students should excel at. But in India,

What is a lifetime adventure for you is a daily routine for us.

we just focus on the academic part, textbooks knowledge only. When these students go out in the real world with this textbook knowledge they face a lot of problems

Newer Technologies

Technology, the world around changes so fast and jobs too. Jobs which were big opportunities ten years back are absolute now.

The education system should be in sync with the world and innovation. As these new technologies like AI, AR, Machine Learning, Chain Block, Bio-Technology, Brain Mapping, Quantum Physics, Nano Technology etc grew they need human resources to work on it. School, college still need to teach basics but along with that, they should at least give the glimpse of whats new happening in the world.

Entrepreneurship

The education system in India or anywhere in the world for that matter teaches how to be the employee; they never teach how to create jobs how to be an entrepreneur. In the 21st century, it is the need of time that we need to promote the entrepreneurship from the school level. And we need to take it to the next level when the students come to the higher education or a degree/ undergraduate level. Now at the university level, it is been mandatory to have a start-up cell, e-cells but existing college facilities will not able to handle this because and entrepreneurship is completed different thing that teachers will never understand. The education system in India needs to tie-up with the actual businesses, startups, industry leaders to promote entrepreneurship in India.

Soft skill

When students go out there in the real life

trying to get the job they mainly face the communication problems. To perform well at the job you need to have lots of soft skills like communication, presentation, business email writing, teamwork, SLAs etc. None of it is taught at Indian schools or colleges. If the ultimate product of the education system in India is to create employees then we better make good ones.

Life skills

Now, this is a problem with the whole world education system; no education system in the world teaches life skills to students. How to behave in public, what are a relationship and other social aspects of the life needs to be taught at the school and college level. When students go in the real world they need to take decisions which they are not familiar with. Indian parents don't talk with teenagers, they are unaware of the day to day problems, situations of their children. They don't understand their children world. Here, in this case, the education system in India needs to take initiative and introduce life skills at the school level.

Sex Education

This is one of the controversial topics in Indian society let alone the Indian education system. Sex education at the school and college level is a need of time. Same time we need to consider the cultural values, the sentiment of society and other aspects but still we have to introduce sex education in at the into the education system in India.

Digital Education

The invention in technology and the advancement of Internet bringing the best possible solutions for the education system in

A soldier lives by chance, loves by choice and kills by profession.

India. Animations, videos, infographics provide in-depth analysis of the topic we need to adapt these new technologies in the education system of the India. A lot of Edu-Tech start-ups creating lots of good services like Byju's App, Topper, Merit nation and various other services help students to prepare for the tests, solve maths problems, learn science and algorithms. The education system needs to take advantage of such innovations and help the students to learn the concepts not just mugging it up.

Understanding v/s Reciting

A big percentage of Indian students tends to mug up the answers, why? Because teachers give good marks to such answers. And with good marks, you get admission to better college or access to job opportunities. but In the real world, you cannot face problems and hurdles with mugged up answers. Students need to understand the concept on given topic. The education system has to promote this type of education.

Conclusion

There is no magic formula for education system anywhere in the world there always good and bad things in the system. We just cannot copy paste the Western education culture and use it in India. Definitely, we can learn from the western education systems and take the best part of it, plus we can add our ancient education methods and modernize the way of delivering it. Indian education system needs to implement digital methodologies to improve quality of education. We are in dire need of better teachers in the system and to achieve that teacher needs to have good compensation. There is need of creating awareness about the teaching jobs, we need to bring in the best brains in the teaching industry.

I Love You My, Wonderful Mom

Ku. Darshana Mohod

B.A. I

You are the sunlight in my day
 You are the moon I see far away
 You are the one I lean upon
 You are the one who makes my troubles gone
 You are the one who taught me life
 how not to fight and the difference between
 right and wrong
 You are the words within my song
 You are my wonderful MOM
 You are the one who cares for me
 You are the eyes that help me see
 You are the one who knows me best
 You are my favorite from east to west
 You are the one who helped me dream
 You hear my heart
 You hear me scream
 I'm afraid of life but looking for love
 I'm blessed that God sent me you from above
 You are my friend, my heart, and soul
 You are the greatest MOM I know

Your job is to fight for our country, My job is to love and support you.

Article 51 A, Part IV A of the 522 Words: Indian Constitution specifies the list of fundamental duties of the citizen of India. It states that it shall be the duty of every citizen of India to abide by the constitution and respect its ideals and institutions.

There are ten concrete points to the fundamental duties of an Indian Citizen. In the 86th Amendment in the year 2002 one more duty was added to the list. So, in totality there are 11 fundamental duties of an Indian citizen. I do not intend to teach law here, so let me in short and very easy terms about our duty as a citizen of India.

As a proud citizen of India one must cherish and follow the noble ideals of our great freedom fighters and also uphold and protect the sovereignty, unity and integrity of India. One must defend the country and render national service. One must promote harmony and the spirit of common brotherhood amongst all the people of India surpassing religious, dialectal and regional diversities, to renounce practices derogatory to the dignity of women. A good citizen should always value and preserve the rich heritage of our composite culture and protect as well as progress the natural atmosphere including forests, lakes, rivers, and wild-life and to have compassion for living creatures. A scientific temper should be created amongst the youth and a spirit of humanism, philanthropy should be on the rise. We should all treat each other equal and strive towards excellence in all spheres of

My Duties As a Citizen of India

Shubham Hiwrale

B. A. III

individual, so that the nation constantly rises to higher levels of endeavour and achievement.

Little acts of wisdom can bring a big change. We as a responsible citizen of India can contribute a lot by voting, being educated, being informed, being ecofriendly, paying taxes or joining an NGO and work for a social cause. If you are a housewife or are physically handicapped or an orphan an old aged person - then using improved skills in handicrafts, sewing, cooking can mean a lot to the country. Serving and giving your best in whatever job you are doing and not just complaining. Maintain hygiene and proper sanitation; educate yourself and other on the use of contraception. Do not waste the natural resources as they could get exhausted soon and do not use fuel unnecessarily. Do not bribe and be a part of corruption in anyway. Be proud of your Indian culture and do not try to ape up western culture. Do not form any rigid tradition without knowing the facts. Do not discriminate anyone on the basis of religion, race, caste, sex or domicile. Do not waste your wealth and use it wisely. Try to protect the environment and do not contribute in pollution or global warming. Reserve and protect wildlife and historical monuments. With corruption and intolerance on the rise and the standards of media and politics going to the dogs, it has become utterly important for us to take a step forward and restore peace. Work hard in silence, let success make the noise.

Days teach me
To always dream
However it may never come true
But that's the best way
To live life through

Days teach me
To dream so high
Never give up and always try
Never let go or say goodbye

Days teach me
That when there is darkness
For sure dawn is the next
And when everything is so tiring
For sure there would be time to rest

Days teach me
To always care for a friend
Always be true and never pretend
Always love with no end
And the broken hearts try to mend

Days teach me
Never to feel the hate
Always be confident and never hesitate
Always believe in fate

Days teach me
That lovers meet & stay together
And others are apart
So if you are one who have been left behind
Don't cry and suffer
Just search for a new start

Days teach me
The past I must forget
And nothing needs my regret

Days Teach Me

Lokesh Wakode

B. A. I

Days teach me
To open my heart and forgive
Cause that will help me to survive and live

Days teach me
To always offer my helping hand
And never doubt in people when there is no
proof
And always try to understand

Days teach me
Not to be shy
If I have done something wrong
But to admit it and be proud that I have
learned
A lesson that will help me to be strong

Sister

Ku. Vaishali Bhalerao

M. A. I (English)

Life would be full of panic
If you hadn't been so fantastic
Life would be a mess
If you didn't give me happiness
Life would have been full of
trouble

If you didn't make special
Life would have been a
nuisance
If not for your existence
Life would be a disaster
Without you dear sister
I love you

I won't die in an accident or die of any disease, i will go down in glory.

I Am A Woman

Ku. Pallavi Deole
B. A. I

I am a woman,
I am strong,
I am not powerless.

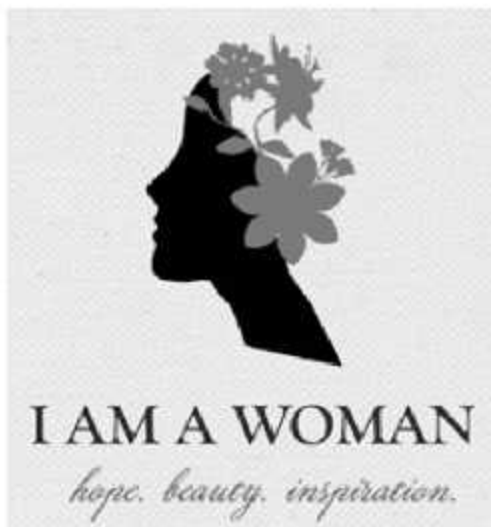
I will not allow
People to make
Me feel threatened
Anymore, Not anymore.

I am a woman,
I am beautiful,
I am not worthless.

I will not allow
People to make
Me feel like I
Am nothing, Not anymore.

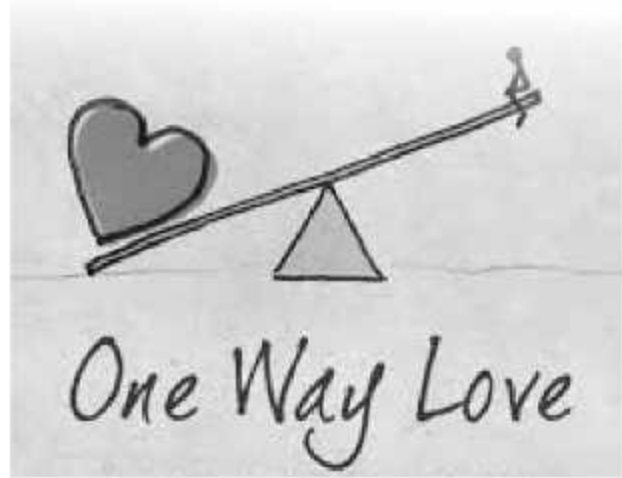
I am a woman,
I am Bold.
But I am not fearless.

But I Won't be afraid anymore.
Not anymore.

One Way Love

Nihal Duryodhan
B. A. III

A one way love can never thrive;
It needs reciprocation.
And so in order to survive
My love needs affirmation.
So throw your caution to the sky,
And let your heart command.
You'll find that it will not deny
A love which must expand.
Come now, to me, with open arms
And sweep me off my feet;
And then display for me your charms,
To make my love complete.
My one way love will terminate
Without your inspiration.
So, therefore, please reciprocate
With no more hesitation.

If death strikes me before I prove my blood, I swear I will kill death.

NSS

اقبال اشیر-اردو

اردو ہے میرا نام میں "خسرو" کی پہیلی
میں "میر" کی ہمارا ہوں "عالم" کی سہیلی
دکن کے ولی نے مجھے گودی میں کھلایا
سودا "کے قصیدوں نے میرا حس بڑھایا"
ہے "میر" کی عظمت کہ مجھے چلنا سکھایا
میں "داغ" کے آنکھ میں کھلی بن کے جمیلی
اردو ہے میرا نام میں "خسرو" کی پہیلی
عالم "نے بلندی کا سفر مجھ کو سکھایا"
حالی "نے مرووں کا سبق یاد دلایا"
اقبال "نے آئینہ حق مجھ کو دکھایا"
مومن "نے سچائی میرے خوابوں کی چوہلی"
اردو ہے میرا نام میں "خسرو" کی پہیلی

Urdu hai Mera Naam

Urdu hai mera naam main Khuro ki paheli
Main Meer ki humraaz hoon Ghalib ki saheli

Dakkan ke Wali ne mujhe godhi me khilaya
Sauda ke qaseedon ne mera husn barrahaya
Hai Meer ki azmat ke mujhe chalna seekhaya
Main Daagh ke aangan me khali ban ke chameli

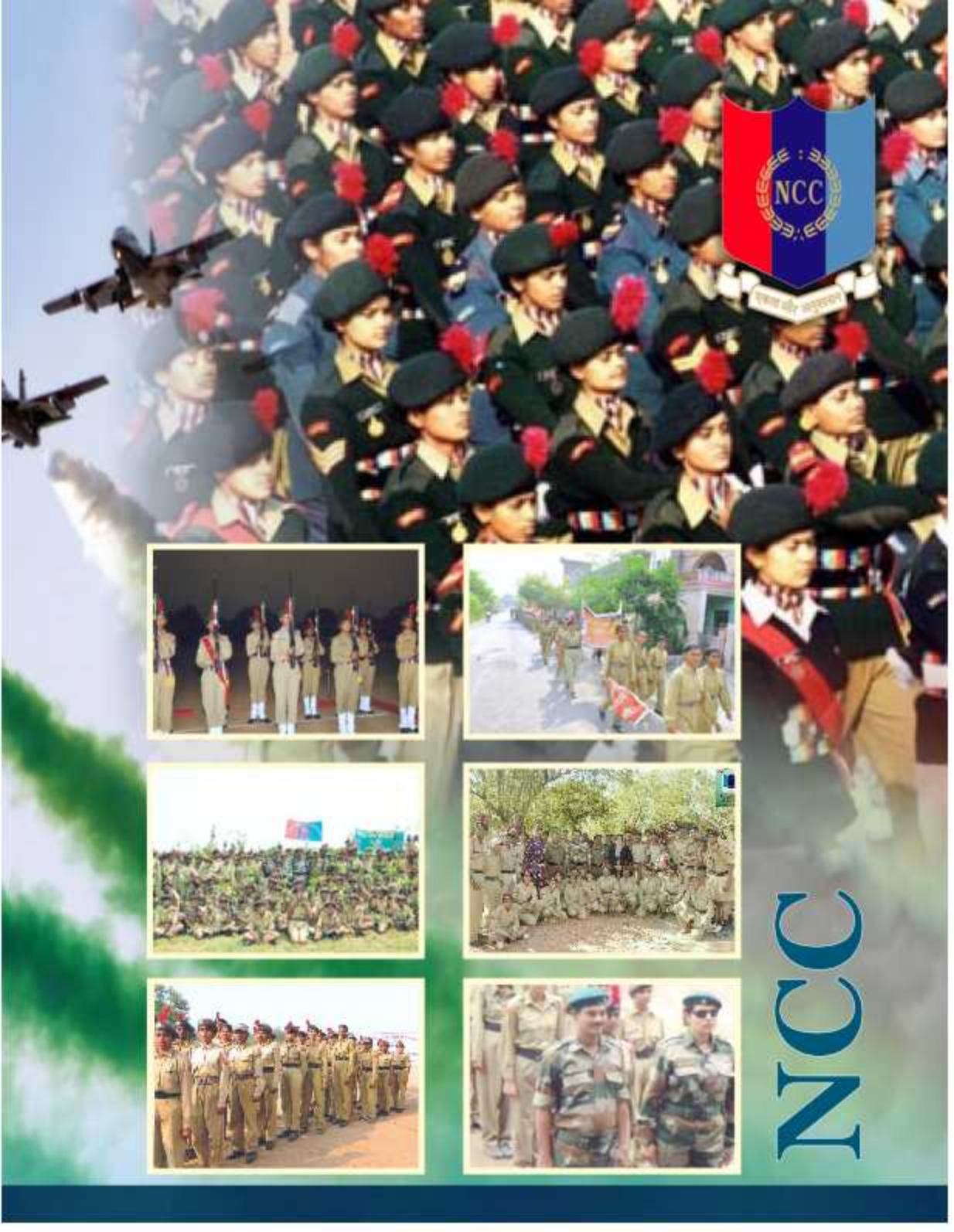
Urdu hai mera naam main Khuro ki paheli
Main Meer ki humraaz hoon Ghalib ki saheli

Ghalib ne bulandi ka safar mujhko sikhaya
Haali ne maravat ka sahal yaad dilaya
Iqbal ne aima_e_haq mujhko dikhaya
Momin ne sajayee mere khwabon ki haveli

Urdu hai mera naam main Khuro ki paheli
Main Meer ki humraaz hoon Ghalib ki saheli

اردو ادب

اردو
विभाग

NCC

فوجی کی بہن

Junaid Khan
B.Com IIIrd Year

دُہن بار بار پوچھ رہی تھی ماما میں اچھی لگ رہی ہوں ناں۔ ماں ہاں بہت ہی اچھی، بہت ہی پیاری۔ ماما کوئی کمی سی نہیں رہ گئی ہے؟ نہیں کوئی کمی نہیں۔ اللہ میری بیٹی کو نظر بد سے بچائے۔۔۔۔۔ بیٹی کے ضبط کے سب بندھن یکدم ٹوٹ گئے اور وہ بلک بلک کر رونے لگی۔۔

ماما آپ نے جیولری، کپڑوں اور دوسری چیزوں میں کوئی کمی نہیں چھوڑی لیکن بھائی کی کمی کون پوری کرے گا۔ نہیں میری جان رونا نہیں تم نے اپنے بھائی کی شہادت سے اک دن پہلے وعدہ کیا تھا کہ تم خوش رہو گی بھائی سے فون پر کیا ہوا آخری وعدہ بھول گئی کیا؟

سوری ماما اسی وعدے کا پاس رکھے ہوئے ہوں جیہی تو زندہ ہوں ورنہ بھائی کے بغیر زندگی ممکن تھی کیا؟ ماما پلیز ایک کام کریں۔۔۔ یہ بندیا ہٹادیں اور بھائی کا تمغہ بسالت سجا دیں پلیز۔۔۔ میرے بھائی میرے جھومر ہیں ناں۔ جانے دُہن کیا کچھ بولتی گئی اور۔۔ میں آنکھوں میں آنسو لئے سوچتا رہا۔ گمنام فوجیوں کی بہن شادی میں جھومر اور بندیا کی جگہ ان کے تمغہ سجاتی ہیں جو انکا فخر انکا غرور ہوتے ہیں۔۔ بلکل انکے بھائیوں کی طرح۔

لباس تہذیب اور وقار کی علامت

Shafik Khan Pathan
B.Com IIIrd Year

انسان اور لباس کا بہت پرانا تعلق ہے۔ لباس جسے انسان نے اپنے آپ کو محفوظ کرنے کیلئے بنایا تھا۔ آپ کی تہذیب اور وقار کی علامت ہونا ہے۔

یہ آپ کی شخصیت اور مزاج کو ظاہر کرتا ہے۔ موزوں لباس کا انتخاب جہاں آپ کی شخصیت کو نکھارتا ہے، وہاں نا مناسب لباس کے انتخاب سے آپ کی شخصیت کا منفی تاثر قائم ہوتا ہے۔ لباس کے انتخاب میں مختلف عوامل اثر انداز ہوتے ہیں۔ ایک وقت تھا جب انسان کی پہچان اس کے لباس سے ہوتی تھی کیونکہ اس کا لباس اس کے علاقے کو نمایاں کرتا تھا۔ اس کی وجہ شاید یہ بھی ہو سکتی ہے کہ لباس کو ہر علاقے کی ضرورت کے مطابق بنایا گیا تھا۔ جیسے گرم اور سرد علاقے کے ملبوسات میں کافی فرق ہوتا تھا۔

خاص طور پر ان تعلیمی اداروں میں جہاں پر یونیفارم کی پابندی نہیں ہے۔ طالب علم وہاں پر ایک نئے ہی کلچر کے رنگ میں رنگے جا رہے ہیں۔ درس گاہیں جو کہ کبھی درس و تدریس کا مرکز ہوا کرتی تھی اب ایک فیشن شو کی طرح نظر آتی ہیں۔ تعلیم کو جہاں اہمیت دینی چاہیے تھی وہاں لباس کو زیادہ ملحوظ خاطر رکھا جاتا ہے۔ طالب علم مہنگے لباس پہنتے ہیں اور غور طلب بات تو یہ ہے کہ برینڈز کو بہت اہمیت دی جاتی ہے۔ لباس کے انتخاب میں پہلے مذہبی اور ثقافتی پہلوؤں کو پیش نظر رکھا جاتا تھا۔ نوجوان لڑکے اور لڑکیاں ایسے لباس پہننا پسند کرتے ہیں جو کہ کسی لحاظ سے موزوں نظر نہیں آتے۔ لڑکوں میں پٹھے ہوئے کپڑے پہننا فیشن سمجھا جاتا ہے اور لڑکیوں میں لڑکوں جیسے کپڑے پہننا فیشن سمجھا جاتا ہے۔

سوشل میڈیا کے فوائد و نقصانات

Shaeik Bilal
B.Com 1st Year

سوشل میڈیا ایک ایسا آلہ ہے جو لوگوں کو اظہار رائے، تبادلہ خیال، تقدیر اور ویڈیوز شیئر کرنے کی اجازت دیتا ہے۔ جس کی مقبولیت میں تیزی سے اضافہ ہو رہا ہے۔ سوشل میڈیا کی بدولت پوری دنیا ایک گاؤں میں تبدیل ہو گئی ہے سوشل ویب سائٹس میں سے زیادہ تر لوگوں فیس بک، ٹویٹر، یوٹیوب، گوگل پلس اور لنکڈ ان وغیرہ استعمال کرتے ہیں۔

ہمیں سوشل میڈیا کے فوائد کے ساتھ ساتھ نقصانات کو بھی مد نظر رکھنا چاہیے۔ سوشل میڈیا سے اچھے مقاصد بھی سر انجام دئے جاسکتے ہیں۔ ایک دوسرے سے رابطہ رکھتے اور اپنے خیالات کا اظہار کرتے ہیں۔ تصویر کا دوسرا رخ سامنے آتا ہے کئی مرتبہ نیوز چینلز بھی وہ معلومات نہیں دکھاتے جو سوشل میڈیا کے ذریعے ہم تک پہنچ جاتی ہے۔ مثلاً برما کشمیر وغیرہ کے حالات و واقعات۔ ”قرآن وحدیث کی شیئرنگ اور عقیدے کی درستگی کا کام بھی کیا جاسکتا ہے۔ البتہ تحقیق کر کے شیئر کرنا چاہیے۔ تعلیم تفریح اور معاشرے کو محترم بنانے کے ساتھ مشکل میں مدد کے امکان کا بھی سبب ہے۔ ہمیں سوشل میڈیا کو اچھے مقاصد کے لئے استعمال کرنا چاہیے۔

سماجی میڈیا کے نقصانات سے بھی خبردار رہنا چاہیے۔ سوشل میڈیا کے استعمال کی وجہ سے طالب علموں کا بہت سا وقت ضائع ہوتا ہے۔ جس کے باعث عام طور پر نمبر کم آتے ہیں۔ تحقیق سے پہلے ہی خبریں دینا میں پھیل جاتی ہے۔ جعلی اکاؤنٹس کے ذریعے لوگوں کو گمراہ کیا جاتا ہے۔ فحاشی کو فروغ و بے حیائی کا کھلے کا عام اظہار و بے معنی و شائستہ اور بے ہودہ زبان کا استعمال کیا جاتا ہے۔ سوشل میڈیا کے زیادہ استعمال کی وجہ سے لوگ اپنے والدین، بہن بھائیوں اور رشتہ داروں کو وقت نہیں دے پاتے۔

ابراہم لنکن کا بیٹے کے ٹیچر کے نام خط

Junaid khan
B.Com IIIrd Year

میرے بیٹے کو وہ طاقت عطا کرنے کی کوشش کرو کہ جب ہر شخص کی بات سے لیکن یہ بھی بتاؤ کہ جو کچھ سے اسے سچ کی کسوٹی پر رکھے اور درست ہو وہ رکھ لے۔ اسے دوستوں کے لئے قربانی دینا سکھاؤ اگر تم بتا سکو تو اسے بتاؤ کہ اداسی میں کیسے مسکرایا جاتا ہے اسے بتاؤ کہ آنسوؤں میں کوئی شرم نہیں اسے بتاؤ کہ منفی سوچ رکھنے والوں کو خاطر میں مت لاؤ اور خوشامد اور بہت زیادہ مٹھاس سے ہوشیار رہے۔

اسے بتاؤ کہ اپنی جسمانی اور ذہنی صلاحیتوں کا بہترین معاوضہ وصول کریں لیکن کبھی بھی اپنی روح اور دل کے بیچنے کے لئے نہ لگائے۔ اسے بتاؤ کہ شور مچاتے ہوئے۔ ہجوم کی باتوں پ کان نہ دھرے اور اگر وہ سمجھتا ہے کہ وہ صحیح ہے تو اپنی جگہ پر قائم رہے ڈنار ہے۔ اس سے شفقت سے پیش آؤ مگر پیار اور دلا سے مت کرو۔
اسے سیکھنا ہوگا۔ میں جانتا ہوں کہ ہر شخص کھرا نہیں ہوتا۔ لیکن اسے یہ بھی بتاؤ کہ ہر غنڈے کے مقابلے میں ایک ہیرو بھی ہوا کرتا ہے۔ ہر خود غرض سیاستدان کے مقابلے میں ایک دوست بھی ہوا کرتا ہے۔ اسے حسد سے دور کر دوں۔

غزل

Junaid Khan
B.Com IIIrd Year

ترقیوں کی دوڑ میں اسی کا زور چل گیا
بنا کے اپنا راستہ جو بھیڑ سے نکل گیا
کہاں تو بات کر رہا تھا کھیلنے کی آگ سے
ذرا سی آنچ کیا لگی کہ موم سا پگھل گیا
چلا کے آندھیاں کسے ڈرانا چاہتا ہے تو
جو میرے جو نیڑی گئی تو تیرا بھی محل گیا
سلگ اُنھیں گے جانے کتنے دل حسد کی آگ سے
اگر ہوا کے روبرو میرا چراغ جل گیا
ذرا سی دیر کے لئے جو آ گیا میں ابر میں
ادھر یہ شور مچ گیا کہ آفتاب ڈھل گیا
عروج پر نصیب تھا تو چھوڑا تھا آسمان
بگڑ گیا نصیب تو زمین سے بھی پھسل گیا

غزل

Mahewash Sheikh
B.Com IInd Year

وہ دل ہی کیا جو تیرے ملنے کی دُعا نہ کرے
میں تجھ کو بھول کے زندہ رہوں خدا نہ کرے

رہے گا ساتھ تیرا پیار زندگی بن کر
یہ اور بات میری زندگی وفا نہ کرے

یہ ٹھیک ہے نہیں مرتا کوئی جدائی میں
خدا کسی کو کسی سے مگر جدا نہ کرے

اگر وفا پہ بھروسہ رہے نہ دنیا کو
تو کوئی شخص محبت کا حوصلہ نہ کرے

بجھا دیا ہے نصیبوں نے میرے پیار کا چاند
کوئی دیا میری پلکوں پہ اب جلا نہ کرے

زمانہ دیکھ چکا ہے پرکھ چکا ہے اسے
قتل جان سے جائے یہ التجا نہ کرے

حب الوطنی

Shafique Khan Pathan
B.Com IIIrd Year

ہر شخص اپنے اپنے انداز میں وطن سے محبت کرتا ہے۔ کبھی یہ تعمیری صورت اور کبھی تخریب کاری کی صورت اختیار کر لیتی ہے۔ حب الوطنی ہوتی کیا ہے اور یہ وجود میں کیسے آتی ہے؟ حب الوطنی سے مراد اپنے ملک کی چاہت، اپنے وطن سے پیار، دیس سے محبت کا اظہار کرنا ہے۔ یہ ایک پیدائشی فطرت ہے، یہ ایک جذبہ ہے۔ یہ ان خواہش ہے اور اس کا اظہار تمام ممکنہ طریقوں سے ملک و قوم کی بے لوث خدمت کرنا ہے۔ حب الوطنی کے جذبے کے تحت ہم اپنے ملک کو دوسرے ممالک پر ترجیح دیتے ہیں۔ یہ ایک ایسی جہلت ہے جو ہمارے بڑھنے کے ساتھ ساتھ بڑھتی رہتی ہے۔ یہ ایک اعلیٰ و برتر احساس ہے جس کے تحت ہم سانس لیتے ہیں، کھاتے ہیں، پیتے ہیں، حب الوطنی کا جذبہ صرف انسانوں تک ہی محدود نہیں بلکہ حیوان بھی اس جذبے سے مرانہیں۔ وہ بھی اپنے مسکن سے بہت محبت کرتے ہیں۔ جب بھی کوئی دوسرا جانور چاہے انکی نسل سے ہو یا کوئی دوسری نسل سے ہو ان کے مسکن کی طرف اس نیت سے بڑھتا ہے کہ اس پر قبضہ کر لے تو پہلا جانور کمزور ہوتے ہوئے بھی اپنے طاقت و استطاعت کے مطابق مزاحمت ضرور کرتا ہے۔ پھر چاہے وہ احتجاج کرتا ہو اوہ مسکن چھوڑے یا جان سے جائے وہ بعد کی بات ہے۔

عام طور پر یہ کہا جاتا ہے کہ کوئی چاہے جو طریقہ بھی اختیار کرے کسی نہ کسی طور پر حب الوطنی کا جذبہ ضرور رکھتا ہے۔ لیکن یہ بات درست ہے بھی اور نہیں بھی۔ بد قسمتی سے تاریخ میں کچھ غدار اور وطن دشمن تاریخ میں ایسے بھی گزرے ہیں جو بہت زیادہ بدنام ہوئے۔ ذلت ان کے حصے میں آئی اور اپنے ہم وطنوں کے درمیان آج بھی انتہائی نیچ اور گھٹیا سمجھے جاتے ہیں۔ ان میں اگر ہم میر جعفر، میر صادق کا نام لیں تو بے جا نہ گا۔ اگر وطن کی خاطر جان دینے والا ہمیشہ یاد رکھا جاتا ہے تو غدار وطن بھی اسی طرح کچھ لوگ ایسے بھی ہیں جنہوں نے اپنے وطن کی خاطر تکالیف جھیلیں، وطن کے خاطر جان کا نذرانہ پیش کیا، لیکن اپنی زندگی میں وطن پر آنچ بھی نہ آنے دیں۔ ان ہی عظیم لوگوں میں میر جعفر و میر صادق سپہ سالار ٹیپو سلطان اور سراج الدولہ جیسے قابل فخر سپوت شامل ہیں جنہیں آج بھی دنیا اچھے الفاظ میں یاد کرتی ہے۔ یہ وہ لوگ تھے جنہوں نے مشکلات کو تو قبول کیا لیکن وطن کی خاطر تحمل کے بستروں پر سونا گوارا نہ کیا۔

راز کی باتیں

Shaikh Bilal
B.Com 1st Year

- ☆ علم تلوار سے بھی زیادہ طاقتور ہے۔ اس لئے علم کو اپنے ملک میں بڑھائیں کوئی آپ کو شکست نہیں دے سکتا۔
- ☆ میں اپنے نوجوانوں کو یہ بات اچھی طرح بتا دینا چاہتا ہوں کہ وہ خدمت، ہمت اور برداشت کے سچے جذبات کا مظاہرہ کریں۔ ایسی شریفانہ اور بلند مثالیں قائم کریں کہ آپ کے علم ہم عصر اور آنے والی نسلیں آپ کی تقلید کریں۔
- ☆ اچھا انسان تو وہ ہے جو کسی کا دیا ہوا دکھ تو بھلا دے، مگر کیس کی دی ہوئی محبت کبھی نہ بھلائے۔
- ☆ ایک ایسی غلطی جو آدمی میں عاجزی پیدا کر دے وہ اس کا رنامے سے بہتر ہے جو غرور پیدا کر دے۔
- ☆ دوسروں کی مثال دینے سے پہلے سوچ لو کہ آپ کا تذکرہ کس طرح کی مثال میں دیا جاتا ہے۔
- ☆ وقت اور جوانی بڑی تیزی سے گزرتے ہیں اس لئے انہیں اچھے کاموں میں صرف کرو۔

قومی اتحاد

Mahawesh Sheikh
B.Com IInd Year

اتحاد میں بڑی طاقت اور اخوت ہے۔ کسی ملک کی بقا کا انحصار قومی یک جہتی اور اتفاق پر ہے۔ کوئی جماعت، کوئی ملک، کوئی قوم اقوام عالم کی نگاہ میں عزت و آبرو اور وقار و احترام کا مقام نہیں پاسکتی، جب تک کہ اس کے افراد میں یک جہتی اور ہم آہنگی نہ ہو۔ قومی اتحاد کے بغیر ترقی اور خوشحالی کا تصور بھی ایک خام خیال ہے۔ انفرادی اور اجتماعی اقبال ایک خواب ہے۔ قومی اتحاد عادل کے بغیر ناممکن ہے۔

جس طرح موج کی قوت کا زور، جوش، تلاطم دریا کے اندر ہے، دریا کے باہر موج کوئی معنی نہیں رکھتی اسی طرح فرد کی اپنی کوئی قوت نہیں ہوتی فرد تنہا کوئی حیثیت نہیں رکھتا۔ لیکن جب وہ ایک ملت میں کم ہو جاتا ہے تو بڑی قوت بن جاتا ہے۔ اقبال نے قومی اتحاد اور ملی زندگی کی اہمیت کو ایک تعمیر کو بہت سی جگہوں پر اجاگر کیا ہے۔

ایک جگہ کہتے ہیں۔

ملت سے اپنا ربط استوار رکھ

پوستہ رہ شجر سے امید بہار رکھ

نظم

Junaid Khan
B.Com IIIrd Year

عادت ہی بنالی ہے اس شہر کے لوگوں نے
انداز بدل لینا
آواز بدل لینا
دنیا کی محبت میں
اطوار بدل لینا
موسم جو نیا آئے
رفقار بدل لینا
اغیار وہی رکھنا
احباب بدل لینا
عادت ہی بنالی ہے اس شہر کے لوگوں نے
رستے میں اگر ملنا
نظروں کو جھکا لینا
آواز اگر دو تو کتر ا کے نکل لینا
ہر ایک سے جدا رہنا
ہر ایک سے خفا رہنا
ہر ایک کا گلہ کرنا
جاتے ہوئے راہی کو
منزل کا پتہ دے کر
رستے میں رلا دینا
عادت ہی بنالی ہے اس شہر کے لوگوں نے

یہ جو مسافر ہیں (Soldiers)

Junaid Khan
B.Com IIIrd Year

یہ جو مسافر ہیں
اک زمانہ بیت گیا ہے
ان کے پاؤں گرد آلود ہیں
فرط شوق سے چمک رہے ہیں
یوں دکھائی دیتا ہے کہ
اک جستجو ہے جو بیٹھنے نہیں دیتی
ہر ریشے میں ساگنی ہے
موت بھی زندگی سے گھبرا گئی ہے
مگر گردشِ دوراں کی نبض تھامے ہوئے یہ گمنام چہرے
برسوں سے جاگ رہے ہیں
وقت کوئی بھی کھیل کھیلے
اک بات تو طے ہے
اگر ان کا سفر تھم گیا
کہیں یہ حادثہ نہ ہوا
یہ جو مسافر ہیں
انہیں گھر سے نکلتے ہوئے
سرحد کی پگڈنڈیوں پہ دوڑتے دوڑتے
مگر ان کے پُر عزم چہرے
تھکن کے کوئی آثار نہیں
زندگی اپنے جو بن پہ ہے
اک طلب ہے جو رگ و جان کے
اس عجب موڑ پر آ کے
رات بھی جاگتے جاگتے سو جاتی ہے
بازی جو بھی رُخ بدلے
اگر ان مسافروں کے چلتے قدم رک گئے
تو پھر شاید اس دھرتی پہ ہر اک کو سفر پر نکلنا ہوگا
اسی لئے تو جاگ رہے

آبی آلودگی اور اس کے نقصانات

Bilal Khan
B.Com 1st Year

پانی وہ انمول عطیہ خداوندی ہے جس کے بغیر کرہ ارض پر زندگی کا تصور بھی ناممکن ہے اور ہم اس نعمت کا جتنا بھی شکر بجلائیں کم ہے۔ صاف پانی نہ صرف زندگی کے ہونے کا ضامن ہے بلکہ کاروبار زندگی جاری رکھنے کے لئے بھی اتنا ہی ضروری ہے۔ ہماری روزمرہ کی زندگی میں پانی اور خاص طور پر صاف پانی کی اہمیت سے انکار ممکن نہیں۔ لیکن ہم نہ صرف صاف پانی سے دن بدن محروم ہوتے جا رہے بلکہ پانی کے ذخائر میں بھی خاطر خواہ کمی واقع ہو رہی ہے۔ ایسے میں آبی آلودگی عالمی مسائل میں درپیش ایک اہم مسئلہ ہے جس سے آنکھیں چرانا خود اس مسئلے کو دعوت اور بڑھاوا دینے کے مترادف ہے۔

آپ کو بتاتے چلتے ہیں کہ آبی آلودگی آخر ہے کیا؟ مختلف آبی ذخائر مثلاً دریا، ندیاں، سمندر اور جھیلیں وغیرہ جب بھی کسی اندرونی یا بیرونی مواد کی وجہ سے گندی ہو جاتی ہیں تو اسے ہم آبی آلودگی کہتے ہیں۔ آبی آلودگی سے نبرد آزما ہونے کے لئے بہت ضروری ہے کہ نہ صرف خاطر خواہ توجہ دی جائے بلکہ عالمی سطح پر ایسی پالیسیاں متعارف کروائی جائیں جن سے اس مسئلے کا تدارک ممکن ہو سکے۔ آبی آلودگی دنیا بھر میں مختلف بیماریوں اور اموات کا سبب بن رہی ہے۔ آبی آلودگی کی مختلف وجوہات میں پانی میں مختلف مضر صحت جراثیم کا پایا جانا مختلف کیمیکل جن میں مضر صحت مواد پایا جانا، مختلف کیمیکل جن میں مضر صحت مواد پایا جاتا ہوشامل ہیں۔ نیز اکثر پانی میں معدنیات کا تناسب بھی بڑھ جاتا ہے جو کہ آبی آلودگی میں شمار ہوتا ہے کیونکہ اس سے پانی استعمال کرنے کے قابل نہیں رہتا۔ پانی میں یہ معدنیات قدرتی طور پر بھی پائی جاتی ہے لیکن پانی میں اس کا تناسب کیا ہے اسی سے پانی کے آلودہ ہونے کا پتہ چلتا ہے۔ ضرورت اس بات کی ہیں کہ ہم آبی آلودگی کے خاتمہ کے لئے خاطر خواہ کوشش کریں۔ اپنے گھروں کے نظام نکاسی کا انتظام بہتر بنائیں۔ پانی میں مضر صحت کوڑا کچرا پھینکنے سے گریز کریں۔ ہم سب کو مل کر آبی آلودگی کے یقینی خاتمہ میں حصہ لینا ہوگا تاکہ کرہ ارض اور آنے والی نسلوں کی سلامتی کو ممکن بنایا جاسکے اور پانی کے ضیاع کو روکا جاسکے۔ بیشک ہمارے مذہب میں بھی پانی کے ضیاع سے بچنے کی سخت تلقین کی گئی ہے۔ یاد رکھیں پانی زندگی ہے اور آپ کا بچایا گیا ایک ایک قطرہ معنی رکھتا ہے۔ آئیے مل کر عہد کریں کہ جس قدر ممکن ہوگا ہم پانی کو صاف رکھیں گے تاکہ آنے والی نسلوں کو تحفہ میں زندگی دے سکیں۔

سیلفی ایک دماغی مرض

Aasiya Anjum
B.Com IInd Year

سیلفی ایک مرض ہے، ایک بیماری ہے۔ یعنی پوری دنیا کو ایک مرض ہے، جو اب تک لا علاج ہے۔ اسمارٹ فون سے سیلفی لینا اور پھر اسے سوشل میڈیا پر پوسٹ کرنا آج کل نہ صرف بہت مقبول ہے، بلکہ یہ ایک معمول بن چکا ہے۔ بظاہر یہ کوئی پریشانی کی بات نہیں ہے۔ لیکن دو ماہرین نفسیات کے مطابق یہ عادت دماغی مرض کی علامت بھی ہو سکتی ہے۔ 2014 میں ایک آرٹیکل شائع ہوا تھا جس میں لفظ سیلفی نیشن استعمال کیا گیا تھا۔ انٹرنیشنل جرنل آف مینٹل ہیلتھ میں شائع ہونے والے ایک مقالے میں مارک ڈی گرتھز اور جنار تھن بالا کرشنن کا کہنا ہے کہ سیلفی نٹس ایک حقیقی بیماری ہے اور حد سے زیادہ سیلفی لینا اس کی بنیادی علامت ہے۔

ہندوستان میں 400 افراد کے سیلفی لینے کی عادات کا بغور مطالعہ کرنے کے بعد ایک پیمانہ تشکیل دیا ہے۔ جو تین سطحوں پر مبنی ہے اور یہ علامات کی شدت کا اندازہ لگانے میں مدد دیتا ہے۔ پہلی سطح میں وہ افراد شامل ہیں جو روزانہ کم از کم تین سیلفیاں لیتے ہیں لیکن انہیں کسی سوشل میڈیا پر پوسٹ نہیں کرتے۔ دوسری سطح ان لوگوں پر مشتمل ہے جو سیلفی لینے کے بعد اسے سوشل میڈیا پر پوسٹ بھی کرتے ہیں۔ جبکہ تیسری سطح میں شامل افراد خود کو سیلفی لینے سے روک نہیں پاتے اور دن میں کم از کم چھ سیلفیاں پوسٹ کرتے ہیں۔

सैनिक हो तुमच्यासाठी...

भारतीय नागरिकाचा
घास रोज असो ओठी
सैनिक हो तुमच्यासाठी

वावरतो फिरतो आम्ही नित्य कर्म अवघे करतो
राबतो आपुल्या क्षेत्री चिमण्यांची पोटे भरतो
परि आठव येता तुमचा आतडे तुटतसे पोटी

आराम विसरलो आम्ही आळसा मुळी ना थारा
उत्तरेकडून या इकडे वार्तासह येतो वारा
ऐकताच अश्रुंची डोळ्यात होतसे दाटी

उगवला दिवस मावळतो अंधार दाटतो रात्री
माऊली नीज फिरविते कर अपुले थकल्या गात्री
स्वप्नांत येऊनि चिंता काळजा दुखविते दिठी

रक्षिता तुम्ही स्वातंत्र्या प्राणांस घेऊनि हाती
तुमच्यास्तव आमुची लक्ष्मी तुमच्यास्तव शेतीभाती
एकट्या शिपायासाठी झुरतात अंतरे कोटी

ग.दि. माडगूळकर

विद्यायाः सिद्धिर्भवति बलवत्
यौक्तिक्यान्वयम् ।
प्राज्ञस्यैव ज्ञानमाप्नोति
अनासक्तो देहः सुखम् ॥

संस्कृत विभाग

महात्मा गान्धि :

अंकिता धात्रक
बी.कॉम.द्वितीय वर्ष

महात्मा गान्धि : इति प्रसिद्ध मोहनदासकरमचन्द गान्धि : (१८६९-१९४८) गुजरातस्य पोरबन्दरनामके नगरे जन्म प्राप्तवन् । तस्य उदारन् मानवीयान् गुणान् दृष्ट्वा कविःरवीन्द्रनाथ ठाकुरः तं महात्मा इति शब्देन सम्बोधितवान् । ततः पश्चात् सर्व भारतीयाः तं महात्मा गान्धि : इति एव अभिजानन्ति । भारतमातुः श्रेष्ठः पुत्रः महात्मा गान्धिः स्वातन्त्र्यान्दोलने सर्वेषां । भारतीयानाम् आधारभूतः : मार्गदर्शकः च आसीत् । अत एव गान्धिजयन्ती पर्व राष्ट्रियपर्वरूपेण आचर्यते । दक्षिण - आफ्रिकादेशऽपिमहात्मा गान्धिः उत्तमं कार्यं कृतवान् ।

अस्य पिता श्री करतचन्दगान्धिः राजकोटसंस्थाने पोरबन्दरसंस्थाने च दिवान् इति प्रसिद्धः आसीत् । माता श्रीमती पुतलीबायी साध्वी प्रतोपावसादिधर्मानुसारिणी प्रेममयी च आसीत् ।

दिल्ली

प्राजक्ता पुंड
बी.कॉम.द्वितीय वर्ष

दिल्ली अथवा देहली भारतस्य राजधानी अस्ति । भारतदेशस्य राजधानी देहली विश्वस्य अतिविशालासु नगरीषु अन्यतमा इति गण्यते । एषा भारतस्य तृतीया बृहती नगरी वर्तते। दिल्ली इत्यापि विश्रुता इयं नगरी। प्राचनीकाले हस्तिनापुरम् इति ख्याता आसीत् । इन्द्रसभायामपि सभाजितानां भरतकुलोत्पन्नानां । महीपालानां राजधानी अद्यतनीया देहली एव। मृगलवंशीयाणां चक्रवर्तिनी तथा आङ्गलानामपि । अधिकारिणां केन्द्रभूमिभूत्वा देहली अधुनापि। भारतीयगणराज्यस्य राजधानीपदमलङ्करोति। भारतदेशस्य महानगरेषु देहलीनगरम् ॥

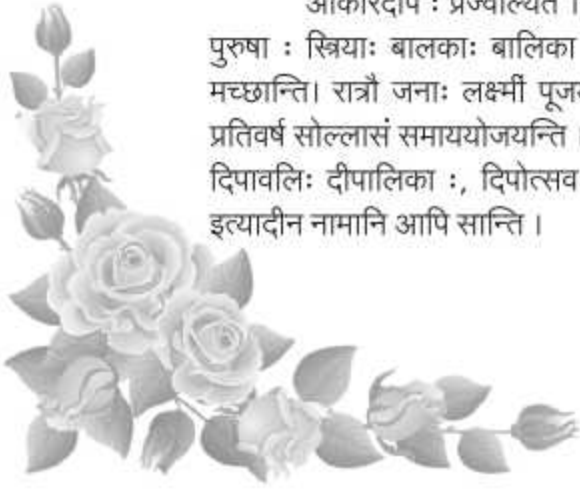

दीपावली :

श्रेया सोळंके
बी.एस.सी.प्रथम वर्ष

दीपावलि : भारतवर्षस्य एकः महान उत्सव : अस्ति । दीपावलि अन्युवक्ते दीपानाम् आवालि : । अयम् उत्सव : कार्तिकमासास्य अमावस्यायां भवति । कार्तिकमासस्य, कृष्णपक्षस्य, त्रयोदशीतः आरभ्य कार्तिकशुद्ध द्वितीयापर्यन्त ५ दिनानी यावत् आचर्यते एतत् । पर्व सायंकाले सर्व जनाः दीपानां मालाः प्रज्वालयन्ति दीपाने प्रकाशः अन्धकारम् अपनयन्ति । एतत्पर्वपसरे गृहे, देवालये, आश्रमे, मठे, नदीतीरे, समुद्रतीरे एवं सर्वत्रायि दीपान्, ज्वालयन्ति । प्रतिगृहे पुरतः ।

आकारदीपः प्रज्वाल्यते । दीपानां प्रकाशेन रूह स्फोटकानाम् आग्नि प्रकाशः भवति । पुरुषाः स्त्रियाः बालकाः बालिकाः च नूतनानि वस्त्राणि धारयन्ति आपणानां च शोभां दृष्टुं मच्छान्ति । रात्रौ जनाः लक्ष्मीं पूजयन्ति मिष्टान्नातिच भक्षयन्ति । भारतीयाः हम्म उत्सवम् प्रतिवर्षं सोल्लासं समायोजयन्ति । एवं सर्वरीत्या अवि एतत् पर्व दीपमयं भवति । अस्य पर्वणः दीपावलिः दीपालिकाः, दीपोत्सवः, सुखरात्रि, सुखसुप्तिका, प्रयक्षरात्रीः कौमुदी महोत्सवः इत्यादीन नामानि अपि सान्ति ।

हनुमान

पियुष व्यास
बी.कॉम.द्वितीय वर्ष

हनुमान श्रीरामदासत्वेन ख्यातः कपिवीरः सन मायणे अतीव प्रधानं पात्रं भजते । अस्य माता अज्जनादेवी । पिता केसरिः । शिवः पार्वत्याः गर्भं नाभिप्रदेशात् निष्कास्य वायुना पुत्रप्राप्त्यर्थं तवः आचरन्त्याः गौतमपुत्र्याः अज्जनायाः हस्ते स्थपितवान् । अज्जना तद्गर्भं गीर्णवती । तेन कारणेन पराक्रमशालिनः हनूमतः जन्म अभवत् । शिवांशसम्भूतस्य हनूमतः आरुजयः इति । अपरं नामह पायुपुत्रः बाल्यकाले फलभ्रात्यसूर्यं खदिरतुम् । उत्पन्नमकरोत् । तदा अनर्थं भविष्यतीति हेतोः इन्द्रः वज्रादुधेने अज्जनेयं प्रहरति । तदा हनुप्रदेशः विकृतः सन् बालः आज्जनेयः मरणमपाव । तदा एव संः हनूमान इति नात् प्राप्तवान् । पुत्रवियोगेन सन्तप्तः वायुदेवः स्वकार्यात् विमुखोऽभूत् । बाल्यकाले आम्रजानेयः ऋष्याश्रमं प्राविश्य तान् बहु पीडयति स्म । रामभक्तं हनूमान लङ्कां प्राविश्य सीतायाः शोधं कृतवान् ।

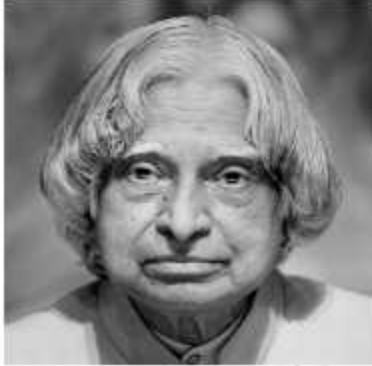

स्वामी विवेकानन्दः

मोनिका अपाले
बी.कॉम.द्वितीयवर्ष

सन्ति बहवो भारतस्य वरपुत्राः येषु । अधिस्मरणीयः स्वामी विवेकानन्दः । सः विश्वधर्मसम्मेलने भारतीय -संस्कृतेः अरेयतां उपादेशेष्ठतां च प्रादर्शयत् । बङ्गप्रान्तस्य कोलकतानगरे त्रिजष्ट्याधिकशतनमे (१८६३) वर्षे जनवरी मासस्य द्वादशे दिने एतस्य जन्म अभवत् । तस्य पिता श्री विश्वनाथदत्तमहोदयः । पूर्वं तस्य नात नरेन्द्रनाथदत्तः इति आसीत् । एषः उत्साही, हास्यप्रियः करुणापरः च पालयति स्म । एषः पितुः ध्यान अपि रक्षति स्म । अध्ययन -पटुस्यं नरेन्द्रः शास्त्रीयसङ्गीतस्य अभ्यासं करोति स्म । प्रतिदिनं व्यायामं करोति स्म । ईश्वरं ज्ञातुं पाश्चात्यदर्शनस्य भारतीयदर्शनस्य च गभीरम् अध्ययनं कुर्वन् अयं नरेन्द्रः । विश्वविद्यालयस्य स्नातकपदवीम् अधिगतवान् । अस्मिन्नेव समये देवयोगात् दक्षिणेश्वरस्य कालीमन्दिरे समये दैवयोगात् दक्षिणे श्वरस्य कालीमन्दिरे समये दैवयोगात् दक्षिणे श्वरस्य कालीमन्दिरे परमहंसस्य रामकृष्णदेवस्य दर्शनं तेन प्राप्तम् । रामकृष्णमुरिदस्य नरेन्द्रः पृष्टवान् किं भवान् ईश्वरं दृष्टवान् इति । आम् । त्वपि ईश्वरमपि पश्यामि इति श्रीरामकृष्णमेवः स्मयमानः अवरत् । एव एव महापुरुष अवदत् । एव एम् महापुरुषः नरेन्द्रस्य अध्यात्म-गुरु अभवत् ।

ए.पि.जे. अब्दुल कलाम्

रेणुका वानखडे
बी.कॉम द्वितीय वर्ष

अबुल पकिर जैनुला अबदीन अब्दुल कलामः १५ अक्टोबर् १९३१-२७ जुलै २०१५ अस्य जन्म क्रि.श. १९३१ तमवर्षस्य अक्टोबर् -मासस्य पचदसे दिने तामिळनाडुराज्यस्य रामेश्वरम् इति मण्डलस्य धनुष्कोटी इति स्थाने अभवत् । लोकः एतं डा.अब्दुल कलाम इत्येव सम्बोधयति । भारतीयगणतन्त्रस्य एकादाशः निर्वाचितः राष्ट्रपतिः अभवत् । कलामः प्रसिद्धः वैज्ञानिकः अभियन्ता । अविवाहितः च आसीत् । अस्य जन्म मध्यमवर्गस्य मुस्लिम् कुटुम्बे अभवत् । अस्य पिता जैनुलाब्दीन् तु धनवान् । विद्यावान् च नासीत् । सः शुद्धहस्तः अनुशासितः नाविकः असीत् । डॉ. अब्दुल कलामः भारतस्य एकादशः राष्ट्रपतिः इति निर्वाचितः अभवत् । भारतीयजनमापक्षेण समर्थितः एन.डि.ए. सङ्घटनं स्वस्य प्रतिनिधिम् अकरोत् यस्य समर्थनं विपत्तविना अन्ये सर्वे अकुर्वन् । भारतस्य स्वदेशी योपग्रहस्य (एस.एल.बी.तृतीयाः) प्रक्षेपणस्य तिपणिनिर्माणस्य श्रेयः प्राप्तवान् । डॉ. कलामः स्वव्यक्तिगते जीवने अपि परिपूर्णः अनुशासितः अस्ति ।

गायन ! नन्दन !

निकिता दुर्गे
बी.कॉम.द्वितीयवर्ष

सर सर आयान्ति वर्षाधारा :
अत्र पसन्न : सर्वे जीवा :
वृत्तै : प्राप्त नवजीवनम्
नृत्यन्ति मोदेन बाला : सततम्॥

धपधप पतान्ति जलप्रपाता :
ड्रँव ड्रँव कुर्वन्ति कूपमण्डूका :।
टप् टप् गायन्ति पर्णेषु बिन्दव :
पक्कवटखादने मग्ना जना :॥

कृष्णान मेघान् पश्य आकाशे
धडाम धुडुम धडाम धुडुम गर्जन्ति ते।
जलेन क्लिन्नं जनमङ्ग
धो धो धो वर्षन्ति मेघा : सततम् ॥

नृत्यं कुर्वन्ति मयूरास्ते
सिंहा गर्जन्ति ननु मेघनाद :।
सत्वरं वहान्ति सागरं नद्य :
प्राणा हि प्राणिनां वर्षाकाल :॥

चटक ! चटक !

तनवी मोहरिल
बी.कॉम.द्वितीयवर्ष

चटक, चटक, रे चटक
चिक् चिक् कुजसि त्वं विहग !
नीडे निवसासि सुखेन डयसे
खादसि फलानि मधुराणि ।
विहरसि विमले विपुले गगने
नास्ति जनः खलु वारयित ॥

मापितारविह मम न स्त :
एकाकी खलु खिन्नोऽहम् ।
एहि समीपं चिक् चिक् चिक्
ददामि तुभ्वं बहुधान्यम् ।

चणकं स्वीकुरु विल रे नीरं
त्व पुनरवि रट चिक् चिक् ।
तोषय माँ कुरु मधुरालापं।
पाठ्य मामापि तव भाषाम् ॥

येवलादर्शनम्

निकिता दुर्गे
बी.कॉम.द्वितीय वर्ष

महाराष्ट्र राज्य पर्यटन महामण्डलम्

महाराष्ट्रम् इति प्रख्यातं राज्यं भारत देशे। भौगोलिक-सामाजिक-सांस्कृतिक-ऐतिहासिक-आदिदृष्ट्या सम्पन्न राज्यमेतत्। अत्र लहूनि पर्यटनस्थलानि प्रसिद्धानि सन्ति। तेषु येवला विषयकं विवरणम् अत्र कृतम् अस्ति।

भौगोलिकस्थानम्

महाराष्ट्र के नाशिकमण्डले येवला इति प्रसिद्धं नगरम् अस्ति।

प्रकृति - प्राकृतिक-सौन्दर्येण विलसति राजा नगरी। अत्र निसर्गशोभा अवर्णनीय।

प्रख्यातानि स्थलानि - तात्याटोपेजन्मस्थलम् वीर-स्वातंत्र्यसेनानी-तात्याटोपे-महोदस्य इदं जन्मस्थलम्। तात्याटोपे -महोदस्य इदं जन्मस्थलम्। तात्याटोपे महाभागस्य प्रतिभा अत्र विलसति।

तिलकमैदानस्थलम् - अएराव लोकमान्यतिलकमहा- भागः भाषणम् अकरोत्।

पैठणी-निर्मित-केन्द्रम्-

पैठणी इति महाराष्ट्रस्य विख्यातः शाटिकाप्रमारः। येवला इति पैठणीशाटिकायाः विश्वप्रसिद्धम् उद्योगकेन्द्रम् पैठणीशाटिकायाः ग्राहकाः देशविदेशोभ्यः अवि येवलानगरम् आगच्छति।

उत्सवा-

येवलापत्तने रङ्गोत्सवः विजयादशी, मकरसङ्क्रान्ति, इत्यादयः वैशिष्टपूर्णाः उत्सवाः उत्साहेन सम्पद्यन्ते।

समीपवर्तीनि स्थलानि-

अनकाईदुर्गः येवलापत्तनस्य उत्तरस्यां दिशि नातिदूरास्थितः सुविख्यातः अनकाईदुर्गः।

शिर्डीतीर्थक्षेत्रम् -

दक्षिणस्यां दिशि श्री साईबाबा गुरुणां शिर्डीनगरं सुविख्यातम्।

त्र्यम्बके श्वरक्षेत्रम्-

पश्चिमस्यां दिशि श्री क्षेत्र त्र्यम्बकेश्वरनगरं वर्तते।

कोटमगावतीतीर्थक्षेत्रम्-

पूर्वदिशि कोटमगावस्थित जगदम्बायाः मन्दिरे प्राचीनतमम्।

कथं गन्तव्यम्?

बसमार्गेण अथवा स्ववाहनेन- नाशिकतः ९५ कि.मी. दूरे येवलानगरम् अस्ति।

रेलयानेन- मध्यरेल विभागस्य येवला प्रसिद्ध रेलस्थानकम्।

विमानयानेन-समीपस्थं विमानपत्तनम् औरं लाब्दानगरम् (१४० कि.मी.) दूरे अस्ति।

येवलादर्शनार्थं त्रि/पच/ सप्त दिनांसां सम्पुटित- मुल्ययुक्ता- पर्यटन व्यवस्था अस्ति।

इतो ऽपि अधिकं विवरणार्थम् अत्र सम्पर्कः साधनीयः

दूरवाणी-०२५५९-६५४३२९

हसत नन्दन !

श्री

अंकिता धात्रक
बी.कॉम.द्वितीय वर्ष

निकिता दुर्गे
बी.कॉम.द्वितीय वर्ष

(मोहन : गले पदकदृश्यं धरति ।
मोना-मोहन, गले धृतं लघुपदकं किमर्थं लब्धं त्वया ?
मोहन- गीतगायनार्थम् ।
मोना - अभिनन्दनम् । तर्हि बृहत्पदकं किमर्थं लब्धम् ?
मोहन- गीतसमापनार्थम् ।
महिला - मीने, तव समीपे दश सेवफलानि सान्ति । तेषु
पच्च फलानि यदि तव सखी नेष्याति तर्हि किं भवेत् ?
मीना - युद्धम् ।

एहि हसाम्

हार्दिक सोळंकी
बी.कॉम.द्वितीय वर्ष

गणितपरीक्षायाम् ...
पिता-भक्ता गणपिरीक्षायां कथं लिखितम् ?
पुत्र- एकस्य एव प्रश्नस्य उत्तरस्य लेखने दोषः जातः ।
पिता-अन्येषाम् उत्तराणी सम्यक् एव स्युः ननु ?
पुत्रः -अन्येषाम् उत्तराणि तु न लिखितानि एव मया ।

अस्माकं विद्यालयस्य वार्षिकात्सवस्य कार्यक्रमपत्रिका

७.३०	-	छात्राणाम् आगमनम् ।
७.४५	-	सभागृहे मेलनम् ।
८.१०	-	अतिथीनाम् आगमनम् ।
८.१५	-	दीपप्रज्वलनं शारदापूजनं च ।
८.३०	-	अतिथीनां स्वागतम्
८.४५	-	सांस्कृतिक कार्यक्रमः ।
९.४५	-	अतिथीनां भाषणम् ।
१०.१०	-	प्रधानाचार्यस्य उपदेशः ।
१०.३०	-	पारितोषिक वितरणम्
१२.०५	-	कार्यक्रमसमाप्तिः ।

शुभाशयाः

- १) नववर्षस्य शुभाशयाः ।
- २) सफलतायै अभिनन्दनम् ।
- ३) कार्यक्रमः सफलः भवतु ।
- ४) शुभास्ते पन्थानः सन्तु ।
- ५) परीताक्षायै शुभारायाः ।
- ६) जीवेत् शरदः शतम् ।
- ७) दीपावली मङ्गलमातनोतु ।
- ८) शुभे भवतु ।
- ९) शुभरात्री ।
- १०) धन्यवादः ।

निकिता दुर्गे
बी.कॉम.द्वितीय वर्ष

सुभाषित

प्राजक्ता पुंड
बी.कॉम.द्वितीय वर्ष

१) अनिर्वेद - श्रीयो मूलं दुःखनाशे सुखस्य च । महान्भवत्यनि : निर्विण्य सुखं चात्यन्नमश्नते ।
उत्साह ऐश्वर्याचे मुळ कारण आहे. दुःखाचा शेवट होऊन सुखप्राप्ती होते.श्रेष्ठ लोक निराश न होता अत्यंत सुखाचा उपयोग घेतात.

२)उष्ट्राणांच विवाहेषु गीतं गायान्ति गदर्भा :।
परस्पर प्रशंसंति अहो रूपमहो ध्वनि :
उंटाच्या विवाह समारंभात गाढवांनी गाणे म्हटले, त्यावेळी (दोघेही) परस्परांची स्तुती करू लागले. गाढव उंटाला म्हणाले काय हा तुमचे रूप । उलट उंट गाढवाला म्हणून लागला, काय हो तुमचा गोड.....।

३)सत्यं ब्रू यत्प्रिय ब्रूयात् ब्रूयात्सत्यप्रियतम् ।
प्रिय न नानृतं ब्रूयात् एष धर्म :सनातनः।।
सत्य बोलावे, प्रिय घेईल असे बोलावे सत्य असेल परंतु अप्रिय असेल तर ते बोलू नये . तसेच खोटे असेल पण प्रिय वाटेल असेही बोलू नये. हाच पूर्वपार चालत आलेला धर्म आहे.

४) आशा नाम मनुष्याणां काचिदाश्चर्यं श्रृंखला।
यथाबद्ध प्रधावान्ती मुक्तास्तिष्ठान्ति पद्मगुप्त।।
मानवाची आशा ही एक आश्चर्यकारक बेडी आहे.
जिने बांधले गेलेले धावत असतात, तर सुटका मिळविलेल पंगू माणसाप्रमाणे स्थित उभे असतात.

५) सानन्दं सदनं सुताश्च सुधियःकान्ता न दुर्भजिणी सन्मित्रं सुधान स्वयेषिति राजेश्चाज्ञापरा : सेवकाः।अतिथ्यं शिवपुजनं प्रतिदिन मिष्टान्नपानं गृहे ।
साधो : सङ्गमुपासते हि सततं धन्यो गृहस्थाश्रम।
-असनंदाने ओसंडणारे घर बुद्धिमान मुले उलट उत्तरे न देणारी पत्नी, प्रेमळ स्नेहि, स्वतःच्या पत्नीवर एकनिष्ठ प्रेम, आज्ञापालन करणारे नोकर, पाहण्यांचे स्वागत, शिवाची नित्य उपासना, घरात नेहमी पक्वानांचे भोजन, सत्संग या सर्व गोष्टींनी युक्त असलेला गृहस्थाश्रम सदेव गौरवास्पद आहे.

६) सहसा विदधीत न क्रिया अविवेक : परमापदां पदम् । वृणुते हि विमृश्यकारिणं गुणलुब्धाः स्वयमेव सम्पदा :।
-अविचाराने कोणतेही काम करू नये. कारण अविचार हा अनेक संकटांना कारणीभूत होतो. विवेकाने वागणाऱ्यांच्या गुणांवर लुब्ध होऊनच लक्ष्मी त्याला आपण होऊनच करते

संस्कृताष्टकम्

तनवी मोहरिल
बी.कॉम.द्वितीय वर्ष

अब्रतः संस्कृतं मेडस्तु पृष्ठतो मेडस्तु संस्कृतम्।
संस्कृतं हृदये मेडस्तु विश्वमध्येऽस्तु संस्कृतम्।

संस्कृतं देवभाषाऽसि वेदभाषाऽस्ति संस्कृतम्।
प्राचीन - ज्ञान - भाषा च संस्कृतं भद्रमण्डनम्।

वेदान्तानां पुराणानां शास्त्राणां च तथैव च।
मन्त्राणां तन्त्रसूत्राणाम् आद्यभाषाऽस्ति संस्कृतम्॥

रामायणं महाकाव्य महाभारतमेव च।
उभे च विश्वविख्याते संस्कृतस्य महानिधी ॥

भासस्य कालिदासस्य भवभूतेश्च विश्रुता।
बाण-शुद्धक - हर्षायाम् काव्यभाषाऽस्मी संस्कृतम्।

प्राणभूतं च वत्तत्वं सारभूतं तथैव च।
संस्कृतै भारतस्याऽस्य तन्मे यच्छातु। संस्कृतम्।

यत्र रामकथानागं तत्राऽस्ते हनुमान यथा।
संस्कृताध्ययन यत्र तत्र संस्कृततिदर्शनम्।

शृणुमः संस्कृतं नित्यं वदामः संस्कृतं तथा
स्मरामः संस्कृतं नित्यं पठामः संस्कृतं तथा ॥

जयतु संस्कृतम्। जयतु भारतम् ॥

योगमाला।

अंकिता धात्रक
बी.कॉम.द्वितीय वर्ष

योगोचवरणेने मानवजीवनं निरामयं, सुन्दर दीर्घ स्वस्थं च भवति। शारिरिक- मानसिक, अत्मिक, बलसम्पादनार्थं योगः अतीव लाभप्रदः एव। संयुक्तराष्ट्रमहासभया.. जनमासस्त एकविंशतिदिनाइक (२१ जून) विश्वयोगदिवसः घोषितः।

प्रस्तुतः पत्याराः पदयारा दृढयोगप्रदीपिका नाम्नः ग्रन्थात् उद्धतः अस्ति। पच्चदशे शतके स्वात्माराम-योगी-महोद्येन एषः ग्रन्थः रचितः। ग्रन्थस्य भाषा अतीव सरला सुबोध च अस्ति।

समाधानाय सौख्य निरोगत्वाय जीवने।
योगमेवाभ्यसेत् प्राज्ञो यथाशक्ति निरन्तरम्॥

हठस्य प्रथमाङ्गत्वाद् आसनं पूर्वमुच्यते।
कुर्यात्तदासनं रथैर्योग्यं चाङ्गलाघवम्॥

वामोरुवाई दक्षिणं च चरणं संस्थाप्य वामं तथा
पदासनंदक्षोरमपरि पश्चिमेन विधिना धृत्वा कराभ्यां दृढम्
अङ्गुष्ठौ हरथे निघायं चिबुक नासाग्रमालोयेद्
एतद् व्याधिविनाशकारी यमिनां पदमासनं प्रौच्यते।

पादाङ्गुष्ठौ तु पाणिभ्यां गृह्णित्वा श्रवणावधि।
धनुराकर्षणं कुर्याद् धनुरासनं मुच्यते।

पसार्य पादौ भुवि दण्डरूपो
द्वौर्भ्यां पदाग्रहितयं गृह्णित्वा।
पश्चिमनानम् जानस्तललाट देशो
वसेदिदं पश्चिमतान माहुः।

वामोरुमू लार्पितदक्षपारं। जानोर्सर्हिर्वेष्टितवामपादम्
श्रीमत्स्यनाथोदिन- प्रगृह्य तिष्ठेत् परिवर्तितताङ्ग॥

उत्तानं शववद् भूमौ शयनं तच्छवासनम्।
शवासनं श्रमहरं चित्तविश्रान्तिकारकम्॥ शवासनम्
अत्याहारः प्रयासश्च प्रकल्पो नियमाग्रहः
जनसङ्गश्च लौल्यं च षड्भिर्योगो विश्यति॥

योगेन चित्तस्य पदेन वाचां। मलं शरीस्य च वैद्यकेन
थोड्याकरोत तं प्रवरं मुनीनां। पतञ्जलि प्राप्जलिरान तोडस्मि।

पारौहस्तो जानुनी हे उरश्चाच ललाटकम्। अष्टाङ्गेन स्पृशेद् भूमि साष्टाङ्गप्रणतिश्च सा।
अरितस्य नमस्कारान ये कुर्वन्ति दिने दिने। जन्मान्तरसहस्रेषु दारिद्र्यं नो पजायते॥

गुरुवन्दना

प्राजक्ता पुंड
बी.कॉम.द्वितीय वर्ष

गुरुचरणाभ्यां सदा वन्दनम्
कदापि मा भूत् ते विस्मरणम्।
ज्ञानतेजसो महान निधिस्तवं दयाघनस्तत्त्व तपोनिधिसित्त्वम्।
अनिशं शिष्यहितस्य चिन्तनं गुरुचरणाभ्यां सदा वन्दनम्।
कुम्भकारत्वं मृत्तिका अहं मूर्तिकारस्व पाषाणोऽहम् ।
तव हस्ताभ्यां मम निर्माणं कदापि मा भूतू ते विस्मरणम्॥
माऽस्तु धनं मौक्तिकं काच्चनम् अर्स्तं अविरतं तव प्रसादनम्।
त्वत्सर्शाद म भवतु सुवर्णं गुरुचरणाभ्यां सदा वन्दनम् ॥

सचिन तेण्डुलकर

अंकिता धात्रक
बी.कॉम.द्वितीय वर्ष

सचिन तेण्डुलकराः प्रसिद्धः कश्चन : क्रिकेट-क्रीडापटु : । जगप्रसिद्ध :
मुष्टियुध्दपटुः मोहमदाहिः आत्मनिर्वेद विना घोषयति- अहम् अस्मि
अतीव प्रतिभाशाली, इति। नम्रवाग्मिना, सचिनतेण्डुलकरेण कदापि न
उच्यते यत् क्रिकेटक्षेत्रे, महाप्रतिभाशाली अस्मि अहम् एवं इति। किन्तु
निस्सन्देहं सः तथा अस्ति एव । सः जागतिक क्रिकेट-क्षेत्रस्य केन्द्रबिन्दु
जातः अक्टोबरमासस्य १७ दिनाङ्के मोहाल्यां, यत्र आस्ट्रेलिया
भारतयोः द्वितीयं टेस्ट प्रवृत्तम्। वैस्ट- इण्डिसदेशीयेन-ब्रियानलारेण
११,९५३ धावनाङ्कान प्राप्य यः जागतिकविक्रमः प्रतिष्ठापितः आसीम्

तम् आपे अतिशय्य सचिनेत विक्रमः क्रियेत इति केनापि न रूहितम् आसीत्। सचिनस्य क्रीडङ्गण-प्रवेशावसरे
लारस्य जागतिक विक्रमस्य भङ्गाय १५ धावनाङ्कमात्रम् अपेक्षितम् आसीत्। चायविरामतः पूर्वं सचिनेत १३
धावनाङ्काः प्राप्ताः पीहरसिडलस्य प्रथमं कन्दुकतेपणं प्राप्य तेन धावनम् आरब्धम्। द्वितीय धावनाङ्कम् आसारय तेन
तृतीयस्य निमित्तं धावनम् अनुवर्तितम् ।

विविध उपक्रम

चर्चासत्र-स्वच्छता अभियान

सावित्रीबाई फुले जयंती (गृहअर्थशास्त्र विभाग)

सुरक्षा शिबीर (गृहअर्थशास्त्र विभाग)

मराठी भाषा गौरव दिन

पोषणआहार सप्ताह (गृहअर्थशास्त्र विभाग)

गुणवंत सत्कार (वाणिज्य विभाग)

ड्रेस डिजायनिंग (गृहअर्थशास्त्र विभाग)

जिजाऊ जयंती (गृहअर्थशास्त्र विभाग)

व्यक्तित्व विकास कार्यशाळा (वाणिज्य विभाग)

वृध्दाश्रम भेट (समाजशास्त्र विभाग)

क्रिकेट चमू

कबड्डी चमू

पुष्प की अभिलाषा

चाह नहीं मैं सुरबाला के
गहनों में गूँथा जाऊँ,
चाह नहीं प्रेमी - माला में
बिंध प्यारी को ललचाऊँ,
चाह नहीं, सम्राटो के शव
पर, हे हरि, डाला जाऊँ
चाह नहीं, देवो के सिर पर,
चढ़े भाग्य पर इठलाऊँ।
मुझे तोड़ लेना वनमाली!
उस पथ पर देना तुम फेंक,
मातृभूमि पर शीश चढ़ाने
जिस पथ जावें वीर अनेक।
माखनलाल चतुर्वेदी

WE SALUTE OUR
SOLDIERS